

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG‘ONA DAVLAT UNIVERSITETI

«TASDIQLAYMAN»
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
_____ R.Shukurov
“ ____ ” _____ 2023-yil

5210200 – Psixologiya faolyat turlari bo‘yicha)
kechki ta’lim yo‘nalishi bitiruvchilari uchun mutaxassislik fanlararo
YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI
DASTURI

Bilim sohasi:	200 000 – Ijtimoiy soha, iqtisod va xuquq
Ta’lim sohasi:	210000 - Sotsiologiya va psixologiya
Ta’lim yo‘nalishi:	5210200-Psixologiya

FARG‘ONA- 2023

Ushbu dastur O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2009-yil 22-maydagi 160-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to‘g‘risida NIZOM” (hozirga qadar mazkur Nizomga bir necha bor o‘zgartirishlar kiritilgan bo‘lib, 2018 yil 7 noyabrdagi 26-sonli buyrug‘iga binoan so‘nggi o‘zgarish bo‘lgan)ga asosan ishlab chiqildi.

Mutaxassis chiqaruvchi kafedra Boshlang‘ich ta’lim uslubiyoti kafedrasida bo‘lib, dastur Boshlang‘ich ta’lim uslubiyoti kafedrasining 2023-yil 29-avgustdagi 1-yig‘ilishida muhokama qilingan hamda pedagogika va psixologiya fakultetining 2023-yil 30-avgustdagi Kengashida ma’qullangan. Universitet kengashining _____-yil _____dagi _____-sonli yig‘ilishida tasdiqlangan.

Tuzuvchilar:

M.Isaqova	FarDU, Psixologiya kafedrasida mudiri, p.f.d, dotsent
M.Atadjanov	FarDU psixologiya kafedrasida p.f.n, dotsent
Sh.Usmonov	FarDU, Psixologiya kafedrasida o‘qituvchisi PhD

Taqrizchilar:

M.Xalimova	-Andijon davlat pedagogika instituti, psixologiya fanlari doktori, professor
D.Soliyeva	- Qo‘qon davlat pedagogik instituti psixologiya fanlari nomzodi, dotsent

KIRISH

Mazkur dastur 5210200 – Psixologiya (faolyat turlari bo'yicha) yo'nalishi (kechki ta'lim) bitiruvchilarining to'rt yarim yil mobaynida mutaxassislik va ixtisoslik fanlarini o'qib o'zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o'tkaziladigan Yakuniy Davlat Attestatsiyasi sinovlari bo'yicha ishlab chiqilgan.

2023/2024-o'quv yili bitiruvchilarida O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2017-yil 24-avgustda 603-son bilan tasdiqlangan o'quv rejasidagi umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan o'tkaziladi.

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI o'tkaziladigan fanlar tarkibi:

1. Umumiy psixologiya (umumkasbiy fanlar)
2. Sotsial psixologiya (umumkasbiy fanlar)
3. Eksperimental psixologiya va praktikum (umumkasbiy fanlar)
4. Individual va guruxdy konsultatsiya (umumkasbiy fanlar)
5. Psixologiya tadqiqot ma'lumotlarini qayta ishlash metodlari va texnologiyalari (ixtisoslik fanlari)

“UMUMIY PSIXOLOGIY” O'QUV FANI BO'YICHA

Evolutsion psixologiyaga kirish

Psixologiya atamasini turli nomlari. Ilmiy va ilmiygacha bo'lgan psixologiya. Ijtimoiy fanlar, tabiiy fanlar va psixologiya. Psixologiyani mustaqil fan sifatida shakllanishi. Ilmiy va hayotiy psixologiya va ularning o'zaro aloqasi. Ilmiy va hayotiy psixologiyani o'zaro xamkorligi. Fanlar tizimida psixologiyaning o'rnini. Psixologiya tabiiy va gumanitar fan sohasi sifatida. Matematik bilimlarni psixologiyadagi o'rnini. Ilmiy psixologik bilimlarni o'ziga xosligi

Psixikaning evolyutsiyasi va vujudga kelishi.

Inson psixikasini umumiy qonuniyatlari, tizimi va funktsiyalari. Inson psixikasini tizimi. Evolyutsiyada tabiiy tanlanishning o'rnini. Darvin nazariyasi. Evolyutsiyada tabiiy tanlanishning o'rnini. Uilyam Djeysms va instinktlar psixologiyasi. Psixologiya tarixida psixika mezoni. Psixikaning obyektiv va subyektiv mezonlari. Psixikani rivojlanish bosqichlari. Xatti -harakat shakllari. Tug'ma va individual xatti -harakat. U. Djeysmsning instinktlar nazariyasi. Hayvonlar intellektual xatti harakat shakllari. Fiziologlar tadqiqotlarida xatti-harakatning reflektor nazariyalari. Zamonaviy yo'nalishlarda hayvonlar harakatlarini o'rganilishi.

Tabiiy va jinsiy tanlanish nazariyalari.

“Evolutsiya” tushunchasi tabiiy tanlanish nazariyasini kelib chiqish shartlari. Evolyutsion nazariyaning asosiy shartlari, tabiiy tanlanish natijalari. Evolyutsion nazariyaning mazmuni. Jinsiy tanlanish nazariyalari. Evolyutsiya nazariyasida tabiiy va jinsiy tanlanishning o’rni. Genetik o’zgarishlar va uning rivojlanishga ta’siri. Tanlanishning tadrijiy tavsifi. Irsiyat va o’zgaruvchanlik. Irsiyatning inson rivojlanishiga ta’siri.

Shaxsni evolyutsion jihatdan rivojlanishi

Shaxsni evolyutsion jihatdan rivojlanishi. Shaxs nazariyalariga zamonaviy qarashlar. Evolyutsion nazariyalar va shaxs. Shaxs filogenezi va ontogenezi. Ijtimoiy ishlab chiqarish inson hayotining usuli sifatida. Mehnat faoliyat xususiyati: jamoviy, va boshqalar. Ehtiyojlarning vujudga kelishi. Inson ijtimoiy mavjudot sifatida. Indivud, subyekt, shaxs, individuallik tushunchasi

Kognitiv jarayonlarni shakllanishi. Insonda aks ettirish darajalari

Psixologiya va Ijtimoiy fanlarsida ong muammosi. Ijtimoiy va individual ong. Ongning vujudga kelishida: jamoa, mehnat faoliyati va nutq. Faoliyat va ong birligi printsiplari. Anglanilgan va anglanilmagan psixik hodisalar. Ustanovka tushunchasi (D.N.Uznadze). Faoliyat regulatsiyasida anglanilgan va anglanilmagan hodisalarning o’zaro ta’siri

Psixik jarayonlarni shakllanishida tilning ahamiyati Mehnat faoliyatida tilning shakllanishi va vujudga kelishi. Nutqning funksiyasi. Muomalaga kirishish shaxsning faolligi sifatida. Nutqli va nutqsiz muomala. Muloqotning tizimi. Ongning aniq psixologik tavsifi. Ongli timsollar tizimi: xissiy maxsulot, ma’nosi va shaxsiy g’oya. Ongli dunyo tasvirida uning roli.

Inson psixikasini ontogenezda rivojlanishi

Ongni rivojlanishi va unga ijtimoiy tarixiy tajribalarni o’zlashtirilishi. O’zlashtirish jarayonining tavsifi. Interektualizatsiya tushunchasi bolaning birgalikdagi faoliyatdan alohida faoliyatga o’tish holati. Eksternalizatsiya tushunchasi ijodiy faoliyatni shakllanishidagi o’rni.

Yuqori psixik funksiyalarni shakllanishi. Yuqori psixik funksiyalarni ixtiyoriy xarakteri ijtimoiy va bilvosita. Ongning shakllanishi va inson shaxsi

Psixik jarayonlar va miyaning o’zaro aloqadorligi. Harakat inson faoliyatning birligi sifatida. Xatti-harakat qurilmalari

Psixofiziologik muammo. Miya va insonning psixik jarayonlari. Psixik jarayonlar holatiga qarab muommoni tadqiq qilish va yechimi. Psixofiziologik ta’sir holatlari. Psixik jarayonlarni fiziologik holatlardan cheklanganligi. Psixologik bilimlarni tahlil qilish qonuniyatlari. Maqsadga qaratilgan faoliyat. Obrazlar asosida faoliyatni nazorat qilish. Faoliyatning o’ziga xosligiga qarab tobe’lik holatlari. Harakat faoliyatni tahlil qiluvchi asosiy mezon sifatida. Faoliyat

va operatsiyalar. Maqsad va motivlarni o'ziga xosligi. O'qish jarayonining maqsadlari. Harakat qismlari: orientirovka, bajaruvchi, nazorat. Harakatning operatsiyaga o'tishi. Harakatli vazifalar va bajarish holatlari. Harakatni korrektsiya qilish. Afferent tizimlar roli. (N. A. Bernshteyn. insonning psixik jarayonlari va miya. MNS tuzilishi. Bosh miya, orqa miya, periferik va vegetativ nerv sistemasi. Aqliy va ichki harakatlar. Bir harakatdan ikkinchi harakatga, aqliy operatsiyalarga o'tish. Xatti-harakat tushunchasi. (P.K.Anoxin). Koordinatsion harakat tushunchasi. (N.A.Bernshteyn) harakatlarni rivojlanishi. Psixomotorika tushunchasi Harakatning maqsad sari intilish xususiyati. Harakat regulyatsiyasi. Harakat asosini orientirlash tushunchasi. Harakatning umumiy faoliyat jarayonlari xususiyatiga bog'liqligi. Aqliy va ichki harakatlar. Bir harakatdan ikkinchi harakatga, aqliy operatsiyalarga o'tish. Xatti-harakat harakat tushunchasi. (P.K.Anoxin). Koordinatsion harakat tushunchasi. (N.A.Bernshteyn) harakatlarni rivojlanishi. Psixomotorika tushunchasi Harakatning maqsad sari intilish xususiyati. Harakat regulyatsiyasi. Harakat asosini orientirlash tushunchasi. Harakatning umumiy faoliyat jarayonlari xususiyatiga bog'liqligi.

Zoopsixologiya va qiyosiy psixologiyaga kirish. Hayvonlar psixik faoliyatining umumiy tavsifi

Zoopsixologiya fan sifatida tarkib topishi. Hayvonlar xatti-harakatlarini o'rganishdagi yondashuvlari. Bixeviorizm, etologiya. Zoopsixologiya va qiyosiy psixologiyani Rossiyada o'rganilishi (V.A.Vanger, N.N.Ladigina-Kots va boshqalar). Hayvonlar xatti-harakatlarini ob'ektiv o'rganish imkoniyati. Tabiiy shart-sharoitlarni kuzatishda aniq ilmiy metodlarning turlicha ekanligi (N.Tinbergen, G.Guddol va boshqalar), laboratoriya eksperimenti (N.N.Ladigina-Kots va boshqalar), maxsus o'rgatish yoki shakllantiruvchi eksperiment (K.Prayer, L.I.Ulanova va boshqalar). Zoopsixologiyada psixikani paydo bo'lishi. Filogenezning bosqichlarida xatta-harakatlarning paydo bo'lishi. Hayvonlar xatti-harakatlarini o'rganish bosqichi. J.O.Lametri, J.L.Byuffonning qarashlari. Evolyutsion bilimlar nuqtai nazarida instinktlarni o'rganish. (J.B.Lamark, K.F.Rule, CH.Darvin). Instinktlarga zamonaviy yondashuv. Instinktiv xatti-harakatlar. Instinktiv xatti-harakatlar hayvonlar xatti-harakatining asosi sifatida. Instinktiv xatti-harakatlarning ichki omillari. Instinktiv xatti-harakatlar va muloqot. Instinktiv xatti-harakatlarning ichki omili. Instinktiv xatti-harakatlarning tashqi omili. Instinktiv xatti-harakatlarning psixik komponenti. O'rgatish. O'rgatishning umumiy xarakteristikasi. Ko'nikma. O'rgatish va muloqot. Taqlid qilish.

Hayvonlarning psixik faoliyatini ontogenezda rivojlanishi. Hayvonot olamida psixik funktsiyalar evolyutsiyasi. Qiyosiy psixologiya

Ontogenezda xatti-harakatlar muammosi. Postnatal xatti harakatda bilish jabhalari. Psixik faoliyatning yuvenal (o'yin) davrda rivojlanishi. Hayvonlarda

o'yinning umumiy tasnifi. O'yin faoliyati orqali hayvonlar xatti-harakatining mustahkamlashishi. O'yin faoliyati davrida muloqotning rivojlanishi. O'yin faoliyati davrida bilish funktsiyalarining shakllanishi Tug'ma va orttirilgan xatti-harakat shakllari. Ontogenezda hayvonlar xatti-harakatining biologik shartlanganligi. Prerenatal davrda psixik faoliyatning rivojlanishi. Perenatal rivojlanish davrida tug'ma va orttirilgan xatti-harakat shakllari. Homila faol xatti-harakatining rivojlanishi. Sensor qobiliyatlarning va muloqot elementining perenatal davrda rivojlanishi. Psixik faoliyatni yangi postnatal davrda rivojlanishi. Postnatal davrda hayvonlar xatti-harakatining rivojlanishini o'ziga xosligi. Postnatal davrda instinktiv xatti-harakatlar. Birinchi tajriba. Xatti harakat shakllarining postnatal holat bilan ijobiy aloqasi. Ilk muloqot shakllari. Elementar sensor psixika. Psixik rivojlanishning quyi bosqichi. Elementar sensor psixikaning rivojlanishini yuqori bosqichi. Pertseptiv psixika. Pertseptiv psixikaning rivojlanishini quyi bosqichi. Pertseptiv psixikaning rivojlanishini yuqori bosqichi. Hayvonlarda intellekt muammosi. Antropogenez va psixika evolyutsiyasi. Mehnat faoliyatining vujudga kelishidagi qiyinchiliklar. Umumiy va yakka tartibdagi nutqning paydo bo'lishidagi muammolar. Qiyosiy psixologiyaga kirish. Hayvonlar va insonlarning psixikasini qiyosiy o'rganish. Inson bolasi va maymun bolasidagi rasm chizish qobiliyatini solishtirish. Inson psixikasi va hayvonlarning psixikasidagi umumiy o'xshashliklar. Primatlar xatti-harakatining antropogenetik o'xshashliklari. Inson etologiyasi. Madaniy -tarixiy nazariya.

Shaxs psixologiyasining metodologik printsiplari

Metodologiya ilmiy metodlar nazariyasi sifatida. Shaxsni o'rganish. Psixologiya tarixida shaxsning o'rni. Shaxsni etnik va gender jihatdan o'rganish. Shaxsni baholash. Shaxsni tadqiq etish. Inson tabiati haqidagi tadqiqotlar. Shaxsni tadqiq etish metodlari. Shaxs nazariyalarini belgilovchi mezonlar. G'arb psixologiya maktabalarida shaxsni tadqiq etish g'oyasining o'ziga xosligi.

A.G.Asmolov bo'yicha shaxsni tadqiq etishda bilish vaziyatlari xususiyatlari. SHaxsni o'rganishda tizimlilik printsiplari darajalari, komponentlari va tuzilma hosil qilish mexanizmlari (S.L. Rubinshteyn, B.G. Ananov, V.S. Merlin). Faolliu printsiplari va unga doir uch yondashuv (N.A. Bernshteyn, P.K. Anoxin, D.N. Uznadze, A.N. Leontev. Taraqqiyot printsiplari: determenantlari, darajalari va shaxs rivojlanish bosqichlari (Z.Freyd, E.Erikson, N.MakVilyams), determinizm printsiplari (Dj.Uotson, S.L.Rubinshteyn, A.N.Leontev), nazariya, eksperiment va amaliyot birligi printsiplari (D.Kempbell, V.N.Drujinin, T.V.Kornilova)., determinizm printsiplari.

Shaxs psixologiyasi, ko'p qirraligi. Indiv,shaxs,individuallik. Shaxsning turli fanlar nuqtai nazaridan o'rganilishi. Shaxs muammosi va fanning metodologik darajalari. Shaxsga nisbatan evolyutsion tarixiy va tizimli yondashuv. Shaxs

fenotipik xususiyatlarining ontogenezdagi rivojlanishi. Inson tabiatini evolyutsion jihatdan tadqiq etish.

Klassik psixoanaliz va uning modifikatsiyalari

Psixoanaliz nazariyasi psixik voqelikni ilmiy bilish shakli sifatida. Psixologik nazariyaning o'ziga xosligi. Implitsit kontsepsiya (Dj. Bruner va R. Tagiuri). Eksplitsit kontsepsiya. Z.Freydning klassik psixoanalizi. Ilmiy ijodning uch bosqichi: affektiv jarohat modeli, topik va strukturali modellar. Freyd bo'yicha psixoseksual taraqqiyot bosqichlari. K.Yungning analitik psixologiyasi. Psixika tuzilmasi. Arxetip va psixik funktsiya tushunchalari. Individuatsiya va uning bosqichlari. Shaxs psixologiyasiga yondashuvlar. A.Adlerning Individual psixologiyasi. Nomukammallik tuyg'usi va nomukammallik kompleksi. Shaxsiy va konstruktiv ustuvorlik hamda sotsial qiziqishlar, ildiy Men. Hayotiy maqsad va hayotiy uslublari tushunchalari. Klassik psixoanalizning olti tamoyili. Zamonaviy psixoanalizning asosiy yo'nalishlari ego-psixologiya (X. Gartmann, A. Freyd, E. Erikson), ob'ektiv munosabatlar psixologiyasi (M. Klyayn, M. Balint, X. Koxut). Problema privyazannosti i separatsii v rabotax psixoanalitikov (Dj. Boulbi, M. Maler). Psixoanalitiklarning ishlarida mehr va ajralish muammolari (Dj. Boulbi, M. Maler). Ko'chish ap qarama-qarshilik. Ko'chish reaksiyasining namoyon bo'lish tiplari, ko'chishning asosiy elementlari, ko'chish turlari klassifikatsiyasi. Qarama-qarshilik va uning klinik namoyon bo'lishi. Qarama-qarshilik klassifikatsiyalari. Psixologik mexanizmlar va ularni diagnostika metodlari.

Psixologiyada shaxsni o'rganish nazariyalari

O'rgatish qonuni (E. Torndayk). Dj.B.Uotson va E.K. Tolmenning insonga nazariy qarashlari. Teoriya podkrepleniya Dollard va Miller g'tgsh mustahkamlash nazariyasi. K.Xallning o'rgatish nazariyasi. Skinnerning operant shartlanganlik nazariyasi. Operantlik va respondentlik xulq-atvor. O'rgatish jarayon sifatida. Mustahkamlash rag'batlantirish va jazolash ko'rinishida. Mustahkamlash tartiblari. Psixopatologiyada o'zlashtirilmagan va adaptatsiyalashmagan reaksiyalar. O'rgatish psixologiyasida terapiya printsiplari. O'rgatish va sotsial kognitiv nazariyalarining o'xshashlik va tafovutlari. Kuzatish yo'li bilan o'rganish (A. Bandura). Diqqat, xotira, harakatni o'zlashtirish, motivatsiya kuzatish jarayonidagi ta'limning to'rt jabhasi. Agressiya va uning determinantlari. O'zini o'zi samaradorligini oshirish va uning baholash manbalari.

Gumanistik psixologiyada shaxs

Gumanistik psixologiyaning asosiy printsiplari. Olportning shaxs qirralari nazariyasi. Motivlarning funktsional avtonomiya printsiipi. Zarurat motivlari va taraqqiyot motivlari. A.Maslouning o'zini o'zi kamol toptirish nazariyasi. O'zini o'zi kamol toptirish tushunchasi. Maslou bo'yicha motivlar ierarxiyasi. K.Rodgers nazariyasi va kongruentlik tushunchasi. Insonga shartsiz ijobiy munosabat va

empatiya. Fenomenal maydon va o'zlik. Shaxs markazlashuv psixoterapiyasi printsiplari.

Shaxs ekzistentsial psixologiyasi

Psixologiyada ekzistentsial yo'nalishning vujudga kelish tarixi. Karl Yaspers va Martin Xaydegger – faylasuf-ekzistentsialistlarning psixologiyaga ta'siri. Lyudvig Binsvanger va Medard Bossning. Viktora Franklning ishi shaxs psixologiyasidagi ekzistentsial an'ana misolida. R.Mey nuqta nazarida shaxs. Dj. Byudjentalning shaxsga qarashlari. Tayanch ekzistentsial ehtiyojlar.

Har xil psixologiya maktablarida shaxs nazariyalari

K.Levin maydon nazariyasining asosiy printsiplari. Maydon nazariyasining strukturaviy qismi: psixologik maydon va shaxs, shaxs ichki hududi, pertseptual-motor qatlam, subhudud tushunchasi, valent ob'ektlar. Nazariyaning dinamik qismi: psixik quvvat, haqiqiy ehtiyojlar va kvaziehtiyojlar, zo'riqish, zo'riqishning reduksiya printsiplari. K. Levin maktabining eksperimental ishlari. Kognitiv psixologiyaning vujudga kelishi. Dj. Kelli shaxslik konstruktleri nazariyasi. Konstrukt tushunchasi. Bipolyarlik, qo'llanish diapazoni va individuallik. Konstruktler tizimining rivojlanishi. Repertuar panjara testi. Reymond Kettelning shaxs qirralariga strukturali yondashuvi. Fiske, Maddining faollashtirish kontsepsiyasi. K.Gol'dshteynning tashkiliy kontsepsiyasi. Nyuttenning ma'naviyatli inson kontsepsiyasi. E.Eriksonning shaxs taraqqiyoti kontsepsiyasi. R.Assadjioli bo'yicha shaxsning psixosintez kontsepsiyasi.

Rus psixologiyasida shaxsga yondashuvlar

Muhit, shaxs rivojlanishi. Psixologiyaning turli yo'nalishlaridagi rivojlanish haqidagi tasavvurlar. Hayot tarzi, inson individual xususiyatlari, hamkorlik faoliyati-shaxs rivojlanishining asoslari.

Shaxs rivojlanishini harakatlantiruvchi kuchlar. Faoliyatni rivojlanishi printsiplari. Faoliyat tizimidagi qarama-qarshilik shaxs rivojlanishi harakatlantiruvchi kuch sifatida (A.N.Leontev, S.L.Rubinshteyn). Shaxs xulq-atvorida o'zaro rivojlanish manbai. D.N.Uznadze funktsional tendentsiyalar holati haqida. Funktsional ehtiyojlarni ajratish va ularni o'rganish va eksperimental tadqiqotlar hamda muomala ehtiyojini tadqiq etish. Shaxs rivojlanishi jarayonida faoliyat, hal qiluvchi tushuncha ekanligi (A.N.Leontev). Motivatsion ehtiyoj va intellektual bilish sohalar orasidagi qarama-qarshiliklar.

Shaxs taraqqiyotini davrlarga bo'lish

Inson rivojlanish davri psixologik printsiplari va asoslari. Shaxsning vujudga kelishi inqirozlarning rivojlanishi va ularning roli. Shaxsning psixik rivojlanishini tabaqalashtirish sxemasi. (D.B.Elkonin). S.Xollning bola taraqqiyoti kontsepsiyasi: rekapitulyatsiya qonuni, shaxs kamoloti fazalari.

Kognitiv orientatsiya. Shaxs ongini axloqiy rivojlanish kontseptsiyasining asosiy tavsialari. Ijtimoiy psixologiyada shaxs kamoloti bosqichlari haqida tasavvurlar ishlanishi.

Inson kamolotining persogenetik nazariyalari. E.Eriksonning epigenetik taraqqiyot kontseptsiyasi. Shaxsning psixosotsial holati haqida. Shaxs kamolotida nizolarning roli. Shaxs kamolotining bosqichlari.

Shaxs rivojlanishining individuallik xususiyatlari va ularning roli

Shaxs xususiyatlari haqidagi tasavvurlar talqini (B.G.Ananey). Individuallik xususiyatlari differentsial psixologiyaning predmeti sifatida. Insonlar orasida individual farqlarni o'rganishning evolyutsion sohasi. Antropogenezda inson evolyutsion mexanizmining gipotezasi (V.P.Alekseev). Inson shaxsi va individuallik xususiyatlari. Individuallik xususiyatlari klassifikatsiyasi va ularning shaxs xulq-atvori regulyatsiyasidagi o'rni. Individ organik ehtiyojlarining shaxs xulq-atvoriga ta'siri.

Temperament. Temperament haqida faktorlik kontseptsiyalari va ularning tanqidi. ONF tiplari xususida I.P.Pavlov nazariyasi, temperament haqida hozirgi zamon nazariyalari. Temperamentning evolyutsion jarayonga moslashish imkoniyatlari.

Psixologiyada xarakter muammosi. Xarakter shakllanishi. Xarakter aktsentuatsiyasi. Jinsiy dimorfizm va individning psixologik tavsifi. Jinsiy farqlanishning psixologik muammolari.

Shaxsning instrumental darajalari: qobiliyatlar haqida tushuncha. Maxsus va umumiy qobiliyatlarni aniqlovchi testlar.

Sotsiogeneza shaxs

Madaniyat tarixida shaxs. Xulq-atvor madaniyati va dasturi. Shaxsda ijtimoiy tipik muammo, milliy xarakter va ijtimoiy xarakter. Shaxsning rolli nazariyalari va ularning tahlili. Shaxsning atrofdagilar tomonidan o'rganilishi va uning psixologik funktsiyalari.

Shaxs va ijtimoiy guruh. «Ijtimoiy roli», «Ijtimoiy guruh», «Ijtimoiy status» tushunchalarining umumiy tavsifi.

Shaxs ijtimoiylashuvi. Axloqiy xulq-atvor regulyatsiyasining takomillashuvi. Xulq-atvor shakllarining ijtimoiylashuvi (L.S.Vigotskiy).

Individuallikning umumiy xususiyati. Shaxsning normal yoki patologik rivojlanishi. Shaxs yetukligi. Shaxs individualligi mahsuldorligining namoyon bo'lishi. O'zligini faollashtirish o'zini o'zi boshqarish va personallik. Shaxsning o'z imkoniyatlari chegarasidan chiqishi (transendentsiya). Shaxsning faollik tabiati. Ijod va shaxs.

Shaxsning o'z-o'zini anglashi va Men—kontseptsiyasi. Shaxsning sotsial tasavvurlari

Shaxsning sub'ektiv xususiyatlarining umumiy tavsifi. «Men» strukturasi va uni har xil yo'nalishlarda tadqiq etish. O'zini o'zi baholash. Men kontseptsiyasi. O'z-o'ziga munosabat. Real va ideal "men". U.Djemsning empirik «Men» mavjudligining uch jabhasi to'g'risidagi qarashi: jismoniy shaxs, sotsial shaxs va ma'naviy shaxs. O'zaro munosabatlarning tuzilishi va shakllanishi. Egoizm, al'truizm tushunchalari. Shaxsning o'z-o'zini boshqarish, o'z-o'zini namoyon qilish, o'z-o'zini ifodalash va o'z-o'zini e'tirof etish. Shaxsning psixologik yo'nalishlari va hayotiy pozitsiyasi. Erkinlik va javobgarlik jihatlari shaxs tanlanmasining o'lchami sifatida.

Shaxs taraqqiyotining psixotik, chegaralangan va nevrotik darajalari

Shaxsdagi buzilishlarning xarakteri va darajasi haqidagi tasavvurlar. N.Mak Vilyams yondashuvi. Shaxs taraqqiyot darajalari mezonlari: himoya mexanizmlari; shaxsning asosiy muammolari, voqelikni testlashtirish qobiliyati, ego-identiklik, ob'ektiv munosabatlar. SHaxs taraqqiyotining psixotik, chegaralangan va nevrotik darajalari Ishonch-ishonchsizlik, yaqinlashuv-qochish muammolari. O.Kenbergning strukturali yondashuvi.Strukturali interv'yu.

Motivatsiya haqida umumiy tushuncha

Inson faolligi, uning shakllari va determinantlari. Ehtiyoj, motiv va motivatsiyalarni aniqlash. A.N.Leont'evning kontseptsiyasida ehtiyojlar va motivlar.Turli psixologiya maktabida motivatsiya muammosini o'rganilishi. Motivatsiya modellari. Motivlarning evolyutsion nazariya (instiktlar nazariyasi), drayvlarni qisqartirish nazariyasi, faollashtirish nazariyasi, A.Maslouning ierarxik nazariyasi.

Motivatsiyaning rivojlanish bosqichlari

Ichki va tashqi motivatsiyalarning umumiy tavsifi. E.Desining ichki motivatsiya kontseptsiyasi. Ichki motivatsiyaning tarkib topishida bolalikning ahamiyati. Motivning rivojlanish bosqichlari.

Motivatsiyaning tuzilishiga tizimli yondashuv

Motivatsiyaning tuzilishi va funktsiyalari. Xulq-atvorning motivatsiya muammosi. Motivlarning xilma-xilligi Motivatsiya tuzilmalar turlari.SHaxsning motivatsiya sohasi . Kauzal atributsiya tushunchasi. Kauzal atributsiya. Kauzal atributsiyaning modeli. Kauzal atributsiyaning xatolari.

Motivatsiyaning ontogenezda shakllanishi

Go'daklik davri va ilk bolalik davri motivlari (1-3 yosh). Maktabgacha yosh, kichik maktab yoshi motivlari. O'rta maktab yosh davri motivlari. Yuqori sinf o'quvchilik davri.motivlari. Mehnat faoliyati motivatsiyasi. O'quvchilarning kasbiy qiziqishlarini tarkib topish bosqichlari. Mehnat motivatsiyasining umumiy

tavsifi. Mak Gregorva Gertsber motivatsiya nazariyalari. Xakman va Oldxemning ishchi motivatsiya modeli. Yo'nalishlariga ko'ra mehnat faoliyati tahlili. Protsessual nazariya va adolatlilik nazariyasi.

Motivatsiyaning psixologik nazariyalari

K.Levin maydon nazariyasining umumiy holati. A.N.Leont'ev faoliyat nazariyasining umumiy holati. M.SH.Magomed-Eminovning motivatsiyani tizimli-dinamik modeli. Ye.P.Ilyin nazariyasida motiv integral tuzilma sifatida.

Alohida faoliyat turlari motivatsiyalari

SHaxs va faoliyat strukturasida motivatsiya. Faoliyat turlari va ularni inson tomonidan o'zlashtirilishi. Predmetli faoliyat, muloqot, bilish, o'yin, tadqiqotchilik va mehnat faoliyati motivatsiyalari. Xulq-atvor va faoliyat motivatsiyasi. Prosotsial va asotsial xulq-atvor motivatsiyalari.

Erishganlik, affiliatsiya, hukmronlik motivlari

Erishganlik motivi tushunchasi. Erishganlik va bezovtalanish motivlari aloqalari. Affiliatsiya motivi. Hukmronlik motivini tadqiq etishga nazariy yondashuv. Hukmronlik motivini shakllanish bosqichlari tahlili. Ko'maklashish motivi.

Inson motivatsiyasining vaziyatlilik va shaxslilik jabhalari

Motiv vaziyatli qo'zg'alish va barqaror shaxs dispozitsiyasi sifatida. Erishganlik motivatsiyasini vaziyatli rivojlanishi kognitiv modellari: K.Levin, T.Dembo, S.Eskalon, L.Festinger, Dj.Atkinson, X.Xekxaufen. M.SH.Magomed-Eminov va I.A.Vasil'ev modellarining tanqid qilinishi. Erishganlik motivatsiyasini vaziyatli rivojlanishni o'rganishdagi zamonaviy an'analar. SHaxs motivatsion sohasining tavsifi. SHaxsning o'zini tartibga solish motivatsiyasi. SHaxslilik mazmuni va barqaror motivatsiyalar. Hayot mazmuni shaxs motivatsion sohasining integratori.

Emotsiya haqida umumiy tushuncha

Emotsional kechinmalarning umumiy aniqligi. Emotsional kechinmalar klassifikatsiyasi. Affektlar, ehtiros va kayfiyat. Emotsiyaning asosiy funktsiyalari. Emotsiyaning bilish jarayonlariga ta'sir etuvchi funktsiyalari. Fiziologik jarayonlar bilan bog'liq funktsiyalari. P.V.Simonov bo'yicha emotsiya funktsiyalari klassifikatsiyasi.

Emotsiya psixologiyasining nazariy yondashuvlari

Psixologiya tarixida emotsiya haqidagi tasavvurlarning rivojlanishi. CH.Darvinning hayvon va inson emotsiyalarining ifodalanishi haqidagi tasavvurlari. Djemsa-Lange va Kennona-Bardlarning emotsiyaning fiziologik nazariyalari. Emotsiyaning kognitiv nazariyalari. P.V.Simonovning axborotlar nazariyasi. K Izardning emotsiya differentsial nazariyasi.

Emotsional holatlari

Holat psixik hodisa sifatida va uning xarakteristikasi. Psixik holat turlari. Emotsional holatlar. Stress tushunchasi va psixik zo'rliq, stressning tavsifi. Stressni boshqarish. Kayfiyatning umumiy tavsifi va uning tuzilishi. Frustratsiya va bezovtalik emotsional holat sifatida.

Emotsional reaksiyalarning neyrofiziologik va i bioximik asoslari. Har xil modallikdagi emotsiyalar tavsifi

Emotsional ta'sirlash bilan bog'liq anatomik tuzilishi. Emotsiyalar va oliy asab faoliyat. Emotsiyalar va vegetativ asab tizimi. Emotsiyalar va gormonal tizimi. Emotsiyalar va bosh miya yarim sharlari funktsional asimmetriyasi.

Emotsional hodisalarning modalligi. Quvonch va g'amning psixologik va psixofiziologik xarakteristikasi. Xavotir va qo'rquv emotsiyalarining qiyosiy tahlili. Empatiya, uyat va ayb shaxs emotsiyasi sifatida.

Irodaviy jarayonlar haqidagi umumiy tasavvurlar

"Iroda" tushunchasini rivojlanish tarixi. Irodani tadqiq etishdagi yondashuvlar. Irodani aniqlash. Irodaviy jarayonlar bosqichlari. Irodaning an'anaviy va zamonaviy talqini. Ixtiyoriy boshqaruvning funktsional tuzilishi.

Iroda nazariyalari

Irodaning falsafiy nazariyalari. Iroda volyuntarizm sifatida (A.Shopenhauer, B.Spinoza, I.Kant, G.Gegel, L.Feyerbax). Dj. Lokk, U.Djems, L.S. Vigotskiy va V.Franklarning nazariyalarida iroda va erkin tanlash. Jahon psixologiyasi maktabi vakillari asarlarida iroda ixtiyoriy motivatsiya, majburiyatlilik, psixik regulatsiyaning asosiy shakli va ichki hamda tashqi qiyinchiliklarni bartaraf qilish mexanizmi sifatida talqin etilishi.

Shaxsning irodaviy sohasi

Shaxsning irodaviy sifatlari. Ularning klassifikatsiyasi. Irodaviy sifatlarning tuzilishi. Ixtiyoriy reaksiyalarning kelib chiqishi. Irodaviy xulq-atvorning ontogenetik xususiyatlari. Shaxsning irodaviy sifatlari rivojlanishi.

Iroda muammosini talqini

L.S.Vigotskiyning iroda muammosi va uning bolalikda rivojlanishi haqidagi ta'limoti. L.M.Vekkerning iroda psixik jarayonlarning birligi nazariyasi. V.A.Ivannikov irodaviy boshqaruvning psixologik mexanizmlari haqida. Ye.P.Ilyin asarlarida shaxs xulq-atvorini irodaviy tartibga solish masalalari.

Sezgi va idrok haqida umumiy tasavvurlar

Muhitning fiziologik xarakteristikasi. Sezgilarni signalli aks ettirishi. Sezgi tushunchasiga falsafiy yondoshuvlar. Sezgining maxsus energiyasi haqidagi I.Myuller va G. Gel'mgol'ts nazariyasi, bu nazariyalarning haqiqatligini isbotlash. Sezgilarni tushunishning tarixiy yondoshuvi, I.Myuller va G. Gel'mgol'tslarning nazariyalarining hozirgi kunda ahamiyatining yoqolganligi. Sezgining retseptor va

reflektor nazariyasi. A.Yarbus va boshqalarning tajribalari. Sezgining boshqa jarayonlarga bog'liqligi va tashqi muhit bilan aloqasi.

Sezgi va idrokni o'rganishdagi yondoshuvlar

Bilishni metodologik va biologik tahlili. Sensor-pertseptiv jarayonlar falsafiy bilimlar negizida. Psixika va aks ettirish jarayonlari. Sezgi va idrok sohasida kompensatsiya.

Sezgi va idrokni o'rganishdagi yondoshuvlar. Idrokning assotsiativ nazariyasi. Strukturalizm. Nativizm va empirizm. Geshtaltpsixologiya. Piajening idrok nazariyasi. Konstruktivistik yondoshuv. Ekologik yondoshuv. Informatsion yondoshuv. Neyrofiziologik yondoshuv. Kognitiv neyrologiya.

Sezgilar klassifikatsiyasi

Interotseptiv sezgilar va ularning inson xatti harakatidagi o'rni. U.Kennonning gemostazis, introseptiv sezgilarni fiziologiyasi, psixosomatika haqidagi kontseptsiyasi. Propriotseptiv sezgilar va ularni faoliyatdagi o'rni. N.A.Bernshteynning tadqiqoti.

Eksterotseptiv sezgilar, ularni klassifikatsiyasi. Kontakt va distant retseptorlar, ularning o'ziga xosligi va xarakteristikasi. Sezgilarni klassifikatsiyasiga evolyutsion va genetik yondoshuv. Protopatik va epikritik sezgilar va ularning o'zaro bog'liqligi. G. Xed tajribalari. Sezgining oraliq shakllari. Nospetsifik sezuvchanlikni muammolari. Sinesteziyani vujudga kelishi. Sezgilarni o'zaro aloqasi.

Sezgilarning o'zgaruvchan shakllari

Adaptatsiyani vujudga kelishi. Adaptatsiyaning periferik va markaziy mexanizmlari. Sensor pertseptiv Sensor pertseptiv tizimdagi turli xil modallikda adaptatsiyaga doir misollar (qorong'ulikka, yorug'likka nisbatan adaptatsiya, teri tuyush adaptatsiyasi va boshqalar). Sensibilizatsiyani paydo bo'lishi-fiziologik mexanizmlari, endokrin og'ishlar, asab tizimining tiplari bilan bog'liqligi. Sensibilizatsiyani psixologik yo'llari.

Teri tuyush sezgisi va idroki

Teri tuyushning uch komponenti (sezish, haroratni sezish, og'riqni sezish).

Teri tuyushning murakkab shakllari va sezish idroki. Sezish va harakatni sezishni o'rni. Sezish obrazining paydo bo'lish fazalari. Obrazlarni bilish va qurishda informatsion ko'rinishlar. Sezishning fiziologik mexanizmlari.

Gaptik tizim. Teri tuyush sterognoziyasi. Barmoqlarning g'adir-budirlikka nisbatan sezgirlikni oshishi.

Og'riqni idrok qilish. Og'riqni idrok qilish funktsiyalari. Og'riq sezgilarning turlicha ekanligi. Og'riqni paydo qiluvchi stimullar, og'riq sezgisining chegarasi. Og'riqni idrok qilishda subyektiv omillarning o'rni. Og'riqqa nisbatan moslashuv. Notsitseptor. Og'riqni boshqarish. Og'riqning orqa miya blokatorlari nazariyasi.

Ko'rish sezgisi va idroki

Ko'rish analizatorining tuzilishi. Ko'rish analizatorining yo'llari. Ko'rish analizatorining markaziy apparati. Birlamchi va ikkilamchi ko'rish po'stloqlari. Ko'z harakatini nazorat qiluvchi ikki po'stloqli apparat. Ko'rish idroki va ko'zning harakatlanish tiplari.

Eshitish sezgisi va idroki

Eshitishning anatomik, fiziologik va neyrofiziologik asoslari. Ichki quloq funktsiyasi. O'rin nazariyasi. Vaqtinchalik nazariya.

Patterning audial idroki. Eshitish idrokining murakkab formalari. Fazoni eshitish orqali idrok qilish. Nutqni eshitish. Nutq tovushlarini fizikasi va fonologiyasi. Nutq tovushlarini neyrofiziologiyasi va patologiyasi. Musiqani tinglash.

Ta'm bilish idroki

Xemoretseptsiya funktsiyalari. Birlamchi ta'm sezgilari va kimyoviy stimullar (birlamchi ta'm sezgilari, ularni vujudga kelishi, kimyoviy stimullar). Ta'm analizatorining anatomiyasi va fiziologiyasi. Ta's sezgilarining chegaralari. Ta's stimullarning o'zaro ta'siri. Turli biologik ko'rinishlarni ta'm sezgisining o'ziga xosligi

Hid bilish

Xidlar va ularningi o'ziga xosligi. Xid bilishning anatomiyasi va fiziologiyasi. Xid bilish ma'lumotlarini kodlashtirish (xidlarni ajratish va intensivlik). Xid bilish sezgilarining chegaralari. Xid bilish tanlovi. Xid bilish identifikatsiyasi va xotirasi. Xid bilishning psixobiologik funktsiyalari: feromonlar.

Pertseptiv obrazni tashkillashtirish

Idrokning sezgidan afzalligi, uni genetik bog'liqligi. Idrok turlari: ko'rish, eshitish, sezish. Obrazlarni idrok qilishning o'ziga xosligi: predmetlilik, yaxlitlik, konstantlik, kategoriallik.

Pertseptiv obrazlarni predmetliliigi, idrokning yaxlitligi va o'zgarmasligi. Idrokning konstantligi, idrokning konstantlik nazariyasi. Yorug'likni, shaklni, o'lchamni idrok qilishda konstantlik.

Idrokning tushunilganligi. Ma'lum bir predmetlar uchun so'zlarning ahamiyati. Pertsitiv obrazlarni tashkillashtirish mexanizmlari. Fon ichidan figurani ajratish. Pertseptiv obrazlarni kontur va strukturaning ahamiyati. Pertseptiv obrazlarni tashkil qilishda assotsiativ va geshtaltpsixologiyaning o'rni.

Idrok illyuziyalari. Illyuziyani vujudga keltiruvchi omillari.

Fazoni idrok qilish

Fazoni ko'rish orqali idrok qilish. Monokulyar va binokulyar ko'rish. Monokulyar va binokulyarni fazoviy ko'rinishlari va ularning o'zaro ta'siri. Stereoskopik idrok.

Fazoni eshitish orqali idrok qilish

Monural ko'rinishlar. Binaural ko'rinishlar. Lokalizatsiya va eshitish chig'anog'i. Exolokatsiya.

Musiqani va nutqni idrok qilish

Musiqqa parametrlari. Mutlaq eshitish. Har xil musiqiy ohanglarda tovushlarni idrok qilishning ketma-ketligi. Rang sinesteziyasini fizikasi va nutq tovushlarining fonologiyasi. Musiqani idrok qilishning funktsional roli.

Nutqni idrok qilishning asosiy o'ziga xosligi. Nutq tovushlarini chastotali intervali. Tushunarsiz nutqni idrok qilish. So'zlarni idrok qilish.

Rangni idrok qilish

Rangni idrok qilishni ahamiyati. Spektrning ko'rish qismi. Rangni parametrlari. Aralash ranglar: additiv va subtraktiv. Fazoviy va vaqtinchalik yig'indi. Yorqin va davomiy kontrast lateral tormozlanish. Izchillikdagi obrazlar. Rang adaptatsiyasi. Rangni idrok qilishning konstantligi. Rangni idrok qilish nazariyalari-uchkomponentli nazariya, muqobil nazariya. Rangni idrok qilish anomaliyasi.

Ranglarning psixofiziologik ta'siri. Lyusher testi.

Vaqtni idrok qilish

Vaqtni idrok qilishni aniqlash. Ketma ketlik va davomiylikni idrok qilish. Vaqtda orientirovka. Vaqtni idrok qilishning biologik asosi. Vaqtni idrok qilishning kognitiv nazariyalari. Vaqt va masofa: tau effekti va kappa effekti

Vaqtni idrok qilish va shaxsning yoshi. SHaxsning psixologik vaqti.

Xatti-harakatni idrok qilish

Harakatni idrok qilishning fiziologik asosi (detektorlar, harakat, ko'z tizimi).. Harakat detektori, ko'zning tizimi, harakatni ta'minlovchi holatlar, optik stimulyatsiya harakat idrokining asosi sifatida. Harakatlar nazariyasi.

Harakatni idrok qilish xatoligi. CHuqurlikni kinestetik effekti. Anortoskopik idrok. Harakat induktsiyasi.

Stroboskopik effekt. Kinematograf. Avtokinestik harakat. Harakatni asorati effekti.

Ekstrasensor idrok

Ekstrasensor idrok haqida tushuncha. Ekstrasensor idrokni tadqiq qilish.

Idrokning buzilishi

Dementsiyada agnoziya va psevdagnoziya. Hissiyotlarning yolg'onligi. Idrokda motivatsion komponentning buzilishi. Rangni idrok qilish anomaliyasi. Eshitish patologiyasi. Ta'm bilish sezgisining anomaliyasi. Hid bilish jarayonining anomaliyasi.

Pertseptiv rivojlanish

Sensor tizimni rivojlanishi, yangi tug'ilgan chaqaloqlarda idrok. Bolalikni turli davrlarida pertseptiv motor koordinatsiyalarini, sezuvchanlikni rivojlanishini o'ziga xosligi. Idrokning murakkab shakllari va qarilik.

Idrokda o'rganish

O'qitish muammosining metodologik qiyinchiliklari. O'quv faoliyatida idrokni umumiy xususiyati va qonuniyati. Idrokda yosh davrlarini inobatga olish. O'quv faoliyatida qonuniyatlarni inobatga olish. Pertseptiv masalalarni yechishda muomalaning va hamkorlikdagi faoliyatning o'ri. Darsni tashkil qilishda individual farqlarining o'ri. Ijtimoiy pertseptsiyada kasbiy va yosh xususiyatlarining o'ziga xosligi.

Diqqat haqida tushuncha

Diqqat aniqlashning ketma-ketligi. Diqqat so'zining etimologiyasi. Diqqat boshqa psixik hodisa va jarayonlar bilan taqqoslash. Pertseptiv, intellektual va ijro etuvchi diqqat. Diqqatning psixik o'ri haqidagi bahslar va uning tabiati. Diqqatning mustaqil faoliyat ekanligi yoki bu boshqa psixik faoliyat uchun ham xosligi.

Diqqatning psixofiziologik indikatorlari va mexanizmlari

N.N.Lange, I.M.Sechenov, K.N.Kornilov tadqiqotlarida diqqatning pertseptiv jabhalari. E.Titchener, G. Myullerning tadqiqotlarida diqqat sezgining xususiyati sifatida fiziologik talqin qilinishi. T.A.Ribo, N.N.Lange tadqiqotlarida diqqatning motor komponentlari. Ch.S.Herrington «Voronkasi» yoki umumiy harakat maydoni nazariyasi. Optimal qo'zg'alish o'chog'i va I.P.Palovning orientirovka refleksi. A.A.Uxtomskiyning dominantlik tamoyili.

Miya, ong va diqqat

Uyqu va bedorlikning neyrofiziologik mexanizmlari. Bioritm va uyqu. Miyaning ritmik elektr faolligi va diqqat jarayonlari Tushuvchi va ko'tariluvchi retikulyar faollik tizimi. Diffuz-talamik proektsiyalovchi tizim kontseptsiyasi. Frontal talamik boshqarish tizimi.

Diqqatning asosiy xususiyatlar. Diqqat turlari va funktsiyalari

Diqqatning hajmi. Diqqat hajmining individual xususiyatlari. Diqqatning to'planishi. Diqqatning barqarorligi. Diqqatning tebranishi. Diqqatning ko'chishi va taqsimlanishi. Material xarakteriga, faoliyat turlari va shaxs ustanovkasiga ko'ra diqqatning barqarorligi. Diqqatning bo'linishini belgilovchi omillar. Ta'sirlarga chidamliligini baholash usullari. Diqqatning ko'chishi va taqsimlanishi. Har xil harakatlarga diqqatning taqsimlanish qobiliyatini belgilovchi omillar. Diqqat akkomodatsiyasi. Diqqatning asosiy funktsiyalari. Ixtiyorsiz, reflektor, instinktiv diqqat (Lange N.N.), birlamchi (E.Titchener), natural (L.S.Vigotskiy), zaruriy (N.F.Dobrinin), Orientirovka reaksiyasi-ixtiyorsiz diqqat. Ixtiyoriy diqqat.

Ixtiyoriy diqqatdan keyingi diqqat (N.F.Dobrinin). Orientirovka reaksiyasi-ixtiyorsiz diqqatning fiziologik ko'rinishi ekanligi. Ixtiyorsiz diqqatning bilish ehtiyojlari bilan aloqasi (Lange N.N.). Ixtiyorsiz diqqat- izlanuvchanlik va tadqiqotchilik faoliyati. Ixtiyorsiz diqqatni shartlovchi omillar: jadalligi, sifati, to'satdan paydo bo'lishi, takrorlanishi, harakat va yangilik.

Diqqatoldi jarayonlar (Nayser U) va ularning xulq-atvor tuzilmasidagi o'rni. Saralab o'qish diqqatoldi jarayonlarini tadqiq etishning usuli sifatida.

Ixtiyoriy diqqat (ikkilamchi). Maqsadga egalik ixtiyoriy diqqatning asosiy alomati. Ixtiyoriy diqqatning psixologik mexanizmlari. Pertsepsiya jarayonlari-ixtiyoriy diqqatning asosi. Ixtiyoriy diqqatni bilvositalik xarakteri. Ixtiyoriy diqqatni tadqiq etishning qo'sh stimol metodikasi.

Ixtiyoriy diqqatdan keyingi diqqat (N.F.Dobrinin), birlamchi ixtiyoriy diqqat (Titchiner). Ixtiyoriy va ixtiyorsiz diqqatlardan farqi. Vujudga kelish shartlari. Ixtiyoriy diqqatdan keyingi diqqatning pedagogik ahamiyati. Selektiv diqqat va noselektiv diqqat.

Diqqatning rivojlanishi va buzilishi. Diqqat va faoliyat. Diqqatni o'rganishning amaliy jihatlari

Diqqatni rivojlanish bosqichlari. Faollik, ustanovka va diqqat.. Ixtiyoriy diqqatning oliy psixik funktsiya ekanligi. «Bola diqqati tarixi xulq-atvor tashkil topishining tarixi mavjud». Diqqatning buzilishi va uni diagnostika qilish. Parishonxotirlik va uni bartaraf etish. Diqqatning buzilishini klinik jihatdan tadqiq etish va uning diagnostikadagi ahamiyati. Diqqat tanqislik sindromi. Diqqat va faoliyat.

A.N.Leont'ev kontsepsiyasida ong rejasi, faoliyatlar, fiziologik mexanizmlar. N.A.Bernshteyn va harakat tuzilishi darajasi to'g'risidagi fiziologik nazariyasi. Diqqat nazorat harakati sifatida (P.Ya.Gal'perin). Jarayonni ongli va avtomatik nazorat qilish. Ongli va avtomatik nazoratlash jarayonlari.

Diqqatni o'rganishning amaliy jihatlari

Diqqat har qanday faoliyatning muhim sharti sifatida. Diqqat va ta'lim. Diqqatni o'quv jarayonida rivojlanishi. Diqqat buzilishi va uni diagnostika qilish. Parishonxotirlik va uni bartaraf etish. Diqqatni buzilishini klinik jihatdan tadqiq etish va uning diagnostikadagi ahamiyati.

Xotira haqida umumiy tasavvurlar. Xotiraning neyrofiziologik asoslari va bioximik nazariyalari

Xotira haqida umumiy tushuncha. Xotira – o'tmish tajribalarni esga olib qolish, esga saqlash va unutishdan ibora jarayon sifatida. Xotira bilan bog'liq hodisalar. Fenomenal xotira. Xotira va o'rganish. Diqqat va xotira. Xotira va shaxs.

Asab tizimida izlarning saqlanishi. Xotirada izlar konsolidatsiyasi. Qisqa va uzoq muddatli xotiraning fiziologik mexanizmlari. Xotirani ta'minlovchi miya tizimlari.

Xotira murakkab psixik jarayon sifatida

Xotira jarayonlari. Esda olib qolish. Esda saqlash. Esga tushirish. Tanish. Unutish. Esda olib qolish xarakteri: ixtiyoriy esda olib qolish, ixtiyorsiz esda olib qolish. Esda olib qolish: bilvositalik va bevositalik xarakteri. Esda olib qolishning faoliyat maqsadiga bog'liqligi. Esda olib qolish va esda tushirishda individual tafovutlar. Obrazli, eshitish va semantik kodlashtirish. Kodlashtirish uchun axborotlarni uyushtirish .

Xotira turlari klassifikatsiyasi. Xotira psixologiyasining asosiy qonuniyatlari

Genetik, hayotiy, ixtiyorsiz, ixtiyoriy xotira. Lahzali, sensor (ikonik, exoik) qisqa muddatli, uzoq muddatli, operativ va oraliq xotira. Obrazli xotira. Eydetik xotira. Emotsional xotira. So'z-mantiq xotirasi. Kognitiv va shaxslilik xotirasi. Xotiraning individual psixologik xususiyatlari.

Materialning xarakteri (hajmi, bir xilligi, ma'noga egaligi). Mashqlantirishning o'rni.. Zeygarnik samarasi. Unutish egri chizig'i (Ebbingauz). Retroaktiv va proaktiv tormozlanish. Reministsentsiya. Inson xotirasining tashkiliy tuzilishi tamoyillari. Xotira assotsiatsiyalari.

Xotira va faoliyat. Inson xotirasining tashkil etuvchi asosiy tamoyillar

Esda olib qolishning predmeti. Faoliyat motivlari, yo'nalishi, strukturasi va predmet mazmuniga ko'ra esda olib qolish. Xotira shaxsning hayotiy masalalarini hal etishi, uning shartlanganligi va motivatsiya sohasi dinamikasiga biriktirilganligi. Malaka va xotira. O'rganish qonunlari. Bixevioristlar bo'yicha malaka harakatlarning oddiy aloqalari natijasi sifatida mexanik tushushnish. Malakalar va xotira. Inson hayotiy tajribasida malakalar shakllanishining ahamiyati. Xotira axborotlarni qabul qilish, uzatish va saqlash jarayonlari yig'indisi sifatida Xotira va nutq. L.S.Vigostkiyning madaniy-tarixiy nazariyasida xotira muammosi. Mnemik vositalarning interiorizatsiyasi.

Inson xotirasida assotsiatsiyalarning o'rni. Assotsiatsiya turlari va qonunlari. Mnemik jarayonlarni o'rganish metodlari: yod olish, antitsipatsiya va tejash. Assotsianistik yondashuvning tanqidi. Ikonik va exoik xotira tushunchalari. Qisqa muddatli xotira. Takrorlashning ahamiyati. Qisqa muddatli xotira tuzilishi va ko'lami. Ong va qisqa muddatli xotira. Vositalardan foydalanish inson xotirasini tashkil etishning vositasi sifatida. F. Bartlettning kontseptsiyasida ichki tuzilmaning o'rni. Yuqori darajali esga olib qolishning funktsiyalari va tuzilishini eksperimental tadqiq etish.

Xotiraning rivojlanishi. Xotiraning buzilishi

Xotira namoyon bo'lishining har xil genetik shakllari. Ongsiz, ixtiyorsiz xotira; o'timli, tashqi shartlangan xotira; ixtiyoriy xotira, metaxotira. Har xil genetik xotira shakllari o'zaro munosabatlaridagi yosh xususiyatlari. Genetik jihatdan turlicha bo'lgan xotira turlarining rivojlanish yo'llari.

Xotiraning umumiy buzilishi (retrograd amneziya, anterograd amneziya, Korsakov sindromi). Miyaning lokal patologiyasi bilan bog'liq buzilishlar (agnoziyalar, afaziylar, apraksiyalar, abaziylar). Gipomneziyalar va giperamneziyalar. Paramneziya va kriptomneziya. Funktsional, psixogen yoki affektiv amneziyalar.

Xotiraning amaliy o'rganish jabhalari

Xotirani o'quv faoliyatida rivojlantirish shart-sharoitlari va vazifalari. Xotirani kuchaytirish yo'llari. Operativ xotiraning faoliyatdagi o'rni. Mnemotexnika. Xotira buzilishlari va ularning klinik ahamiyati.

Tafakkur to'g'risida umumiy tasavvurlar

Tafakkur. Tafakkur haqida tushuncha. Tafakkurni o'rganishning umumifalsafiy asoslari. Tafakkur fanlar tizimidagi tadqiqot ob'ekti sifatida - falsafada, logikada, informatikada, fiziologiyada, pedagogikada va tafakkur xususiyatlarining o'rganilishi. Tafakkur psixologik tadqiqot predmeti. V.Djems tafakkur haqida. Tafakkurning bilish jarayonlari tizimidagi o'rni. Tafakkur va nutq. Tafakkur va ong. Tafakkur va muloqot. Tafakkur psixologiyasi sohasida ishlarning nazariy va amaliy ahamiyati.

Tafakkur turlari va masala tiplari

Tafakkur turlari: ko'rgazmali-harakat, ko'rgazmali-obrazli va so'z-mantiq tafakkurlari. Vizual va fazoviy tafakkur. Konkret va abstrakt tafakkur (Gol'dshteyn bo'yicha). Empirik va nazariy tafakkur (V.V.Davidov bo'yicha). Amaliy va nazariy tafakkurni qiyoslash (B.M.Teplov bo'yicha). Produktiv va reproduktiv tafakkur. Ijodiy va tanqidiy tafakkur. Divergent va konvergent tafakkur. Autistik, egotsentrik va realistik tafakkur.

Emotsional tafakkur (Mayer bo'yicha). Tafakkur turlari muammosi va ularni ajratish asoslari, tafakkurning boshqa turlari.

Muammo va uni hal etish. Masala tafakkur psixologiyasining empirik tadqiqotlari ob'ekti sifatida. Masalalarni psixologik tushunish. Masalaning ob'ektiv va sub'ektiv tuzilishi. Masala tiplarini tasniflashning psixologik mezonlari. "Masala" va "muammoli vaziyat" munosabatlari. Qaror qabul qilish va xulosa chiqarish shakllari. Evristika, foydalanish va yangilash. Evristikaning foydali asosiy jihatlari. Ortiqcha ishonch. Perseveratsiya fenomeniga ishonch. Ustanovka effekti.

Tafakkur psixologiyasi predmetining rivojlanishi: asosiy nazariy yondashuvlar. Tafakkurni o'rganishda klassik yondashuvlar

Ong klassik psixologiyasida bilish jarayoni tahlili. Tafakkur tasavvur assotsiatsiyasi sifatida. Diffuz reproduksiya nazariyasi. Tafakkur xulq-atvor sifatida: bixeviorizm (xulq psixologiyasi)da tafakkurni tushunish. Tafakkur va o'rganish. Neobixeviorizm da tafakkur muammosi. Tafakkur muammoga qarash akti sifatida: vyurtsburg maktabi kontseptsiyasi. Determinatsiyalovchi tendentsiya. Tafakkurning o'ziga xosligi: faolligi, maqsadga yo'nalganligi.

Tafakkur intellektual operatsiyalarning funktsionalashuvi sifatida: O.Zel'tsning "komplekslar nazariyasi". Tafakkur vaziyatlarni strukturalashtiruvchi akt sifatida: geshtalt nazariya. Produktiv tafakkur o'ziga xos tadqiqotning predmeti sifatida tahlil etilishi. "Insayt" tushunchasi, konflikt, funktsional yechim, funktsional qayd etish. Ijodiy masalalarni yechish bosqichlari.

Tafakkurni bilish faoliyati sifatida o'rganish

Aqliy faoliyatning produktiv va reproduktiv shakllari. Ijodiy tafakkur muammosi va u o'rganishning mustaqil predmeti sifatida O'tmish tajribalarning roli: assotsiatsiyalar, "funktsional qayd etish (Mayer va Sekkey tajribalari), ustanovka (Lachins, Eliava tajribalari).

Yo'naltirish so'zi ishlatish metodini qo'llash orqali "insayt" paydo bo'lishini eksperimental o'rganish shart-sharoitlari (K.Dunker, Yu.B.Gippenreyter, Ya.A.Ponomarev, K.A.Slavskaya).

Ya.A.Ponomarev kontseptsiya: masala yechimini izlash jarayonida to'g'ri va chet mahsulotlarning o'rni. Tafakkurning anglanilmagan shakllari muammosi. Intuitsiya. S.L.Rubinshteyn va izdoshlari tomonidan tafakkurning protsessual tomonlarini tadqiq etilishi.

P.Ya.Gal'perinning tafakkur orientirovka-tadqiqotchilik faoliyati haqidagi kontseptsiyasi. Aqliy jarayonlar bosqichlari sharhi (G.Uolles, K.Dunker, O.Zel'ts, S.L.Rubinshteyn maktabi bo'yicha). O.K.Tixomirovning tafakkurni mazmunlilik nazariyasi. Tixomirov-Telegina, Tixomirov-Terexov metodikalari. Aqliy faoliyatni emotsional tartibga solish. Maqsad haqidagi psixologik tasavvurlar. Tafakkur va maqsad hosil qilish. Aqliy faoliyatni Motivatsion tartibga solish.

Inson aqliy faoliyatining differentsial-psixologik sifatleri

Intellekt va tafakkur. Intellekt modellari. Intellekt koeffitsienti tushunchasi. Intellektual testlar, ularning turlari va tuzilishi. Intellektni o'lchash muammolari. Kognitiv uslub haqidagi tasavvurlar, kognitiv uslub turlari.

Ijodiy tafakkur va intellekt. Kreativlik ko'rsatkichlarini o'lchash va uning metodikalari. Intellektual faollik. Intellekt va ijodiy qobiliyatning rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi biologik va sotsial omillar. Tafakkurning xususiyatlari va shaxslilik xarakteristikasi. "Fikrlovchi shaxs" tiplari haqida tasavvurlar. Ijodkor

shaxsning empirik tavsifi. Sub'ekt aqliy faoliyatining umumiy tavsifi. Masalani yechishning shaxslilik va vaziyatli determinantlari.

Tafakkur va informatika. Tafakkur tahliliga kognitiv yondashuv

Kompyuter psixik jarayonlarni tadqiq etish vositasi va ularning metaforasi sifatida. Kompyuter bilan dialogda tafakkurni psixologik tadqiq etish. Tafakkur tahliliga axborot-kognitiv yondashuv. Tafakkurni izohlashning axborot va psixologik yondashuvlar. "Sun'iy intellekt" va inson tafakkuri. Kompyuterdan aqliy faoliyat samaradorligini oshirish uchun foydalanish.

Tafakkur filo-va sotsiogenezi

Inson tafakkurini biologik rivojlanish tarixi. Tafakkurning filogenezda rivojlanishi. Hayvon intellektini tadqiq etishning asosiy yo'nalishlari. Tafakkurni antropogenezda rivojlanishi. Inson tafakkurining tarixiy rivojlanishi: a) mehnat inson tafakkuri rivojlanish sharoiti sifatida; b) "ibtidoiy tafakkur", arxaik tafakkur. Tafakkurni krosskmdaniy tadqiq etish. Inson tafakkurini tushunishga madaniy-tarixiy yondashuvning umumiy tavsifi.

Tafakkur ontogenezi

Intellektning rivojlanish bosqichlari (J.Piaje kontseptsiyasi). Bolaning ko'rgazmali obrazli, ko'rgazmali-harakat va so'z-mantiq tafakkurini tadqiq etish.

Nutqiy tafakkur rivojlanish muammolari

Oliy psixik funktsiyalarni madaniy-tarixiy rivojlanish nazariyasi va nutqiy tafakkur muammosi (L.S. Vigotskiy bo'yicha). Tafakkur va nutqning o'zaro munosabatlari tahliliga asosiy yondashuvlar Tafakkur va nutqning genetik ildizlari.

So'zning ma'nosi muomala va umumlashtirish birligi sifatida. So'zning mazmuni va ahamiyati. Egotsentrik va ichki nutq. L.S.Vigotskiy va J.Piajening egotsentrik nutq tuzilishi, funktsiyalari, va rivojlanishi haqidagi munozaralari.

Nutqiy tafakkur va tushunchani tadqiq etish usullari va metodikalari. Vigotskiy-Saxarov metodikasi. Nutqiy tafakkurning rivojlanishi. Ma'nomning rivojlanish bosqichlari, tushunchaning funktsional ekvivalentlari: sinkretlar, komplekslar, psevdotushunchalar, potentsial va haqiqiy tushunchalar (L.S.Vigotskiy bo'yicha).

Ilmiy va noilmiy tushunchalar. Inson tafakkurining dialogik xarakteri. Tushunchali tafakkurning zamonaviy tadqiqotlari.

Til, ong va tafakkur. Nutq va nutqiy faoliyat

Til. Tilning strukturasi. Morfema.Grammatika. Til va nutq faoliyati. Nutqiy muloqot. Ong va til munosabatlari. Lingvistik nisbiylik farazi, uning empirik tasdiqi. Nutqning turlari va funktsiyalari. Nutqiy bayon etishning vujudga kelishi va tushunishi muammolari. Ichki nutqning psixofiziologik tadqiq etish (A.N.Sokolov). Nutqning paydo bo'lishi va tushunishini chuqur (semantik) va atroflicha (grammatik) strukturalari "Transformatsion" model va uni eksperimental

tekshirish. Til va nutqning rivojlanishi. Tilni o'rganish qoidalari. Tilni rivojlanish sharhi. Tilning rivojlanish statistikasi va kritik bosqichlari. Miya va til. Hayvonlarda intellektual xatti-harakatlar.

Psixologiya tarixi predmet va vazifalari

Psixologiya tarixini o'rganishning ahamiyati. Psixologiya tarixining predmeti, maqsadi, vazifalari. Uning psixika hakida ilmiy bilimlar tizimida tutgan urni. Psixologiya tarixini davrlashtirish: birinchi davr psixologik bilimlarning falsafa va tabiatshunoslik fanlari tarkibida rivojlanishi (IV asr mill.avv.-XIX asr o'rtalariga qadar). Ikkinchi bosqich mustaqil fan sifatida rivojlanish davri (XIX asr o'rtalari - to hozirga qadar). Psixologiya tarixi ijtimoiy jarayonlarning qonuniyatlari haqida. Psixologik g'oyalarning rivojlanishi. Psixologiya tarixining metodlari va manbalari.

Antik davr psixologiyasi. Jon haqidagi psixologik bilimlarning vujudga kelishi

Antik davr psixologiyasida jon haqida materialistik ta'limotlarning asosiy holatlari. Antik materializm cho'qqisi, atomistik materializm. Demokrit va uning ustoz Livkipp dunyoqarashlari (mill.avv.U asr). Antik materializm da «jon» haqidagi ta'limotlar. Demokritning jon haqidagi tushunchasi. Epikurning jon haqidagi tasavvuri. Jonning 8 qismi haqidagi stoiklar tasavvurlari. Ong haqida ta'limotlar. Epikur ta'limotida tashki va ichki hissiyot haqidagi tasavvurlar. Stoiklarning affektlar ta'limotiga *qo'shgan* hissalari va ularning affektlar bilan kurashishga oid tavsiyalari.

Iroda va xarakter muammosi. Stoiklarda ozodlik tushunchasi. Aflotun psixologiya haqida. Aflotun ta'limotida ruhning o'limdan keyingi hayoti xaqidagi tasavvurlar. Arastu ta'limotida - jon tushunchasi. Jon klassifikatsiyasi: o'simlik, hayvon, inson. Hissiyot haqida ta'limotlar. Arastuning faoliyat haqidagi fikrlari. Antik davrdagi tibbiyot olimlarining ta'limoti.

Sharq mutafakkirlarining psixologik g'oyalari

O'rta asrlarda Markaziy Osiyo mutafakkirlarining psixologik qarashlari.

Abu Nasr Forobiyning (873-950 yy.) psixologik qarashlari.

Abu Rayxon Beruniy (973-1048 yy.)ning psixologik qarashlari. Mutafakkirning «Mineralogiya», «Geodeziya», «Hindiston», «O'tgan avlodlar obidalari» nomli yirik asarlari ahamiyati.

Buyuk qomusiy olim Abu Ali ibn Sinoning (980-1037 yy.) «Donishnoma», «Risolai shik», «Tibkonunlari» asarlarida psixologiya sohalariga oid ma'lumotlar. Abu Ali ibn Sino umr davrlari psixologiyasi asoschisi sifatida. Abu Ali ibn Sinoning tibbiyot psixologiyasiga oid qarashlari va ularning bugungi kun fani uchun ahamiyati.

Yusuf Xos Xojib XI asrning atoqli mutafakkiri. Uning psixologik qarashlari. Amir Temur va ijtimoiy-psixologik fikrlar. Alisher Navoiy asarlarida psixologiya masalalari. Mirzo Bedil tomonidan oldindan belgilangan «takdirga bayon berish» g'oyalarining tanqid qilinishi.

Imom G'azzoliy asarlarida psixologiyaga oid qarashlarning ifodalanishi.

Ong haqidagi psixologik tasavvurlar

Ong psixika mezoni sifatida alohida belgilanishi. Dekart ta'limotining asosi. Psixika inson ichki dunyosi sifatida. Dekart ta'limotida «jon» va «tana» tushunchasi. Dekart dualizmi (1596-1650).

Spinoza psixologiyasi (1632-1677). Falsafiy ta'limotlarda (XVII) empirik psixologiyaning yuzaga kelishi. F.Bekon - empirik psixologiya asoschisi. T.Gobbs (1588-1679) ta'limotining asosiy g'oyalari. Djon Lokk (1632-1704) empirik psixologiyaning otasi.

G.Leybnits (1646-1716) psixofiziologik muammosi. Assotsionistik psixologiyaning vujudga kelishi va D.Berkli (1685-1753). D.Yum (1711-1776) «Inson tabiati haqida traktat» (1739) va «Inson bilishini tadqiq etish» (1748) asarlarida assotsiatsiya tushunchasining rivojlantirilishi. D..Gartli (1705-1757) qarashlari.

XUSH asr oxiri va XIX asr boshlarida nemisklassik falsafasidagi psixologik g'oyalar.

Eksperimental psixologiya shakllanishiga qadar psixologiyaning ong haqidagi fan sifatida rivojlanishi. XIX asrning birinchi yarmida nemis empirik psixologiyasining paydo bo'lishi. I.F.Gerbart (1776-1841) psixologiyasida ruhning 2 ta asosda tashkil topishi. Gerbart shogirdlari: T.Vaytts (1821-1864), M.Katsarus (1824-1903) va G.SHteyntal (1823-1899). 19 asrda assotsiativ psixologiyaning rivojlanishi. Djeyms Mill (1773-1836), Aleksandr Ben (1818-1903), Gerbert Spenser (1820-1903). Rossiyada psixologik fikrlarning rivojlanishi.

Psixologiyaning mustaqil fan sifatida rivojlanish bosqichi

Tabiatshunoslik fanlari va ilmiy tabiiy bilimlarning shakllanishi. XIX asrda sezgi organlari va nerv sistemasi fiziologiyasining rivojlanishi. Fiziolog Veber (1796-1878 y) va fizik G.T.Fexner (1801-1887 yy.) psixologiyada eksperimentni tatbiq qilish haqida. Fexner «Psixofizika» fanining asoschisi ekanligi.

Psixologiya fanining mustaqil fan sifatida vujudga kelishi va uning ochiq inqiroz (XIX asrning 60-yillari XX-asrning 1906-10 yillari) davridagi rivojlanishi. Psixologiyaning mustaqil fan sifatida shakllanishida eksperimental psixologiya taraqqiyotida nemis Vilgelm Vundtning (1832-1920) o'rni.

I.M.Sechenovning (1829-1905) psixologiya fani, vazifalari vapsixika haqidagi yangicha tasavvurlari.

Psixologiyaning mustakil fan sifatida paydo bo'lish davrida E.Titchenerning nazariy ziddiyatlari (1867-1927) V.M.Bexterev (1857-1927) rossiyada birinchi tashkil etilgan eksperimental psixologiya laboratoriyasining asoschisi ekanligi (1885).G.Ebbinghaus (1850-1909)ning xotira haqidagi ishlari.

Psixologik maktablarning yuzaga kelishi tarixi

CHet el psixologiyasida ochik inqiroz. Inqirozning pozitiv mohiyati. Bixeviorizm. Dj.Uotson (1878-1958) talqini. Neobixeviorizm.

Geshtaltpsixologiya. «Geshtalt» tushuncha X.Erenfel's tomonidan kiritilganligi (1890). Berlinda geshtaltpsixologiya maktabi vujudga kelishi; M.Vertgeymer, K.Koffka (1886-1941), V.Keller (1887-1967), K.Levin (1890-1947). Tadqiqot larda iroda, affektlar, ehtiyoj, tafakkur, idrok masalalari ifodalanishi.

Psixoanaliz maktabi. Z.Freyd (1856-1939) psixoanaliz asoschisi sifatida. Ong,ongosti, ongsizlik tushunchalari va ularning bugungi kun fanida o'rganilganlik holati. A. Adler (1870-1937) va K.Yung. Psixikaning onga boglik bulmagan xolda mavjudligi. Neofreydizm. K.Xorni, E.Fromm, G.Salliven g'oyalari.

Frantsuz sotsiologik maktabi. E.Dyurkgeym (1858-1917). Ibtidoiy tafakkur kontsepsiyasining vujudga kelishi.

V.Dil'tey (1833-1911) hayot falsafasining asoschisi sifatida. CHet el psixologiyasini rivojlanishining hozirgi holati va uning muhim tendentsiyalari. Kognitiv psixologiya - hozirgi zamon psixologiyasining keng tarqalgan yo'nalishlaridan biri ekanligi.Kognitiv psixologiya manbaida Dj.Bruner,T.Saymon,P.Lindsley, D.Norman, D.R.Anderson, X.Festinger, F.Xayder yirik namoyandalar ekanligi. Logoterapiya - hozirgi zamon ta'sirchan yo'nalishlaridan biri sifatida. Avstriyalik psixolog V.Frankl (1905) va uning haet mazmuni tug'risidagi g'oyalari hamda uning psixologiya uchun ahamiyati.

O'zbekistonda psixologiya fanining rivojlanishi. O'zbekistonda psixologik maktablarning yuzaga kelishi. M.Voxidovning psixologiya faniga qo'shgan hissasi. M.G.Davletshin maktabi. E.G'.G'oziev komil inson kontsepsiyasi. M.M.Mamatov va etnopsixologiya maktabi. O'zbekistonda psixologiya fani bo'yicha ilmiy izlanishlar yo'nalishlari.

Fanning metodologiyasi haqida umumiy tushuncha

Psixologiya metodologiyasi psixologik tushunishpning mustaqil bo'limi sifatida. Fan metodologiyasi tushunchasi. Metod tushunchasini tor va keng ma'noda tushunish. Metodologik bilimlar tuzilishiiing vertikal usuli:

- falsafiy metodologiya darajasi:
- fanning umumiy metodologiyasi:
- yakqol-ilmiy metodologiya darajasi:

– tadqiqot o'tkazish va uning metodikalari darajasi.

Metodologiyani falsafiy tushunish: predmet ichidagi, bilimlarning yakqol-ilmiy bo'limdagi farqli tomonlari. Metodologiya va falsafa metodologiyasi. Metodologiya va fansunos ilmiy faoliyati metodologiyasi. Metodologiya va psixologiya.

Psixologik bilimlar butun bir tizim ekanligi haqidagi tasavvurlar. Psixologiyaning xususiy metodologik masalalari va darajalari. Psixologiyaning xususiy metodologik tadqiqotlari maqsad va vazifalari.

Ilmiy bilish turlarining tarixiy tafsiloti

Tarixiy rekonstruktsiya ilmiy bilishning paydo bo'lishi qonuniyatlari va rivojlanishini anglash yo'lidir. Ilmiy bilish va bilishning bopqa shakllarining "demarkatsiya" muammosi qotib qolgan nazariy fan xususiy ilmiy bilishning birlamchi shakli sifatida. Qadimgi Gretsiyada bilimlarning alohida borliqqa aylantirilishi. Ideal ob'ektlar va mantiqiy dalillar ilmiy bilish tizimining tizilmasi, jabhasi sifatida. Qotib qolgan nazariy fanlarning asosiy maqsadlari va qadriyatlari. Naturalistik anglash ideallarining yuzaga kelishi va rivojlanishi.

Hozirgi zamon fani: Ilmiy empirik borliq ilmiy tasvirning alohida ichki tarkibi (jabhasi) sifatida. Omillar va talqinlar. Ideal ob'ektlarining yangi toifalari va ular bilan ishlash usullari. Tadqiqot ustanovkalari va mumtoztabiatshunoslik yo'nalishi xususiyatlari. Mumtoz tabiatshunoslikda borliqning ilmiy tasviri.

Evropa ratsionalizmi. Definitsiya madaniyati, sillogizmlar texnikasi. Refleksiya, fikrlashning qoidalari va ular o'zgarmasligiga talab-ratsionalizmning asosiy belgisi ekanligi.

Ilmiy bilish shakllari, vositalari, etalonlari, ideal va normalarning tarixiy nisbiyligi.

XX asr ilmiy revolyutsiyasi. Ilmiy bilishning ideallari, normasi va etalonlarining keskin o'zgarishi. Olamning yangi tasviri va yangi ilmiy bilish faoliyatining ob'ekti va metodlarining yangicha tushunilishi. Ilmiy bilish faoliyatining tadqiqot predmetiga taalluqliligi.

Kuzatish vositalariga nisbatan nisbiylik printsipli ob'ektining o'rganilishini yaqqollashtirish sifatida. Yangi ontologiya va eski realizm inqirozi. Ilmiy bilish ob'ektivligining yangi ideali-tabiatni inson bilan uyg'unlashtirib o'rganishdir.

O'zida o'zini mujassamlashtirgan nomumtoz, noyob tarixiy tizimlar tadqiqoti-ilmiy bilishning yangi bo'g'ini. Qadriyatlar eksplikatsiyasi talablar va bilish maqsadlari dunyo haqidagi ob'ektiv bilimlar sharoiti sifatida.

Ilmiy bilish haqidagi hozirgi zamon tasavvurlari

Nopozitivizm va ilmiy bilish haqidagi faoliyati tasavvurlarning yuzaga kelishi. U Kuayn empirik nazariyasi: amaliy negiz, talqiniy tizim va amaliy qoidalar majmuasi.

K.Popper va uning ilmiy bilimning o'sishi haqidagi g'oyasi. Ilmiy bilishning tahlil qilishga tarixiy yondashish. Amaliy ma'lumotlar ilmiy bilishning o'sishi omili ekanligi.

Falsafitsirlashtirish printsiplari I.Lekatos: ilmiy bilish konstruktiv faoliyat sifatida. Dalil va inkor mantiqning ichki birligini nazariyasi. Tadqiqot dasturi metodologiyasi ilmiy bilish rivojlanishning bosqichi. T.Kun: fandagi «paradigma» va ilmiy revolyutsiya. Tarixiylik tamoyli ilmiy bilishni tahlil qilishdagi faoliyatli yondashuvining muhim jihati ekanligi.

Ilmiy bilish faoliyat sifatida. Faoliyatli yondashuv. Ilmiy bilish haqidagi sodda tasavvurlar. Faoliyat ilmiy bilish paradigmasi. Dunyoning harakatdagi tasviri. O'zlashtiruvchi sub'ekt faoliyati bilish jarayonini aks ettiruvchi chizmasi ekanligi. Ilmiy faoliyat tuzilishini tadqiq etish ilmiy bilishni tahlil qilish yo'li sifatida. Ilmiy bilish rivojining ichki mexanizmlari va faoliyatli yondashuv. Tadqiqot strategiyasi, tashkil etishning turli shakllari ilmiy bilish faoliyati sifatida. Bilish faoliyatini tashkiliy turlari va shakllari: tajriba, kuzatish, nazariyot va amaliyot.

Psixologik bilish faoliyat sifatida

Psixologiya fanining maqsadi va vazifalari bilishning psixologik faoliyati xususiyatini vujudga keltiruvchi tuzilishining asosiy jabhasi sifatida.

Psixika va borliqni ilmiy bilishning tadqiqot etishda faoliyatli yondashuv. Qo'shimchalilik va mavjudlik tamoyillari psixologik holatlarni ontologiyalashtirishning birlamchi postulati ekanligi. Psixik borliqni aniqlashda relyativistik va konstruktiv yondashish. Psixologiyada fizik monizmni inkor etish. Sub'ekt hayoti va faoliyati, qadriyat mazmunini o'lchash psixologik tadqiqot ob'ektining fazoviy mavjudligini ekanligi.

Psixologiyada ma'lumot va dalil tushunchalari. Tadqiqot ob'ekta va predmeti. Ob'ektlar tipologiyasi va ularning o'zaro ta'siri xususiyatlari.

Psixika tadqiqot tizimi quroli sifatida. Ichki rivojlanish va maqsadni ko'zlash qobiliyati inson xususiyati sifatida. Psixologik tadqiqot ob'ektlarining sun'iyligi, dialogliligi, tarixiyligi.

Psixologiyada determinizm turlari (sistemali, qayta aloqa tipdagi, ehtimol, maqsadli). Psixologiyada tasvirlash, tushuntirish va bashorat qilish (oldindan aytib berish). Psixologiyada bilimlarning ob'ektivligi va aniqligi. Psixologiyada bilimlarning haqqoniyligini tekshirish yo'llari.

Predmetlilik printsiplari, ong va faoliyat birligi printsiplari, taraqqiyot printsiplari. Psixologiyada faoliyatli yondashuvning asosini tashkil qilish.

Psixologik bilishda amaliyotning roli. Amaliyot va metodologiya. Psixologiyada konstruktiv yondashishning yuzaga kelishi va rivojlanishi. SHakllantirish psixologiyada bilish metodi sifatida.

“Psixotexnik birlik” psixologik tahlil birligi sifatida

Faoliyatli paradigmadagi amaliy ishning etaloni, normasi, maqsadi va vazifalari. Shaxs kontseptsionalari va ularning hozirgi zamon talqini. SHaxsni shakllantirish va tashxis qilish metodikalari. Komil inson muammosi. Hozirgi zamon komil inson nazariyalari. Psixologiyani asosiy kategoriyalari to'g'risida hozirgi zamon tushunchalari.

Fenomenologiya sohasi bo'icha psixologik yondashuvlar

Fenomenologiyaga oid yangicha munosabat va uning psixologik tavsifi. Fenomenologiyani zamonaviy ta'rif, mohiyati.

Taqlid, yuqish, ishonitirish psixologik fenomenal hodisa sifatida. Mazkur fenomenlarning ijtimoiy hayotdagi o'rni, ahamiyati hamda ijobiy va salbiy ko'rinishlarga ega ekanligi. Ularning tadqiqot metodlari to'g'risida mulohazalar.

Idrokning fenomenal holatlari to'g'risida umumiy tushuncha: Illyuziya, gallyutsinatsiya, attraktsiya, karomat qilish. Antitsipatsiya to'g'risida tushuncha. Antitsipatsiya tuzilishi: subsensor, subseptiv, sensomotor, sensor, tasavvur, ijodiy-xayoliy. Antitsipatsiyani o'rganish metodlari. Pertseptiv himoya.

Siyosiy liderlik va ularning o'ziga xos xususiyatlari. Siyosiy liderlar klassifikatsiyasi.

Begonalashish psixologii muammo sifatida

Begonalashish mexanizmlari va ularning psixologik tavsifi. Begonalashishni tadqiq etish imkoniyatlari.

Adaptatsiya psixologik muammo sifatida. Adaptatsiya turlarining psixologik o'ziga xosligi va o'rganish metodlari.

Ta'sir o'tkazishning psixologik ko'rinishlari: informatsion-psixologik, psixogen, psixoanalitik, neyrolipgvisitik, psixotron, tasodifiy, konventsional, ekspressiv. Psixologik ta'sir: operatsion faoliyat. protsessual (ma'qullash), javob reaksiyasi (qayta qurish). Sotsial kongruentsiya fenomenal holat tariqasida. Sotsiolizatsiya (ijtimoiylashuv)ning tub mohiyati tushunchasi (demokratizm davrida): aktual “Men”ning mohiyati. Totalitar davrda sotsializatsiya: mazaxizm, sadizm, destruktsiya, konformizm. Ularni tadqiqot etish metodlari va metodikalari. Fenomenal holatlarni ilmiy tushuntirishda borliqni ilgari lab aks ettirish, sensomotorpertsetiv ekstrapolyasi, bashorat qilishning ehtimollari nazariyalarining roli. Uning psixologik mohiyati, tavsifi va tadqiq etish imkoniyatlari.

Baxt psixologik muammo

Baxt psixologik muammo sifatida. Baxt to'g'risida nazariyalar.

Baxtning nisbiy mohiyati. Baxt tushunchasining etnik, gender va yosh xususiyatlari. Uning diagnostikasi va dinamikasini o'rganish.

Sun'iy miya va uning psixologik talqini. Intuktsiya, insayt muammolarining ijodiyotdagi ahamiyati. Idrok maydoni nazariyasi va aqliy faoliyat mahsulasi munosabati. Miya va sun'iy miya uzviyligi, uzluksizligi masalalari talqini.

Omad va omadsizlik muammosining psixologik talqini. Muvaffaqiyat va muvaffaqiyatsizlik. Onglilik va ongsizlik, ongostlilik. Ta'sirlanish va ta'sirga berilish: tasodifiy, ommaviy, reklama, nufuz. Ishontirishning samarali jabhalari: maqsadga yo'nalganlik, ob'ektning aniqligi, axborotlarning notanqidiy idrok qilish, xulq-atvor ijrosining yaqqolliigi.

Muomala psixologik fenomenal holat sifatida

Shaxslararo va ommaviy muomala; ishonchli va nizoli muomala; to'g'ri va bilvosita; imperativ va manipulyativ muomala mohiyati.

Aktsentuatsiya, ambivaleptlik, ambitsiya, affiliatsiya muammolarining psixologik mexanizmlari va ularning tadqiqot metodlari.

Depersonalizatsiya, dispozitsiya, kauzal atributsiya, morginallik voqeliklari fenomenal holat ekanligi. Ularni o'rganishning psixologik imkoniyatlari.

Kechinma va uning printsiplari: reallik, kadriyat, ijodiyot, qoniqishlik. Stress, frustratsiya, ichki nizo, hayotiy krizis fenomenal holat sifatida.

Psixologik himoya, kompensatsiya fenomenal holat sifatida psixologik tavsifi. Noto'kislik kompleksi (A.Adler), harakatni tugallanmaganlik samarasi (B.Zeygarlik), psixologik himoya mexanizmlari (L.N.Leont'ev), motivi maqsadga yo'nalganlik mexanizm (A.N.Leont'ev). Ma'no muammosi va uning tuzilishi: ma'no-ahamiyat, ma'no-emotsiya ma'noning kasb etuvchanlik va ma'no kasb etuvchanlik. Fenomenal holatlarning tadqiqot metodlari va ularning natijalari.

Magik (mujizaviy) harakat (Sartr). Qayg'uniig oqibatlari (E.Lindemann). Ruhiy tushkunlikning psixologik tavsifi.

SHaxslilik ma'no kasb etuvchi nizoning o'ziga xosligi. Vaziyatlar yechimnning zmotsional usuli. Vaziyatdan chiqish masalasining psixologik tavsifi.

Ilmiy bilish haqidagi hozirgi zamon tasavvurlari. Psixologik bilish faoliyat sifatida. "Psixotexnik birlik" psixologik tahlil birligi sifatida.

DAK TOPSHIRIQLARI UMUMIY PSIXOLOGIYA

- 1.Evolyutsion psixologiyaga kirish
- 2.Psixikaning evolyutsiyasi va vujudga kelishi
- 3.Tabiiy va jinsiy tanlanish nazariyalari
- 4.Shaxsni evolyutsion jihatdan rivojlanishi
- 5.Kognitiv jarayonlarni shaklllanishi.
- 6.Insonda aks ettirish darajalari
- 7.Psixik jarayonlarni shakllanishida tilning ahamiyati
- 8.Inson psixikasini ontogenezda rivojlanishi
- 9.Psixik jarayonlar va miyaning o'zaro aloqadorligi.

10. Harakat inson faoliyatning birligi sifatida.
11. Xatti-harakat qurilmalari
12. Zoopsixologiya va qiyosiy psixologiyaga kirish.
13. Hayvonlar psixik faoliyatining umumiy tavsifi
14. Hayvonlarning psixik faoliyatini ontogenezda rivojlanishi.
15. Hayvonot olamida psixik funktsiyalar evolyutsiyasi.
16. Qiyosiy psixologiya
17. Shaxs psixologiyasining metodologik printsiplari
18. Klassik psixoanaliz va uning modifikatsiyalari
19. Psixologiyada shaxsni o'rganishlar nazariyasi
20. Gumanistik psixologiyada shaxs
21. Shaxs ekzistentsial psixologiyasi
22. Har xil psixologiya maktablarida shaxs nazariyalari
23. Rus psixologiyasida shaxsga yondashuvlar
24. Shaxs taraqqiyotini davrlarga bo'lish
25. Shaxs rivojlanishining individuallik xususiyatlari va ularning roli
26. Sotsiogenezda shaxs
27. Shaxsning o'z-o'zini anglashi
28. Men—kontseptsiyasi
29. Shaxs taraqqiyotining psixotik, chegaralangan va nevrotik darajalari
30. Motivatsiya haqida umumiy tushuncha
31. Motivatsiyaning rivojlanish bosqichlari
32. Motivatsiyaning tuzilishiga tizimli yondashuv
33. Motivatsiyaning ontogenezda shakllanishi
34. Motivatsiyaning psixologik nazariyalari
35. Alohida faoliyat turlari motivatsiyalari
36. Erishganlik, affiliatsiya, hukmronlik motivlari
37. Inson motivatsiyasining vaziyatlilik va shaxslilik jabhalari
38. Emotsiya haqida umumiy tushuncha
39. Emotsiya psixologiyasining nazariy yondashuvlari
40. Emotsional holatlari
41. Emotsional reaksiyalarning neyrofiziologik va i bioximik asoslari.
42. Har xil modallikdagi emotsiyalar tavsifi
43. Irodaviy jarayonlar haqidagi umumiy tasavvurlar
44. Iroda nazariyalari
45. Shaxsning irodaviy sohasi
46. Iroda muammosini talqini
47. Sezgi va idrok haqida umumiy tasavvurlar
48. Sezgi va idrokni o'rganishdagi yondoshuvlar

49. Sezgilar klassifikatsiyasi
50. Sezgilarning o'zgaruvchan shakllari
51. Teri tuyush sezgisi va idroki
52. Ko'rish sezgisi va idroki
53. Eshitish sezgisi va idroki
54. Ta'm bilish idroki
56. Hid bilish
57. Pertseptiv obrazni tashkillashtirish
58. Fazoni idrok qilish
59. Fazoni eshitish orqali idrok qilish
60. Musiqani va nutqni idrok qilish
61. Rangni idrok qilish
62. Vaqtni idrok qilish
63. Xatti-harakatini idrok qilish
64. Ekstrasensor idrok
65. Idrokning buzilishi
66. Pertseptiv rivojlanish
67. Pertseptiv rivojlanish
68. Diqqat haqida tushuncha
69. Diqqatning psixofiziologik indikatorlari va mexanizmlari
70. Miya, ong va diqqat
71. Diqqatning asosiy xususiyatlar.
72. Diqqat turlari va funktsiyalari
73. Diqqatning asosiy xususiyatlar.
74. Diqqat turlari va funktsiyalari
75. Diqqatni o'rganishning amaliy jihatlari
76. Xotira murakkab psixik jarayon sifatida
77. Xotira turlari klassifikatsiyasi.
78. Xotira psixologiyasining asosiy qonuniyatlari
79. Xotira turlari klassifikatsiyasi.
80. Xotira psixologiyasining asosiy qonuniyatlari
81. Xotira va faoliyat.
82. Inson xotirasining tashkil etuvchi asosiy tamoyillar
83. Xotiraning rivojlanishi.
84. Xotiraning buzilishi
85. Xotiraning amaliy o'rganish jabhalari
86. Tafakkur to'g'risida umumiy tasavvurlar
87. Tafakkur turlari va masala tiplari
88. Tafakkur psixologiyasi predmetining rivojlanishi: asosiy nazariy yondashuvlar

89. Tafakkurni o'rganishda klassik yondashuvlar
90. Tafakkurni bilish faoliyati sifatida o'rganish
91. Inson aqliy faoliyatining differentsial-psixologik sifatlari
92. Tafakkur va informatika.
93. Tafakkur tahliliga kognitiv yondashuv
94. Tafakkur filo-va sotsiogenezi
95. Tafakkur ontogenezi
96. Nutqiy tafakkur rivojlanish muammolari
97. Til, ong va tafakkur.
98. Nutq va nutqiy faoliyat
99. Psixologiya tarixi predmet va vazifalari
100. Antik davr psixologiyasi.
101. Jon haqidagi psixologik bilimlarning vujudga kelishi
102. Sharq mutafakkirlarining psixologik g'oyalari
103. Ong haqidagi psixologik tasavvurlar
104. Psixologiyaning mustaqil fan sifatida rivojlanish bosqichi
105. Psixologik maktablarning yuzaga kelishi tarixi
106. Fanning metodologiyasi haqida umumiy tushuncha
107. Ilmiy bilish turlarining tarixiy tafsiloti
108. Ilmiy bilish haqidagi hozirgi zamon tasavvurlari
109. Psixologik bilish faoliyat sifatida
110. "Psixotexnik birlik" psixologik tahlil birligi sifatida
111. Fenomenologiya sohasi bo'icha psixologik yondashuvlar
112. Begonalashish psixologii muammo sifatida
113. Baxt psixologik muammo
114. Muomala psixologik fenomenal holat sifatida

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar

1. Mers D.G. Psychology. Ninth edition. – Worth Publishers, 2010. – 910 p.
2. Schiffman H.R. Sensation and Perception: An Integrated Approach. 5th edition. – John Wiley & Sons, 2001. – 608 p.
3. G'oziev E.G'. Umumiy psixologiya. T.: O'qituvchi, 2010.
4. Леонтьев А.Н. Лекции по общей психологии: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – 5-е изд., стер. – М.: Смысл; Издательский центр «Академия», 2010. – 511 с.
5. Лурья А.Р. Лекции по общей психологии. – СПб.: Питер, 2006. – 320 с.

Qo'shimcha adabiyotlar

6. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. T.“O‘zbekiston”, 2017
7. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi – inson manfaatlarini ta‘minlash taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. T.“O‘zbekiston”, 2017
8. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon , gemokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. “O'zbekiston”, 2017
9. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo’lishi kerak. T.“O‘zbekiston”, 2017
10. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. T. O‘zbekiston. 2014.
11. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat - yengilmas kuch. T.-Ma’naviyat. 2008.
12. Karimov I.A. “Ona yurtimiz baxtu iqboli va buyuk kelajagi yo’lida xizmat qilish — eng oliy saodatdir”. T.: O‘zbekiston. 2015.
13. David F. Lohman, Joni M. Lakin. Reasoning and Intelligence. New York: Cambridge University Press.- 2009.
14. Duane P.Schults. Theories of Personality. Wadsworth, a division of Thomson Learning, Inc. Copyright © 2005.-550p.
15. Edited by Michael Lewis, Jeannette m. Haviland-Jones, and lisa feldman barrett. Handbook of emotions/ The Guilford press. New york london.-2008.
16. Elizabeth A. Styles. The psychology of attention. This edition published in The Taylor & Francis e-Library, 2005.-232 p.
17. Gerald Matthews.- Cambridge University Press.- 2009.-906 p.
18. Strongman K. T. The Psychology of emotion. Copyright. John Wiley & Sons Ltd, The Atrium, Southern Gate, CHichester. 2003.
19. The Cambridge Handbook of Personality Psychology// edited by Philip J. Corr. Cambridge University Press 2009
20. Андреев О.А. Тренируем свое внимание /Серия «психологический практикум».-Ростов н/Д: «Феникс», 2004.-232 с.
21. Андреев О.А. Тренируем свою память/ Серия «психологический практикум».-Ростов н/Д: «Феникс», 2004.-224 с.
22. Васильев И. А., Магомед-Эминов М. Ш. Мотивация и контроль за действием. М., 1991.
23. Гальперин П. Я., Кабыльницкая С. Л. Экспериментальное формирование внимания. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1999.
24. Гибсон Дж. Экологический подход к зрительному восприятию. М: Прогресс, 1988. 462 с.
25. G’oziev E.G’. Psixologiya. -T., O’zMU «Universitet», 2003.
26. G’oziev E.G’. Tafakkur psixologiyasi. Toshkent: Universitet ,1990.
27. G’oziev E.G’. Xotira psixologiyasi. -ToshDu , 1994.

28. Дормашев Ю. Б., Романов В. Я. Психология внимания. - М., 1995.
29. Зинченко Т. П. Память в экспериментальной и когнитивной психологии. – СПб.: Питер, 2002. – 320 с.
30. 27. Ж.Годфруа. Что такое психология? М. 1999 г. 2-том.
31. Зинченко Т. П. Память в экспериментальной и когнитивной психологии. - СПб, 2002.
32. Изард К. Эмоции человека. М., 2001.
33. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.
34. Ильин Е. П. Психология воли. 2-е изд. – СПб.: Питер, 2009. – 368 с.
35. Ильин Е. Психология индивидуальных различий. М. 2003 г.
36. Клонингер С. Теория личности: познание человека. -СПб.: Питер. 2003. - 720 с.
37. Крылов А.А., Маничева С.А. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии.-СПб.: Питер, 2005.-550 с.
38. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. М: Изд-во полит, литературы.2005. 304 с.
39. Лурия А. Р. Нейропсихология памяти. (Нарушения памяти при локальных поражениях мозга)». М., «Педагогика», 1998.
40. Любимов В.В. Психология восприятия. – М.: Эксмо, 2007. – 472 с.
41. Общая психология: в 7 т.: учебник для студ. высш. учеб. Под ред. Б.Братуся. – М.: Издательский центр «Академия», 2007.
42. Максименко С.Д.Общая психология.-М.: «Рефл-бук», К.: «Ваклер»- 2004.-528 стр.
43. Суннатова Р.И. Структура мыслительной деятельности. Ташкент: Фан, 1996.
44. Тинберген Н. Поведение животных. М., 1985.
45. Узнадзе Д. Н. Общая психология / Пер. с грузинского Е. Ш. Чомахидзе; Под ред. И. В. Имедадзе. — М.: Смысл; СПб.: Питер, 2004. — 413 стр
46. Фромм Э. Психология человеческой деструктивности. М. 2000 г.
47. Хрестоматия по вниманию/ Под ред. А. Н. Леонтьева, А. А. Пузыря, В. Я. Романова. М.: Питер, 2004.
48. Хрестоматия по общей психологии. Психология памяти/ Под. ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В, Я. Романова. М.: Изд-во Моск. ун-та, 2001.
49. Шиффман Х. Ощущение и восприятие. – 5-е изд. – СПб.: Питер, 2003. – 928 с.
50. Юнг К.Г. Очерки по аналитической психологии.-Мн.: ООО «Харвест», 2003.-528 с.
51. Юнг К.Г. Воспоминания, сноведения, размышления.-Мн.: ООО «Харвест», 2003.-496 с.

52. Юнг К.Г. Психологические типы. -Мн.: ООО «Харвест», 2003.-528 с.

Интернет сайтлари

- 53.https://studwood.net/2455281/psihologiya/spisok_vikoristanih_dzherel
- 54.http://creativity.ipras.ru/ipp/mdp105/texts/shiffman_pp56-73_76-78_.pdf
- 55.<https://core.ac.uk/reader/232948440>
- 56.file:///C:/Users/Comp-MIR/Downloads/Fedorovich_EYu_dis.pdf
- 57.https://www.ebbinghaus.ru/wp-content/uploads/2015/01/Sokolova_Vvedenie.pdf
- 58.https://library.samdu.uz/files/0a45896cce9c8f767b95dd20896bea2b_%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F%20%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D0%B8.pdf
- 59.<http://library.navoiy-uni.uz/files/g%E2%80%9898oziyev%20e.%20umumiy%20psixologiya.%201-kitob.pdf>
- 60.<https://www.hzu.edu.in/uploads/2020/9/Theories%20of%20Personality.pdf>

“SOTSIAL PSIXOLOGIYA” O‘QUV FANI BO‘YICHA

Sotsial psixologiyaga kirish

Sotsialisixologiya metodini tushunish umumiy psixologiya vasotsiologiya predmetini tushunishiga bogliqligi. Psixologik va sotsiologik adabivtlarda sotsial psixologiya predmetini birdek tushunishning yukdigi. Sotsial psixologiya predmetiga nisbatan mavjud uch nuqtai nazar.

Sotsial psixologiyaning boshqa fanlar, psixologiyaning boshqa turkumlari bilan munosabati. Sotsial psixologiya predmeti tushunchasi. Tarixni tanqidiy analiz qilish va chet sotsial psixologiyasidagi nazariyalarning, oqimlarning moqiyati.

Ilmiy bilim rivojlanishining zamonaviy bosqichida metodologik muammolar ahamiyatini o'sishi. Ilmiy tadqiqot metodologiyasi tushunchasi. Sotsial psixologiyada talablar. Sotsial-psixologik tadqiqotning ikkita asosiy tipi. Eksperimentli va korrelyatsion. Ma'lumotlarning ishonchliligini va sharti masalasini ochish xususiyati. Sotsial psixologik tadqiqot ning asosiy metodlari.

“Xalklar psixologiyasi” uning tarixiy sabablari va vazifalari, Latsarus, Shteyntal tomonidan uni programmasining shakllanishi. «Xalkdar psixologiyasi»ga Vundtning maxsus yondashuvi. Omma va olomon psixologiyasi. Tard ishlarida uch manbani va ishlarida uch tugallanishni “Sotsial xatti-harakat instinkti” nazariyasi (Mak Daugall). Sotsial psixologiyaning chet eldagi hozirgi vaqtda mavjud bo'lgan asosiy nazariy kontseptsiyayey:

Sotsial psixologiya metodologiyasi va metodlari

Ilmiy bilim rivojlanishining zamonaviy bosqichida metodologik muammolar ahamiyatining usishi. Ilmiy tadqiqot metodologiyasi tushunchasi. Sotsial psixologiyada talablar. Sotsial-psixologik tadqiqotning ikki asosiy tipi. Eksperimentli va korrelyatsion. Ma'lumotlarning ishonchligini va sharti masalasini ochish xususiyati.

Sotsial psixologik tadqiqot ning asosiy metodlari. Kuzatish metodi. suxbat metodi. Xujjatlarni taxdil qilish metodi. Proyektiv metodlar. Sotsial-psixologik tadkshotlarda to'g'ri va noto'g'ri metoddarning munosabati.

Sotsial psixologiyada "test" kullashning sharoitlari. Sotsial psixologiyada eksperimentlarning asosiy tiplari. Sotsial psixologiyada ulchash muammosi.

Sotsial psixologiyaning asosiy yo'nalishlari va tarmoklari

Psixoanaliz. Bixeviorizm. Sotsiometriya, guruhdi dinamika maktabp.

Kognitivizm. Interaktsionizm. Insonparvarlik psixologiyasi. Tranzakt tahlil. Ekzistentsial psixologiya. Guruhlar psixologiyasi, etnopsixologiya, oila psixologiyasi.

Sotsial psixologiyada shaxs muammosi

Individual ong rivojlanishida sotsial munosabatlarni hal qiluvchi roli. "Sotsial rol" tushunchasi. Sotsial rol - sotsial faoliyatni ijtimoiy zaruriy turi - sotsial munosabatlar sistemasidagi shaxsni urni bilan belgilab berilgan shaxs xatti-harakatining usuli. Sotsial rolni bajarishning turli usullarini "shaxsiy" bo'lish imkoniyati.

Shaxslararo munosabatlarning ijtimoiy munosabatlar sistemasida vujudga kelishi, uning namoyon bo'lish shartlari.

Mulokot psixologiyasi

Mulokotning kommunikativ tomoni: muomala - informatsiya almashish. Kommunikativ vaziyatni ifodalashda sotsial psixologiyaning tushunchalar apparata. Kommunikativ turlari.

Verbal kommunikatsiya. Kommunikativ xususiyatlaridagi ahamiyati. Noverbal kommunikatsiyaning asosiy turlari

Noverbal kommunikatsiyaning har bir turini eksperimental tadqiq qilishdagi asosiy yo'nalishlar.

Mulokotning interaktiv tomoni: muloqotning harakatlar bilan almashishi

Sotsial psixologiyada odamlarning bir-biriga ta'siri muammosi. Chet el sotsial psixologiyasida o'zaro ta'sir aktining anatomiyasi muammosini o'rganish. Didaktik ta'sir nazariyasi: "simvolik interaktsionizm" o'zaro ta'sir muammosini hal qilish.

O'zaro ta'sir jarayonining komponentlari. O'zaro ta'sir turlari. Sotsial psixologiyada kooperatsiya va konflikt. O'zaro ta'sirning eksperimental sxemasi.

Muomalaning pertseptiv tomoni: o'zaro idrok etish

Sotsial psixologiyada pertseptiv jarayonlarni analiz qilish xususiyati. Shaxslararo idrokni sotsial-pertseptiv jarayonlar tizimidagi o'rni. Shaxslararo idrokning muomala jarayonidagi o'rni. O'zaro idrok vamuomaladagi sheriklarni bilish, ular o'rtasidagi o'zaro bir-birini tushunish asosi.

Shaxslararo idrokni eksperimental tadqiq qilishning asosiy yo'nalishlari. Idrokning mexanizmlari va effektlari. Stereotipizatsiya jarayonining mazmuni va ahamiyati. Boshqa odam xatti-harakati sabablarini «tahlil qilish» kauzal atributsiyaning asosidir. Atributsiya jarayon strukturasi. Atributsiyaning tur va shakllari.

Sotsial va shaxslararo munosabatlar

Sotsial psixologiyada shaxs muammosi. "Men" kontseptsiyasi, "Men" obrazi, ijtimoiy tafakkur, ijtimoiy ong.

Shaxslararo munosabatlarning ijtimoiy munosabatlar sistemasida vujudga kelishi, uning namoyon bo'lish shartlari.

Shaxslararo munosabatlarning emotsional asosi. Kichik guruhlarda shaxslararo munosabatlar xususiyatining umumiy xarakteristikasi.

Sotsial ustanovka tushunchasi. Sotsial ustanovkalarni o'rganishda Uznadze maktabi tadqiqotlarining ahamiyati. Psixologiyada sotsial ustanovkalarni o'rganishgabo'lgan turli yondashuvlar. Sotsial ustanovka strukturasi. Sotsial ustanovkalar emotsional kognitiv va xatti-harakat komponentlari. Sotsial ustanovkalar o'zgarishi muammosi va uning nazariy va amaliy ahamiyati.

Sotsial psixologiyada guruhlar muammosi

Sotsial psixologiyada guruhlar muammosini qo'yish uchun guruhlarini sotsial analiz qilish ahamiyati.

Sotsial psixologiyada guruhlarini tadqiq qilish uchun faoliyat printsiplari metodologik ahamiyati. Guruh funktsiyalari. Guruh parametrlari. Guruh strukturasi. Guruh normalarining shaxs individual xususiyatlariga ta'siri. Jamoalar va guruhlar. Jamoalarning psixologik belgisi - "biz"-xissiyotining yuzaga kelishi. Guruhdar va tashkilot. "Guruhiy ong" fenomeni.

Guruhlararo munosabatlar psixologiyasi sotsial psixologiyaga nisbatan yangi soha. Chet el sotsial psixologiyasida guruhlararo munosabatlarning o'rganilishi. Guruhlararo o'zaro ta'sirni guruhdagi ichki jarayonlarga ta'siri. Katta sotsial guruhlar darajasida guruhlararo jarayon spetsifikasi. Guruhlararo munosabatlar psixologiyasining amaliy muammolari.

Shaxs sotsiallasishi. Sotsiallasish omillari. Sotsiallasishning sotsial-psixologik aspektlari. Sotsiallasish jarayonini tadqiq etishda sotsial psixologiya va genetik psixologiyaning o'zaro ta'siri. Sotsiallashtirishning sotsial-psixologik va sotsiologik aspektlari. Sotsial rol. Status va rol. Indivud sotsiallasishining asosiy bosqichlari. Sotsiallasish mexanizmlari va institutlari. Shaxsni sotsial-psixologik xatgi-harakatini sotsializatsiya va determinatsiyasida rasmiy va norasmiy tashkilotlarning roli.

Kichik guruhlar psixologiyasi

XXasr sotsial psixologiyasida kichik guruhlariga bo'lgan kizikishlarning sabablari. Sotsial hayotda kichik guruhkar ahamiyati oshishining obyektiv sharoitlari. Kichik guruh tushunchasi. Kichik guruhkar klassifikatsiyasi: birlamchi va ikkilamchi guruhlar, rasmiy va norasmiy, a'zoli va referent guruhlar. Guruh va tashkilot. Tashkilot psixologiyasi.

Kichik guruh tuzilishi. Indivudning guruhdagi orni. Kichik guruhlar strukturasi va dinamik aspektlari. Guruhkarning rivojlanish muammosi. Guruhiy aktivlikni vositalashning faoliyatli printsiplari mazmuni.

Kichik guruhlar dinamikasining asosiy jarayonlari. Kichik guruhdagi jarayonlarning umumiy xarakteristikasi. Kichik guruhkarning shakllanishmexanizmi. Kichik guruhlarda liderlik va rahbarlik. Sotsial psixologiyada lider tushunchasi.

Sotsial-psixologiyada katta guruhlarning o'rganilishi

Katta guruhlar psixologiyasi muammosi. Katta guruhlarni sinflarga bo'lish zaruriyati. Noformal birlashmalar va stixiyali tashkil etilmagan guruhlar psixologiyasi.

Katta sotsial guruhlar psixologiyasini tadqiq etishning o'ziga xosligi, sotsial psixologiya va ideologiyaning o'zaro munosabati.

Etnik guruhlarning psixologik xususiyatlari. Etnik guruhlarni tadqiq etishning metodologik printsiplari. Etnik kelib chikish, etnik guruh mavjudligining sotsial tarixiy sharoitlarga bog'liqligi.

Olomon psixologiyasi

Ommaviy sotsial jarayonlar va harakatlar psixologiyasi. Sotsial fikr va sotsial kayfiyat - ommaviy sotsial jarayonlarning muhim xarakteristikasi. Katta sotsial gruppalar psixologiyasining emotsional tomonini sotsial fikr va sotsial kayfiyat shakllanishidagi ahamiyati. Sotsial fikr va sotsial kayfiyat va stixiyali ta'sirlarga ongli ta'sirning munosabati. Sotsial psixologiyada "sotsial ongsizlik" muammosi.

Sotsial fikr va sotsial kayfiyatni hozirgi sharoitda o'rganishni ahamiyati.

Liderlik va boshqaruv

Liderlikni o'rganishning nazariy va amaliy ahamiyati. Guruhiy qarorqarorqilish. Guruhiy fikr shakllanishi va guruhda qaror qabul qilishga ta'sir ko'rsatuvchi asosiy omillar. Guruhiy kelishmovchiliklar va qaror qabul qilish mexanizmi. Kichik guruhning faoliyat samarasi. Guruh faoliyati samarasiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar.

Shaxs va o'zaro ta'sir muammosi. Shaxsning birgalikdagi harakatlarga tayyorgarligi. Sotsial-psixologik trening shaxsni sotsial-psixologikxarakteristikasini rivojlantirish usuli.

Tatbiqiy sotsial psixologiya

Muomala genezisi, fiziognomika to'g'risida tushuncha. Oila, maxalla va tashkilotlarda. Sotsial-psixologik tahlilda differentsial psixologik ma'lumotlarga e'tibor qaratish. Shaxs tiplari va ularning psixologik xarakteristikasi. Shaxsning kognitiv murakkabligi va kognitiv stili muammosi. Shaxs va o'zaro ta'sir muammosi. Shaxsning birgalikdagi harakatlarga tayyorgarligi. Sotsial-psixologik trening shaxsni sotsial-psixologik xarakteristikasini rivojlantirish usuli.

Muompli nson borligining sharti va mohiyati sifatida

"Shaxslararo kommunikatsiy "shaxslararo ta'sir ko'rsatish", "shaxslararo munosabat" tushunchasi. Muomala funktsiyalari, turlari, darajalari. Muomala strukturasi. Shaxs rivojlanishi va muomala. Muomalaning inson xulk-atvoriga ta'siri Muomalaning o'ziga xos xususiyatlari. Muomala va kommunikatsiya, muomala va o'zaro ta'sir, muomala va munosabat, muomala va o'zaro tushunish, muomala va o'zaro ta'sir ko'rsatish tushunchalarining bir-biriga bog'liqligi.

Muomalani madaniy tadqiq etilishi. Muomala umumpsixologik muammo sifatida. Muomala va bilish jarayonlari. V.M.Bexterev va B.F.Lomov maktabida muomalani tadqiq etilishi.

Psixologiyada muomalani o'rganishning nazariy va metodologik asoslari

Metodologiya tushunchasi. Umumiy va xususiy metodologiya. Falsafada muomala muammosining metodologik asoslari. Muomalaning falsafiy-antropologik nazariyalari Informatsion, interaktsional va relyatsion yondashuvlar. Sotsial psixologiyaning turli nazariy yo'nalishlarida muomala talqini Neobixevioristik yo'nalish. Kognitiv yo'nalish. Interaktsion yo'nalish. Psixoanalitik yo'nalish. Muomalani madaniy tadqiq etilishi.

V.M.Bexterev asarlarida muomala muammosining psixologik ishlanmalari. L.S.Vigotskiy ishlarida muomala muammosi. va B.F.Lomovning muomalani psixologik muammolarini ishlab chikishga Qo'shgan hissasi. Muomala umumpsixologik muammo sifatida. Muomala va bilish jarayonlari. V.M.Bexterev va B.F.Lomov maktabida muomalani tadqiq etilishi. V.N.Myasishev asarlarida muomala psixologiyasining nazariy va tatbiqiy muammolari. B.G.Ananyev asarlarida muomalaning psixologik muammolari.

M.M.Baxtin, K.S.Stanislavskiy ishlarida muomala madaniyati haqidagi qarashlar.

Shaxslararo munosabat: shaxs va muomala

Shaxslararo munosabat. Muomalaga shaxs yondoshuvi.(Abulxanova-Slavskvaya, Ananyev, Bodalyov, Lomov va boshqalar). Ehtiyoj, motivlar va muomalada shaxsyo'nalganligi. Muomala jarayonida shaxs individual-psixologik xususiyatlarining roli. Emotsional barqarorlik va tolerantlik, faollik, kreativlik, muloqatmandlik, lokus nazorat, empatiya.Empatiya shaxslararo munosabat mexanizmi sifatida.

O'zaro munosabat, o'z-o'ziga baho berish, shaxsning o'ziga bo'lgan munosabati. Shaxsning o'zini hurmat qilishi va o'ziga baho berishi, himoya mexanizmlari va ularning o'zaro munosabatdagi roli va ahamiyati. Kompleks.

Avtobiografik xotira va insonlarning bir-birini tushunishi. Shaxsning biografik krizislari. Munosabatlar va hayotdagi bo'ladigan vaziyatlarni diagnostika qilishning psixologik avtobiografiyasi.

Muomala va o'zaro bir-birini idrok qilish

O'zaro ishonchga asoslangan muomala, uning mexanizmlari va bosqichlari. Psixologik yaqinlik muammolari. Ishonch psixologiyasi va yolg'on. Affilyatsiya ishonchga asoslangan munosabatga ehtiyoj sifatida.

Shaxslararo attraktsiya. Shaxslararo attraktsiyani o'lchashning tashqi va ichki faktorlari tushunchasi. Bog'lanib qolish, sevgi va do'stlik attraktsiyaning barqaror shakllari sifatida, ularni o'rganish va o'lchash. Havas va yaqinlik. Uzoq muddatli munosabatning omillari.

Muomaladagi his-tuyg'u va emotsiyalarning asosiy xarakteristikasi.

Sotsial emotsiyalar. His-tuyg'u va emotsiyalarni boshqarish usullari.

Munosabat va rivojlanish. Munosabatning rivojlanish bosqichlari. Barqaror emotsional munosabatlarning omillari. Muomala jarayonida shaxs individual-psixologik xususiyatlarining roli. Emotsional barqarorlik va tolerantlik, faollik, kreativlik, muloqatmandlik, lokus nazorat, empatiya.Empatiya shaxslararo munosabat mexanizmi sifatida.

Alturizm: xulq-atvor va o'zaro yordam. Yordam berish motivlari. Shaxs xususiyatlari va alturizm. Mehr.

Shaxslararo o'zaro tushunish. O'zaro tushunishning asosi va mexanizmlari. Kauzal atributsiya mexanizmlari. Stereotipizatsiya jarayonining mazmuni va mohiyati.O'zaro munosabat jarayonida stereotipizatsiya va taassubning roli. Stereotiplar va taassub, noto'g'ri fikrlash. Noto'g'ri fikrlash manbasi va sabablari.

Axborot almashish va muomalada o'zaro ta'sir etish

Muomala axborot almashish vositasi sifatida. Kommunikativ jarayonda axborot almashish xususiyatlari. Kommunikativ to'siqlar. Axborot turlari. Kommunikatsiya vositalari va nutq. Shaxslararo munosabat va nutq: til orqali axborot almashish, nutq va o'zaro tushunish, ijtimoiy yo'naltirilgan muloqotda nutqning xususiyatlari, shaxslararo munosabatda noverbal muloqot normalari va uning tamoyillari.

“Noverbal muomala” va “Noverbal xatti-harakat”ni ta'riflashdagi muammolar. Noverbal kommunikatsiya. Shaxsning ekspressiv niqoblanish funksiyasini rivojlanishining ijtimoiy madaniy determinatsiyasi. Nutq va shaxslararo muomala; Noverbal kommunikatsiya. Belgilarning optik-kinetik tizimi. Belgilarning paralingvistik va ekstralingvistik tizimi. Proksemika. Vizual muomala.

Tilning asosiy noverbal, ekspressiv xarakteristikasi: vakt-makon birligida, harakatchanlik, intentsional bo'lmagan harakatni intentsional harakatdan ustunligii uning tizimida namoyon bo'lishi. Noverbal ma'lumotlarni kodlashtirish muammolari.

Insonlarning bir-biri bilan chiqisha olishi va uning munosabatga ta'siri. Asosiy yondashuvlar, ta'riflar va omillar. Shaxs tiplari (K.Xorni, D.Rotter, A.Adorno, E.Fromm va bosh.) va insonlarning chiqisha olishligi. Insonlarni bir-biri bilan chiqisha olmasligining psixologik sabablari.

O'zaro bir-biriga ta'sir etish strategiyalari: yordam berish, qarshi ta'sir etish va muomalada ta'sir etishdan qochish. Rolli ta'sir etish. O'zaro ta'sir birgalikdagi faoliyatni tashkil etish sifatida. Xamkorlikdagi faoliyatni tashkil etish.

Muomala jarayonida o'zaro ta'sir etish usullari

Jamoadan taqaridagi xulk-atvor vaziyatlarida ta'sir ko'rsatish muammolari. O'zaro ta'sir etish fenomeni. Muomalada liderlik va ustunlik. Ta'sir etishning kommunikativ-shaxsiy potentsiali.

Muomala jarayonida o'zaro ta'sir ko'rsatishning psixologik usullari.

Ta'sir ko'rsatish turlari. Yuqtirish. Ishontirish. Taqlid qilish. Moda.

Manipulyatsiya psixologik ta'sir etish sifatida

Manipulyatsiya haqida tushunchasi va uning vositalari. Manipulyatsiya va ta'sir etish taktikasi va strotegiyasi. Insonga ta'sir etishning asosiy strotegiyasi. Muomalada manipulyatsiya. Taktik ta'sir etishning eksperimental tadqiqot lari. Manipulyatsiyadan himoyalaniish.

Shaxs muomala subyekti sifatida va uning kompetentligi

Kommunikativ kompetentlik tushunchasi. Kommunikativ kobiliyat. Muomalada kompetentlik Kompetentlik va sotsial intellekt. Kommunikativ signallarni idrok qilish va uzatish. Muomala jarayonida ta'sir ko'rsatishning psixologiya usullari va kommunikativ buzilishlar korrektsiyasi. Insonlarda

kiyinchilik tugdiruvchi muomala vaziyatlari va ularni yengish yo'llari. Muomalada to'siq va qiyinchilik. Tortinchoqlik shaxslararo muloqotga kirishishdagi o'ziga xos qiyinchilik sifatida.

Kommunikativ dramalar. Kommunikativ ko'nikmalar asosida kommunikativ dramalarni yengish. Aktiv tinglash. qayta aloqa.

Samarali muomala va mojarolar. Mojarolar, ularning yuzaga kelish manbalari. Muomalaga muvaffaqiyatli kirishish omillari. Ommaviy axborot almashuv sohasida muomala. Muomala va internet. Favkulotda holatlarda muomala.

Oilaviy munosabatlar psixologiyasining predmeti va vazifalari

Oilaviy munosabatlar psixologiyasining predmeti va vazifalari. Oila psixologik tadqiqot birligi sifatida. «Oila» tushunchasining psixologik mazmuni. Oilaviy munosabatlar psixologiyasi haqida tushuncha.

Oilaviy munosabatlar psixologiyasi fanining vazifalari.

Oila psixologik tadqiqot larning bir bulagi sifatida. Oila tushunchasining psixologik mohiyati. Oila hayot faoliyati makoni sifatida. Shaxs rivojlanishida oilaning roli. Oila ijtimoiylashuvning muhim instituti sifatida.

Sotsiogenezesda oila rivojlanishining tarixi. Oila evolyutsiyasini belgilovchi omillar. Oilanining madaniy, tariy va etnik xususiyatlari. Zamonaviy oilanining rivojlanishi haqidagi g'oyalar. Demografik o'zgarishlar va ularning oilaviy hayotga ta'siri.

Oila funktsiyasi, oila tiplari va rollari

Oila funktsiyasi, oila tiplari va rollari. Oila funktsiyalari: reproduktiv, kommunikativ, iqtisodiy, tarbiyaviy, felitsitologik, regulativ, relaksatsiya.

Funksional va disfunktsional oilalar. Oilalarning tuzilmasi va hayot sifatiga ko'ra klassifikatsiyasi. Oila dinamikasi. Turli klassifikatsiyalar bo'yicha oilaning rivojlanish bosqichlari. Oiladagi o'zgarishlar: pozitiv va negativ, kutilgan va kutilmagan o'zgarishlar va ularning er-xotin munosabatlariga ta'siri. Oilaviy-rollarga nisbatan qo'yiladigan talablarga mutanosiblik.

Oilani o'rganishda tizimli yondashuv

Tizimli yondashuv. Oila tizimini o'rganishning umumiy xarakteristikasi. Oila tushunchasi va parametrlari tizim sifatida. Oila qonunlari tushunchasi va ularning oilaviy xayetdagi roli. Oila chegarapari va o'zaro harakat standartlari. Oila afsonalari va miflari. Oilani anglashda oila haqidagi miflarning rolli. M. Bouenning oilaviy tizimlari haqidagi nazariyasi.

Xulk-atvor namunalari va oila ichidagi munosabatlarning avlodtsan avlodga utashida psixogenetik tuzilmalarning avloddan avlodga utuvchi ahamiyati. Oila genogrammasi va genosotsiogrammasi.

Oilaning hayotiy tsikli

Oilaning hayotiy tsikli. Oila hayotiy tsiklini davrlashtirish muammosi. Turli mualliflar nukta-i-nazaridan oila bosqichlari tahlili. Oila hayotiy tsiklining asosiy bosqichlari.

Yosh va yetuk oilada oilaviy munosabatlarning rivojlanishidagi asosiy vazifalar. Oila dinamikasi hayotiy tsikli doirasida yuzaga keluvchi asosiy oilaviy hodisalarning o'ziga xosligi.

Oila rivojlanishining normativ inqirozlari. Oila funktsiyasining buzilish omillari: o'ta kuchli, uzoq muddatli surunkali, oila stereotipi va turmush darajasining keskin o'zgarishi, qiynchiliklarning jamg'arilishi.

Umr yo'ldoshini tanlash nazariyalari

Umr yuldoshini tanlash nazariyalari. Jinsiy tafovutlar va oilaviy munosabatlar. Psixologik androginiya nazariyasi.

Psixologik tadqiqot larga kura sevgi tipologiyasi. Muhabbat bosqichlari. Bo'lgusi nikoh munosabatlarining ijobiy va salbiy omillari.

Nikohga kirish motivatsiyalari. Nikoh motivlari tiplari.

Oilada shaxslararo munosabatlarning xususiyatlari.

Oilada muloqotning buzilish sabablari. Oilada effektiv muloqotni tashkil etish omillari. Er-xotinlarning psixologik birligini muammosi.

Oila jipsligi. Jipslik omillari. Jipslik darajalari. Nikohdan sub'ktiv qoniqish. Nikohdan qoniqmaslik sabablari. Er-xotinlarga psixologik yordamning asosiy yo'nalishlari.

Psixologik adaptatsiya va oila integratsiyasi

Psixologik adaptatsiya va oila integratsiyasi. Oilaviy hayot sohasidagi adaptatsion mexanizmlar. O'zaro moslashuvning psixologik mohiyati. Oilaviy adaptatsiyaning asosiy turlari tushunchasi. Moddiy, axloqiy-psixologik. Intim-shaxslilik adaptatsiyalari. Oilaviy motivlar shakllanishi va rivojlanishiga olib keluvchi oila integratsiyasining ijtimoiy-funksional mexanizmlari.

Oiladagi ijtimoiy-psixologik muxit. Nikohdan konikish omillarini sistemalashtirish. Er-xotin mutanosibligini nikohning muhim sharti sifatida tushunish.

Er-xotin konikanligi buyicha 3 yo'nalish: tizimli yondashuv, funktsional yondashuv, moslashuvchanlik yo'nalishi buyicha tadqiqot lari. Komplementarlik va gomogamlikning er-xotin kovushganligida kulanilishi.

Ota-ona va farzandlar munosobatlarning xususiyatlari

Oilaviy muxitning bola psixologiyasiga ta'siri. Ota-onalar pozitsiyasining shakllanishi. Reproduktiv ustanovkalar. Ehtiyojlar tushunchasi. Bolalarga ehtiyojdan qoniqish darajasi va uni yuzaga keltiruvchi omillar.

Ota-onalar pozitsiyasining psixologik xususiyatlari.

Ota-onalik ustanovkasi turlari. Ota-onalik pozitsiyasi, uning xarakteristikasi: faollik, adekvatlik, dinamiklik, prognostik. «Mistifikatsiya» fenomen, uning formalari va bola shaxsini rivojlanishidagi urni. Ota-onalik pozitsiyasini buzilish sabablari.

Reproduktiv ustanovkar. Reproduktiv ehtiyojlar va tugallanganlik tushunchasi. Bolalarda ehtiyojlarni konikkanlik darajasi va omillarini rivojlanishi. Ota-onalik pozitsiyasining psixologik xususiyatlari. Ota-onalik mehri tarixiy-madaniy fenomen sifatida. Oilada ota-ona va farzandlar munosabatining asosiy xarakteristikasi. Ota-onalarning bolaga bo'lgan mexrini emotsional jihatdan qabul qilish -komil inson taraqqiyotomili sifatida. Bola tarbiyasida ota va onaning roli. Ota-onalik va onalik mehrining xususiyatlari (E. Fromm, A. Adler).

Onalik yosh-jinsiy va shaxslilik aynanligi bosqichi sifatida.

Xomiladorlik krizisi. Onalik deprivatsiyasi.

Tug'ilish tartibiga qarab bolaning pozitsiyasi va shaxslilik xususiyatlarining o'ziga xosligi. Oilada tarbiya tiplari.

Bolalar bilan oila ichidagi kommunikatsiya xususiyatlari. Bola shaxsi rivojlanishiga ta'sir etuvchi psixologik xarakteristikalar kompleksiga oiladagi tarbiya potentsiali va psixologik aura ta'siri. Bolaning oiladagi roli. Ota-onalar direktivalar. Ota-onalar va farzandlar urtasidagi o'zaro munosabatlar xususiyatlari. Oilada sibling maqomidagi munosabatlar. Sibling mohiyati. To'ng'ich bola. Ikkinchi farzand, o'rtancha yoki kichik farzand. Yagona farzand. Sibling maqomining bola va kattalar munosabatiga ta'siri. Siblinglar raqobati. Ko'p bolali oilada shaxslararo munosabatlar va ularning bola psixik taraqqiyotidagi ta'siri.

Oilaviy mojarolar va ularning sabablari

Nomakbul oila - oilaning ichki muhitida psixologik qulayligini pastligini asoslab beruvchi shakli. Oilaviy mojarolar va ularning sabablari. Oilaviy mojarolar: er-xotin o'rtasidagi mojarolar. Qaynona-kelin o'rtasidagi mojarolar. Ota-ona va farzandlar o'rtasidagi mojarolar. Oilada muomala qiyinchiliklari. Oilaviy mojarolarning kelib chiqish sabablari. Ko'pqirrali aylanali kauzallik konuni va

shaxslararo munosabatlarning turli xil aspektlari. Noma'qul oila psixologik muhit salbiy bo'lgan oila sifatida.

Rashq va xiyonat muammosi. Rashq tiplari. Fuqarolarning xiyonatga munosabatlari va real xulk-atvorlari. Nikoh va oilaning buzilishi.

Oilaviy hayot tsiklining nonnormativ krizislari

Ajralishlar va qaytanikohlar muammosi. Ajralish omillari na sabablari. Ajralish jarayonining bosqichlari. Ajrimgacha bo'lgan oila (ajrimning emotsional fazalari: ajrim to'g'risida qarorqarorqilish, oila sistemasinin tugatilishi), ajrim jarayonidagi oila (farzanddarga tushuntirish, huquqiy, iktisodiy, ijtimoiy ajrim). Ajrimdan keyingi oila (yangi oila tizimini shakllantirish). Ajralishlarnish etnik va tarixiy xususiyatlari. Ajralish - tugallanmagan geshtalt sifatida. Ajralish shaxs noyetukligi sifatida. Ajralish jarayonidan keyingi davrlashtirish. Erkaklar, ayollar va bolalar uchun ajralishlarning oqibatlari.

Qayta turmush qurish. Yangi oila tizimini shakllanishining asosiy shakllari qayta turmush qurishning psixologik muammolari.

Bevalik. Psixologik yordamning asosiy vazifalari va yo'nalishlari. Bola saqlab olish muammolari. Bolani yangi oilaga qo'shilishidasamarali psixologik shartlari. Bolani yangi oilaga kirishining omillari va dinamik jihatdan aniqlanishi.

Shaxs yetukligi va oilaviy munosabatlarni ko'rinishi

Shaxs yetukligi va oilaviy munosabatlarni ko'rinish. Oilaviy munosabatlar psixologiyasida shaxs yetukligi muammosi. Oila-nikoh munosabatlariga tayyorlik. Tadqiqetish darajasi. R.Enrayt odeli. Emotsional-psixoterapevtik funktsiya, uning shaxs tuzilmasidagi o'rni.

Oila diagnostikasi va konsultatsiyasi xususiyatlari

Oila diagnostikasi va konsultatsiyasi xususiyatlari. Oilaviy munosabatlar diagnostikasi metodlarining o'ziga xosligi. Oilaning psixologik kartasini ko'rib chiqish va tuzish. Oilaviy munosabatlar dinamikasi va sifatini aniqlashda proyektiv metodikalardan foydalanish. (Oila rasmi). Oila diagnostikasi bosqichlarida genogrammadan foydalanish. Oilaviy sotsiogramma asosida subyektning oiladagi o'rni, shaxslararo munosabatlari va kommunikatsiya xarakterini o'rganish. FACES-3 metodikasi yordamida oilaviy birlik va oilaviy adaptatsiyani o'rganish. Oila konsultatsiyasining o'ziga xos xususiyatlari.

Asosiy tamoyillar va bosqichlari. Oila psixokonsultatsiyasining asosiy yo'nalishlari: psixoanalitik, bixevioristik, tizimli. Oila psixoterapiyasi asoslari. Oila psixoterapiyasini belgilab beruvchi asosiy kontseptsiyalar Tizimli oila psixoterapiyasini aniklash. Tizimli oila psixoterapiyasini qo'llash uchun ko'rsatmalar va cheklanishlar. Tizimli oila psixoterapiyasi texnikasi. Analitik-

tizimli oila psixoterapiyasi integrativ modeli. Analitik-tizimli oila psixoterapiyasi metodlari va texnikasi. Oila tadqiqotlarida art-metodlar.

Etnopsixologiya fanining predmeti, vazifalari va metodlari

Etnopsixologiya haqida umumiy tushuncha. Etnopsixologiya fanining predmeti, obyekta va vazifalari. Etnopsixologiyaning asosiy tushunchalari: “etnos”, “madaniyat”, “etnik identiklik”. Etnopsixologiyaning nazariy va amaliy ahamiyati. Etnopsixologiya fanining muammolari.

Etnopsixologiyaning fanlararo xarakteri. Etnopsixologiyaning asosiy bo'limlari. Etnopsixologik tadqiqotlarda “Yemic” va “Yetic” yondashuvlar. Etnopsixologiyaning tadqiqot metodlari. Etnopsixologik tadqiqotlarni tashkil qilishning o'ziga xos xususiyatlari.

Etnopsixologiya fanining shakllanish tarixi

SH.Monteskye tadqiqotlarida geografik determinizm g'oyasi. Gerder falsafasida “xalq ruhi”, g'oyasi. M.Latsarus va G.Shteyntalning xalqlar psixologiyasi haqidagi ta'limoti. G.Lebonning xalq va omma psixologiyasi to'g'risidagi kontseptual qarashlari. V.Vundtning xalq va omma psixologiyasining nazariyasini rivojlantirishga qo'shgan hisssasi. F.Boas tadqiqotlarida etnik madaniyatning yaxlit tuzilma sifatida o'rganilishi. R.Benedikt tadqiqotlarida appolonik va dionistik tipdagi madaniyatlarning tafovut kilinishi (Konfiguratsionizm). M.Mid tadqiqotlarida madaniyat va psixologiyaning yaxlit xolda o'rganilishi. A. Kardiner, Dj. Uayt va K.Dyubua tadqiqotlarida shaxs tarkibiy tuzilishga oid g'oyalar (o'rta-miyona shaxs, modal shaxs va b.)

Etnopsixologiya muammolarini o'rganish bo'yicha yaqin xorij mamlakatlarida o'tkazilgan tadqiqotlar

Rossiyada utkazilgan dastlabki etnopsixologik tadqiqotlar va yangi fan sohasini yaratishga nazariy yondashuvlar. Nadejdinning psixik etnografiyasi va 19 ayerning 40 yillarida Rus geografiya jamiyatining faoliyati. G.G.Shpetning etnik psixologiyani barpo etish to'g'risidagi qarashlari. XX asrda Rossiyada etnopsixologiya fanining rivojlanishi. Sechenov va Kavelin orasidagi ma'naviy madaniyat maxsullariga asoslangan holda psixikani o'rganish imkoniyatlari haqidagi baxs-munozaralar. L.N.Gumilev tadqiqotlarida etnoslarning kelib chikishi to'g'risidagi kontsepsiya. A.R.Luriyaning O'zbekistonda amalga oshirgan tadqiqotlari.

Etnos va millat tushunchalarining qiyosiy tahlili

Etnos, elat, millat, irq tushunchalarining uziga xos jixatlari. Millat tushunchasi. Millatning psixologik asoslari mazmuni. Moddiy va ma'naviy madaniyat. Etnik muxit va etnik madaniyat. Etnik madaniyat - xulk-atvor namunalari, qadriyatlari, mazmun-mohiyatlari tizimi sifatida. Etnosning yaxlit

tizim sifatida mavjudligi. Turli elat vakillari xulk-atvorining psixologik o'ziga xosligi.

Etnos va shaxs

Shaxsiy o'zlikni anglash va etnik o'zlikni anglash tushunchalarining mushtarakligi. Etnik o'zlikni anglashning tarkibiy tuzilishi va funktsiyalari. Etnonim tushunchasi. Indivud sotsializatsiyasida tilning o'rni. Bolalar sotsializatsiyasi va inkulturatsiyasi. Shaxsning universallik va madaniy o'ziga xoslik nazariyalari muammosi. Millatning psixik qiyofasi va uning tarkibiy qismlari. Etnik olam tasavvurining tarkibiy tuzilishi. Etnik ustanovkalar va sxemalar.

Milliy xarakter va etnik identiklik

Milliy xarakter va temperament. Milliy mentalitet va milliy tafakkur. Etnik identiklikning shakllanishi. Etnik identiklik turlari. Etnik identiklikning usishi va inqirozi fenomenlari. Milliy xarakterning asosiy nazariyalari. Milliy xarakterning asosiy o'lchovlari. Milliy va etnik ozchiliklarda etnik identiklik.

Milliy mentalitet, etnik ramzlar va madaniyat

Milliy-psixologik uziga xosliklar tushunchasi, turlari va xususiyatlari. Milliy psixikaning funktsiyalari. Etnik ramzlar. Etnik ramziylashtirish mexanizmlari. Etnosning psixologik himoya mexanizmlari. Etnopsixologik hodisalarni o'rganishga yondashuvning ilmiy tamoyillari. Etnopsixologik fenomenlarning namoyon bo'lish mexanizmlari.

Etnik stereotiplar va ularning turlari

Etnik stereotip tushunchasi. Etnik stereotiplarning shakllanishi va funktsiyalari. Etnik stereotiplarni o'rganish tarixi va asosiy xususiyatlari. Etnik stereotiplar va stereotipizatsiya mexanizmlari. Idrok etnik stereotiplari. Xulk-atvor etnik stereotiplari. Avtostereotiplar va geterostereotiplar. Turli etnos qiyofalarining shakllanish muammolari.

Etnik o'zaro munosabatlarning xususiyatlari

Etnik o'zaro munosabatlar. Etnik o'zaro munosabatlar shakllanishining turlari va bosqichlari. Etnik jamoalarning o'zarohamkorlik jarayonlari. Etnik o'zaro hamkorlik vaziyatida guruhlararo idrok xususiyatlari. Til - etnik o'zarohamkorlik mexanizmi sifatida. Akkulturratsiya tushunchasi va uning tavsifi.

Etnik nizolar va etnotsentrizm

Etnik nizolar. Etnik nizolarning ta'rifi va tasnifi. Etnik nizolarning psixologik determinantlari. Etnik nizolarning tarkibiy tuzilishi. Etnik nizolarni bartaraf etishning psixologik asoslari. Etnotsentrizm mafkurasi. Etnotsentrizm - ijtimoiy-psixologik qodisa sifatida. Etnotsentrizmni bartaraf etish yullari.

Din psixologiyasining predmeti va metodlari

Din va din psixologiyasi tushunchalarining ta'riflari. Din psixologiyasi fanining umumiy tavsifi. Ilmiy bilimlar tizimida din psixologiyasining o'rni. Din psixologiyasining tadqiqot metodlari. Dinning psixologik nazariyalari.

Din psixologiyasining asosiy tushunchalari

Diniy ong tushunchasi. Diniy psixologiya va diniy mafkura. Diniy ibodat va uning dindor psixologiyasiga ta'siri. Diniy tasalli va diniy targ'ibot. Ishonch va uning turlari. Diniy e'tiqod. Ichki (botiniy) dindorlik —din psixologiyasi predmeti sifatida.

Dindor shaxsiga xos psixologik xususiyatlar

Diniy his-tuyg'ular. Diniy muomala va diniy ustunlik (o'z dinini boshk dinlardan ustun kuyish) hodisasi. Dindor kishining ehtiyojlari vaxulk-atvor motivlari. Dindorlarning kadriyatlar tizimi va diniy ustanovkalari. Diniy hodisalarning intersub'yektiv (zohiriy) jihatlari.

Dinning shaxs shakllanishidagi o'rni va mohiyati

Diniy kechinmalarning psixologik tahlili. Psixologiya fanida diniy e'tiqod tushunchasiga yondashuv. Diniy amallar va diniy xulq-atvor. G.Ollport tadqiqotlarida dindor shaxsi tipologiyasi. V.Franklning hayot mazmuni to'g'risidagi ta'limotida dindorlik tushunchasi. Ratsional va konfessional yo'naltirilgan din psixologiyasi.

Isonning diniy jamoaga qo'shilishi va uning psixologik tomonlari

Diniy jamoa va din peshvolarining (raxnamolarining) insonga ko'rsatadigan psixologik ta'siri. Insonlarni diniy tashkilotlarga jalb etish xususiyatlari. Da'vatchi (yollovchi) va obyekt (yollanuvchi) orasida ongsizlik darajasidagi ishonchli o'zaro a'loqaning vujudga kelishi. Obyektning (yollanuvchining) ongini boshqarishning nutkiy usullari. Psixotexnik usullar va obyekt (yollanuvchi) ongida xosil bo'lgan o'zgarishlarning tashki belgilari.

Iymon va e'tiqodning shakllanishi va namoyon bo'lishi

Diniy iymon va e'tiqod tushunchasi. Ularning shakllanish bosqichlari. Bilish jarayonlari haqida umumiy tushuncha. Sezgi va uning turlari. Idrok va uning xususiyatlari. Xotira va uning e'tiqoddagi roli. Tafakkur jarayoni va bilimlari. Xayol va uning mohiyati. Psixologik xususiyatlardan: diqqat va e'tiqod.

Diniy e'tiqod va shaxsning individual xususiyatlari

Din psixologiyasida shaxs. Diniy e'tiqod va shaxsning mijozi (temperament). Diniy e'tiqod va fe'l-atvor (xarakter). Diniy e'tiqod va faoliyat. Nutq va faoliyat birligi. Diniy e'tiqodning shaxsning uziga xos xususiyatlariga ta'siri va shakllanishidagi ahamiyati.

Ijtimoiy muxit, diniy an'analar va komil insonning shakllanishi

Ijtimoiy muhitning psixologik iqlimi haqida. Jamoa, guruh va guruh turlarini din psixologiyasida o'rganilishi. Diniy va nodiniy an'analarining shaxsga ta'siri. Shaxsning milliy, diniy va umuminsoniy xususiyatlarini shakllanishini psixologiyada tahlil etilishi. Diniy va nodiniy aloqalarni etnopsixologiya va sotsial psixologiyada o'rganilishi.

Diniy fanatizm va fanatlar yuzaga kelishining psixologik asoslari

Diniy fanatizmning din psixologiyasida o'rganilishi. Nodiniy fanatizmni umumiy psixologiyada o'rganilishi. Fanatni (mankurt) yuzaga keltiruvchi psixofiziologik omillar. Shaxs diqqati dominantlik (ustunlik) xususiyati fanatizm va uning patopsixologiyada o'rganilishi. Fanatlikning oldini olishning psixologik (to'g'ri tarbiya va asosli bilim) asoslari haqida.

Diniy poklanish (katarsis)ning ijtimoiy psixologik mohiyati

Diniy katarsis tushunchasi. Aristotel asarlarida katarsistushunchasining ishlatilishi. Jamoaviy ibodatlar va katarsis. Meditatsiya va e'tiqod. Diniy amallar, udumlar va katarsis.

“SOTSIAL PSIXOLOGIYA” fanidan savollar

1. Sotsialisixologiya metodini tushunish.
2. Sotsial psixologiya predmetiga nisbatan mavjud uch nuqtai nazar.
3. Sotsial psixologiyaning boshqa fanlar bilan munosabati.
4. Sotsial psixologiya predmeti tushunchasi.
5. Ilmiy bilim rivojlanishining zamonaviy bosqichida metodologik muammolar ahamiyatini o'sishi.
6. Ilmiy tadqiqot metodologiyasi tushunchasi.
7. Sotsial-psixologik tadqiqotning ikkita asosiy tipi.
8. Sotsial psixologik tadqiqotning asosiy metodlari.
9. “Xalklar psixologiyasi” uning tarixiy sabablari va vazifalari
10. Omma va olomon psixologiyasi.
- 11. Sotsial psixologiya metodologiyasi va metodlari**
12. Ilmiy tadqiqot metodologiyasi tushunchasi.
13. Sotsial psixologiyada “test” qo'llashning sharoitlari.
14. Sotsial psixologiyada eksperimentlarning asosiy tiplari.
15. Sotsial psixologiyada o'lchash muammosi.
- 16. Sotsial psixologiyaning asosiy yo'nalishlari va tarmoqlari**
17. Psixoanaliz.
18. Bixeviorizm.
19. Kognitivizm.
20. Interaktsionizm.
21. Insonparvarlik psixologiyasi.

22. Tranzakt tahlil.
23. Ekzistentsial psixologiya.
24. **Sotsial psixologiyada shaxs muammosi**
25. Individual ong rivojlanishida sotsial munosabatlarni hal qiluvchi roli.
26. “Sotsial rol” tushunchasi.
27. **Muloqot psixologiyasi**
28. Muloqotning kommunikati
29. Muloqotning interaktiv tomoni
30. **Muomalaning pertseptiv tomoni**
31. **Sotsial va shaxslararo munosabatlar**
32. Sotsial psixologiyada shaxs muammosi.
33. “Men” kontseptsiyasi
34. “Men” obrazi
35. Ijtimoiy tafakkur,
36. Ijtimoiy ong.
37. Shaxslararo munosabatlarning ijtimoiy munosabatlar sistemasida vujudga kelishi, uning namoyon bo’lish shartlari.
38. Shaxslararo munosabatlarning emotsional asosi.
39. Kichik guruhlarda shaxslararo munosabatlar xususiyatining umumiy xarakteristikasi.
40. Sotsial ustanovka tushunchasi.
41. Sotsial ustanovkalarni o’rganishda Uznadze maktabi tadqiqotlarining ahamiyati.
42. Psixologiyada sotsial ustanovkalarni o’rganishga bo’lgan turli yondashuvlar.
43. Sotsial ustanovka strukturasi.
44. Sotsial ustanovkalar emotsional kognitiv va xatti-harakat komponentlari.
45. Sotsial ustanovkalar o’zgarishi muammosi va uning nazariy va amaliy ahamiyati.
46. **Sotsial psixologiyada guruhlar muammosi**
47. Sotsial psixologiyada guruhlar muammosini qo’yish uchun guruhlarini sotsial analiz qilish ahamiyati.
48. Sotsial psixologiyada guruhlarini tadqiq qilish uchun faoliyat printsiplari metadologik ahamiyati.
49. Guruh funktsiyalari.
50. Guruh parametrlari.
51. Guruh strukturasi.
52. Guruh normalarining shaxs individual xususiyatlariga ta’siri.

53. Jamoalar va guruhlar.
54. Guruhlar va tashkilot.
55. “Guruhiy ong” fenomeni.
56. Chet el sotsial psixologiyasida guruhlararo munosabatlarning o’rganilishi.
57. Guruhlararo o’zaro ta’sirni guruhdagi ichki jarayonlarga ta’siri.
58. Katta sotsial guruhlar darajasida guruhlararo jarayon spetsifikasi.
59. Guruhlararo munosabatlar psixologiyasining amaliy muammolari.
60. Shaxs sotsiallashtirishi.
61. Sotsiallashtirish omillari.
62. Sotsiallashtirishning sotsial-psixologik aspektlari.
63. Sotsiallashtirish jarayonini tadqiq etishda sotsial psixologiya va genetik psixologiya o’zaro ta’siri.
64. Sotsiallashtirishning sotsial-psixologik va sotsiologik aspektlari.
65. Sotsial rol.
66. Status va rol.
67. Individ sotsiallashtirishining asosiy bosqichlari.
68. Sotsiallashtirish mexanizmlari va institutlari.
69. Shaxsni sotsial-psixologik xatgi-harakatini sotsializatsiya va determinatsiyasida rasmiy va norasmiy tashkilotlarning roli.
70. **Kichik guruhlar psixologiyasi**
71. XX asr sotsial psixologiyasida kichik guruhlar bo’lgan qiziqishlarning sabablari.
72. Sotsial hayotda kichik guruhkar ahamiyati oshirishining obyektiv sharoitlari.
73. Kichik guruh tushunchasi.
74. Tashkilot psixologiyasi.
75. Kichik guruh tuzilishi.
76. Individning guruhdagi orni.
77. Kichik guruhlar strukturasi va dinamik aspektlari.
78. Guruhkarining rivojlanish muammosi.
79. Guruhiy aktivlikni vositalashning faoliyatli printsiplari mazmuni.
80. Kichik guruhlar dinamikasining asosiy jarayonlari.
81. Kichik guruhdagi jarayonlarning umumiy xarakteristikasi.
82. Kichik guruhkarining shakllanish mexanizmi.
83. Kichik guruhlarda liderlik va rahbarlik.
84. Sotsial psixologiyada lider tushunchasi.
85. **Sotsial-psixologiyada katta guruhlarning o’rganilishi**
86. Katta guruhlar psixologiyasi muammosi.

87. Katta guruhlarni sinflarga bo'lish zaruriyati.
88. Noformal birlashmalar va stixiyali tashkil etilmagan guruhlar psixologiyasi.
89. Katta sotsial guruhlar psixologiyasini tadqiq etishning o'ziga xosligi, sotsial psixologiya va ideologiyaning o'zaro munosabati.
90. Etnik guruhlarning psixologik xususiyatlari.
91. Etnik guruhlarni tadqiq etishning metodologik printsiplari.
92. Etnik kelib chiqish, etnik guruh mavjudligining sotsial tarixiy sharoitlarga bog'liqligi.
93. **Olomon psixologiyasi**
94. Ommaviy sotsial jarayonlar va harakatlar psixologiyasi.
95. Sotsial fikr va sotsial kayfiyat - ommaviy sotsial jarayonlarning muhim xarakteristikasi.
96. Sotsial psixologiyada "sotsial ongsizlik" muammosi.
97. Sotsial fikr va sotsial kayfiyatni hozirgi sharoitda o'rganishni ahamiyati.
98. **Liderlik va boshqaruv**
99. Liderlikni o'rganishning nazariy va amaliy ahamiyati.
100. Shaxs va o'zaro ta'sir muammosi.
101. Shaxsning birgalikdagi harakatlarga tayyorgarligi.
102. Sotsial-psixologik trening shaxsni sotsial-psixologik xarakteristikasini rivojlantirish usuli.
103. **Tatbiqiy sotsial psixologiya**
104. Muomala genezisi, fiziognomika to'g'risida tushuncha.
105. Sotsial-psixologik tahlilda differentsial psixologik ma'lumotlarga e'tibor qaratish.
106. Shaxs tiplari va ularning psixologik xarakteristikasi.
107. Shaxsning kognitiv murakkabligi va kognitiv stili muammosi.
108. Shaxs va o'zaro ta'sir muammosi.
109. Shaxsning birgalikdagi harakatlarga tayyorgarligi.
110. Sotsial-psixologik trening shaxsni sotsial-psixologik xarakteristikasini rivojlantirish usuli.
111. Muomalaning inson xulq-atvoriga ta'siri
112. Muomalaning o'ziga xos xususiyatlari.
113. Muomala umumpsixologik muammo sifatida.
114. Muomala va bilish jarayonlari.
115. V.M.Bexterev va B.F.Lomov maktabida muomalani tadqiq etilishi.
116. **Psixologiyada muomalani o'rganishning nazariy va**

metodologik asoslari

117. Metodologiya tushunchasi.
118. Umumiy va xususiy metodologiya.
119. Falsafada muomala muammosining metodologik asoslari.
120. Muomalaning falsafiy-antropologik nazariyalari
121. Informatsion, interaktsional va relyatsion yondashuvlar.
122. Sotsial psixologiyaning turli nazariy yo'nalishlarida muomala talqini
123. Neobixevioristik yo'nalish.
124. Kognitiv yo'nalish.
125. M.M.Baxtin, K.S.Stanislavskiy ishlarida muomala madaniyati haqidagi qarashlar.
126. Shaxslararo munosabat.
127. Muomalaga shaxs yondoshuvi.(Abulxanova-Slavskvaya, Ananyev, Bodalyov, Lomov va boshqalar).
128. Ehtiyoj, motivlar va muomalada shaxsyo'nalganligi.
129. Muomala jarayonida shaxs individual-psixologik xususiyatlarining roli.
130. Emotsional barqarorlik va tolerantlik, faollik, kreativlik, muloqatmandlik, lokus nazorat, empatiya.
131. Empatiya shaxslararo munosabat mexanizmi sifatida.
132. O'zaro munosabat, o'z-o'ziga baho berish, shaxsning o'ziga bo'lgan munosabati.
133. Shaxsning o'zini hurmat qilishi va o'ziga baho berishi, himoya mexanizmlari va ularning o'zaro munosabatdagi roli va ahamiyati.
134. Avtobiografik xotira va insonlarning bir-birini tushunishi
135. Shaxsning biografik krizislari.
136. Munosabatlar va hayotdagi bo'ladigan vaziyatlarni diagnostika qilishning psixologik avtobiografiyasi.
137. **Muomala va o'zaro bir-birini idrok qilish**
138. O'zaro ishonchga asoslangan muomala, uning mexanizmlari va bosqichlari.
139. Psixologik yaqinlik muammolari.
140. Ishonch psixologiyasi va yolg'on.
141. Affilyatsiya ishonchga asoslangan munosabatga ehtiyoj sifatida.
142. Shaxslararo attraktsiya.
143. Shaxslararo attraktsiyani o'lchashning tashqi va ichki faktorlari tushunchasi.
144. Bog'lanib qolish, sevgi va do'stlik attraktsiyaning barqaror

shakllari sifatida, ularni o'rganish va o'lchash.

145. Havas va yaqinlik.
146. Uzoq muddatli munosabatning omillari.
147. Muomaladagi his-tuyg'u va emotsiyalarning asosiy xarakteristikasi.
148. Manipulyatsiya psixologik ta'sir etish sifatida
149. Shaxs muomala subyekti sifatida va uning kompetentligi
150. Oilaviy munosabatlar psixologiyasining predmeti va vazifalari
151. Oila funktsiyasi, oila tiplari va rollari
152. Oilani o'rganishda tizimli yondashuv
153. Oilaning hayotiy tsikli
154. Umr yo'ldoshini tanlash nazariyalari
155. Psixologik adaptatsiya va oila integratsiyasi
156. Ota-ona va farzandlar munosobatlarning xususiyatlari
157. Oilaviy mojarolar va ularning sabablari
158. Oilaviy hayot tsiklining nonormativ krizislar
159. Shaxs yetukligi va oilaviy munosabatlarni ko'rinishi
160. Oila diagnostikasi va konsultatsiyasi xususiyatlari
161. Etnopsixologiya fanining predmeti, vazifalari va metodlari
162. Etnopsixologiya fanining shakllanish tarixi
163. Etnopsixologiya muammolarini o'rganish bo'yicha yaqin xorij mamlakatlarida o'tkazilgan tadqiqotlar
164. Etnos va millat tushunchalarining qiyosiy tahlili
165. Etnos va shaxs
166. Milliy xarakter va etnik identiklik
167. Milliy mentalitet, etnik ramzlar va madaniyat
168. Etnik stereotiplar va ularning turlari
169. Etnik o'zaro munosabatlarning xususiyatlari
170. Etnik nizolar va etnotsentrizm
171. Din psixologiyasining predmeti va metodlari
172. Din psixologiyasining asosiy tushunchalari
173. Dindor shaxsiga xos psixologik xususiyatlar
174. Dinning shaxs shakllanishidagi o'rni va mohiyati
175. Isonning diniy jamoaga kushilishi va uning psixologik tomonlari
176. Iymon va e'tiqodning shakllanishi va namoyon bo'lishi
177. Diniy e'tiqod va shaxsning individual xususiyatlari

178. Ijtimoiy muhit, diniy an'analar va komil insonningshakllanish
179. Diniy fanatizm va fanatlar yuzaga kelishining psixologik asoslari

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyot hamda manbalari

Rahbariy adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyanob xalqimiz bilan birga quramiz - Toshkent.;O'zbekiston nashriyoti. 2017 yil
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarni ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalk farovonligining garovi. - Toshkent.;O'zbekiston nashriyoti. 2017 yil
3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda parpo etamiz. - Toshkent.;O'zbekiston nashriyoti. 2017 yil
4. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlilqat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak.Toshkent.; O'zbekiston nashriyoti. 2017 yil

Asosiy adabiyotlar

5. Mers D.G. Social psychology. 11 edition. - McGraw-Hill education, 2012.
6. Андреева Т. В. Семейная психология: Учеб. пособие. — СПб.: Речь, 2004. - 244 с.
7. Аринин Е. И. Психология религии: учеб. пособие для студентов спетсиальности «Религиоведение» / Е. И. Аринин, И. Д. Нефедова; Владим. гос. ун-т. - Владимир: Ред.-издат. комплекс ВлГУ, 2005. - 108 с.
8. Аронсон Э., Уилсон Т., Эйкерт Р. Социальная психология. Психологические законы поведения человека в сотсиуме. - СПб, 2002
9. G'oziyev E. F. Ijtimoiy psixologiya. - Toshkent., 2010.
10. Карабанова О.А. Психология семейных отношений и основы семейного консультирования: Учебное пособие. - М.: Гардарики, 2005. - 320 с.
- е Каримова В.М. Социал психология. - Тошкент, 2012.
- е Кунитсына В.Н., Казаринова Н.В., Поголыпа Н.В. Межличностное общение. - СПб.:Питер, 2001.
- е Стефаненко Т.Г. Этнопсихология. - М.: Аспект Пресс, 2003.
- е Шнейдер Л.Б. Семейная психология. Учебное пособие для вузов. 2-изд. - М.: Академический проект, 2006. - 768 с.

Qo'shimcha adabiyotlar:

15. Carr A. Family Therapy. Concepts, Process and Practice. Second Edition. - John Wiley & Sons Ltd, 2006. - 649 p.
16. Vangelisti A.L., Perlman D. The Cambridge Handbook of Personal Relationships. - Cambridge University Press, 2006. - 914 p.
17. Abduraxmonov F., Abduraxmonova Z.E. Din psixologiyasi. - T., 2011.
18. Андреева Г. М. Социальная психология. - М., 2008.
19. Аронсон Э., Пратканис Э.Р. Эпоха пропаганды: Механизмы убеждения, повседневное использование и злоупотребление. - СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. - 384 с.
20. Бейкер К. Теория семейных систем М. Боуэна. Основные понятия, методы и клиническая практика. - М., 2005
21. Бондаренко А.Ф. Доценко Е.Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. - М.: ЧеРо, 1997.
22. Варга А. Введение в семейную психотерапию. - М., 2011.
23. Введение в практическую социальную психологию/ Под ред. Ю. Жукова, Л. Петровской, О. Соловьевой. - М., 1996.
24. Галустова О.В. Этнопсихология: Конспект лекций. - М.: Приор-Издат, 2005. - 160 с.
25. Дружинин В.Н. Психология семьи. - СПб.: Питер, 2006. - 176 с.
26. Ильин И. А. Аксиомы религиозного опыта. М., 1993.
27. Каримова В.М. Этнопсихология. Т. 2012.
28. Крыско Г.М. Социальная психология, М, 2010
29. Крыско В. Г. Этническая психология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М.: Издательский центр «Академия», 2002. - 320 с.
30. Кузьмин Е.С. Основы социальной психологии. ЛГУ 2001.
31. Кураев Г. А., Пожарская Е. Н. Этническая психология: Курс лекций: Учебное пособие. Ростов-на-Дону: «ТСВР», 2000. - 233 с.
32. Лабунская В.А. Экспрессия человека: общение и межличностное познание. - Ростов-на-Дону, 1999.
33. Лебедева Н.М. Введение в этническую и кросс-культурную психологию. М.: 1998.
34. Леонтьев А.А. Психология общения. - М.: Смысл, 1997.
35. Mamatov M.M. "Etnopsixologiya" T., 2006.
36. Mamatov M.M. "Etnopsixologiyadan ma'ruzalar matni" T., 1999.
37. Московичи. С. Социальное представление: исторический взгляд // Психологический журнал. №1-2. 1995.
38. Олифинович Н. И., Зинкевич-Куземкина Т. А., Велента Т. Ф. Психология семейных кризисов. - СПб.: Речь, 2006. - 260 с.

39. Основы социально-психологической теории / Под ред. А.Бодалева, А.Сухова. М., 1995.
40. Парыгин В.Д. Основы социально-психологической теории. М. 2001.
41. Петровский А.В. Социальная психология. -М., 2003.
42. Психология семейных отношений с основами семейного консультирования. Под ред. Е.Г.Силаева. - М.: Издательский центр «Академия», 2002.
43. Сатир В. Психотерапия семьи. - СПб: Речь, 2000.
44. Сафронов А.Г. Психология религии. Киев. 2002 г.
45. Слепкова В.И., Заeko Т.А. Психологическая диагностика семейных отношений. - Мозырь: Содействие, 2006.
46. Соловьева О.В. Обратная связь в межличностном общении. М. 1992.
47. Стефаненко Т.Г. «Методы исследования этнических стереотипов» М., 2007
48. Фернхем А., Хейвен П. Личность и социальное поведение. - СПб., 2001.
49. Чалдини Р. Психология влияния. - СПб, 1999
50. Черников А.В. Системная семейная терапия психотерапии. - М., 2001.
51. Шибутани Т. Социальная психология. Ростов н/Дону, 1998.
52. Шихирев П.Н. Современная социальная психология. М., 1999.
53. Шихирев П.Н. Эволюция парадигмы в современной социальной психологии. Дисс. в виде научного доклада на соискание учен. степени д-ра психол. наук. М., 1993.
54. Шуценбергер А. А. Синдром предков: Трансгенерационные связи, семейные тайны, синдром годовщины, передача травм и практическое использование геносоциограммы М.: Изд-во Института психотерапии, 2005.-256 с.
55. Эйдемиллер Э.Г., Добряков И.В., Никольская М. Семейный диагноз и семейная психотерапия. - СПб., 2003.
56. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкий В. Психология и психотерапия семьи. СПб., 2002. ____

Интернет манбалари

1. https://drive.google.com/file/d/18ekP_ohU5LQxU9jdn1iCu1_0_1KHsqAj/view
2. https://diasmumpuni.files.wordpress.com/2018/02/david_g_myers_social_psychology_10th_editionbookfi.pdf
3. <https://cyberleninka.ru/article/n/evgeniy-sergeevich-kuzmin-osnovopolozhnik-sotsialnoy-psihologii-k-90-letiyu-so-dnya-rozhdeniya/viewer>
6. [https://www.hse.ru/data/409/325/1234/Ethnopsychol_PS3\(Lebedeva\).doc](https://www.hse.ru/data/409/325/1234/Ethnopsychol_PS3(Lebedeva).doc)
7. <https://cyberleninka.ru/article/n/fenomen-subektnosti-studenta-vuza-kak-indikatora-integratsii-psihologii-i-pedagogiki.pdf>
8. <https://inpsycho.ru/lecturers/232>

“EKSPERIMENTAL PSIXOLOGIYA VA PRAKTIKUM” O‘QUV FANI BO‘YICHA

Eksperimental psixologiyani tarixi.

Fiziologik psixologiya paydo bo‘lishining tarixiy shart-sharoitlari. G.Gelmgolts-psixofiziologiyani asoschisi sifatida. Psixofizika fani paydo bo‘lishi va shakllanishida E.Veber va T.Fexnerning tadqiqotlarining o‘rni. V.Vundtning eksperimental psixologiya va yo‘nalishiga doir, amaliy izlanishlarning mohiyati va E.Titchenerning laboratoriya metodlari. Bilish jarayonlari eksperimental tarzida tahlil etishning murakkab qirralari. Ebbinghaus, Brayan va Xartlarning eksperimental psixologiya nuqtai nazaridan olib borgan tadqiqotlari.

Psixologiyani eksperimental asoslari

Psixologiya fani metodologiyasi. Eksperimental psixologiyani xozirgi davrdagi paradigmasi. Ilmiy tadqiqotning bosqichlari, turlari. Nazariya va uning tarkibiy tuzilishi. Ilmiy muammo. Asosiy umumilmiy tadqiqot metodlari.

Eksperimental tadqiqotning tarkibiy tuzilishi

Muammoni amaliy jihatdan o‘rganish mohiyati. Kuzatish dastlabki manbalarni to‘plash metodi sifatida. Ilmiy farazlarning shakllantirilishi. Laboratoriya eksperimentining o‘ziga xosligi. Tajribani rejalashtirish. To‘plangan ma’lumotlarni qayta ishlash.

Psixologik tadqiqot metodlari klassifikatsiyasi

Noeksperimental psixologik metodlar. Noeksperimental metodlar, so‘rovnoma bilan uzviy bog‘liqligi. Psixologik tajribalarda so‘rovnoma metodlari. Psixologik metodlarning asosiy mohiyati.

Psixologik tadqiqotning metodlari. Psixologik metodlarning umumilmiy klassifikatsiyasi.

Psixologik tadqiqotlar nazariy metodlar

Adabiyotlar bilan ishlash va uni tizimga keltirish. Eksperimental tadqiqotni tajriba sinovini tashkillashtirish. Abstraktsiya va konkretizatsiya. Induktsiya va deduktsiya. Analiz va sintez. Klassifikatsiya, taqqoslash va umumlashtirish.

Ehtiyoj faollikni yuzaga keltiruvchi turtki sifatida va ehtiyoj o‘rganish metodlari

Ehtiyoj muammosi. Ehtiyoj va zaruriyatning tushunchasi. Ehtiyoj zaruriyatning qondirish manbai. Ehtiyoj tushunchasi, muvoffaqiyatga intilish manbai sifatida. Ehtiyoj boylik sifatida. Ehtiyoj zaruriyat sifatida.

Ehtiyoj holat sifatida. Shaxsning ehtiyoji muntazam reaksiya sifatida. Ehtiyojning biologik va psixologik komponentlari. Shaxsning ikkinchi darajali ehtiyojlari. Shaxsning Ehtiyojlarni rivojlanish bosqichlari. Ehtiyojlar klassifikatsiyasi. Ehtiyojlarning namoyon bo'lishini o'ziga xos xarakteri. Ehtiyoj o'rganish metodlari.

Motivatsiya va motivlarni o'rganish metodlari

Motivatsiya haqida umumiy tushuncha. Motivatsiyaning ontogenetik jihatlari. Motiv va motivatsiyani tadqiq etish muammolari. Motivatsiya tadqiqot obyekti sifatida. Motiv va motivatsiya. Motiv va ehtiyoj. Motivatsiya indikator. Shaxs xulq-atvorida namoyon bo'luvchi o'ziga xos motivlar.

Shaxsiy xususiyatlar va uning motivatsiyaga ta'siri. Yo'naltirilgan metodikalar. Proyektiv metodikalar. L.Frank proyektiv metodikalari klassifikatsiyasi.

Motivirovka va motivatorlarni o'rganish – suhbat, so'rov, anketa. Shaxs xatti-harakatlarini kuzatish. Motivlarni aniqlashga qaratilgan eksperimental metodlar.

Motivatsiya va motivlarni o'rganish metodlari. Muvaffaqiyatga erishish va muvaffaqiyatsizlikdan qochish motivatsiyasini o'rganish metodikalari.

Shaxsning emotsional jabxasi

Hissiyotning yuzaga kelishi. Fiziologik harakat va hissiyot. Affektiv va kognitiv tuzilma. Ongsizlik va emotsiyalar. Emotsiyalarning tavsifi. Emotsiyaning shaxsga ta'siri. Hissiyot va bilish jarayonlari. Hissiyot vazifalari. Hissiyot klassifikatsiyasi. Hissiyotning fiziologik mexanizmlari. Hissiyot nazariyasi. Emotsiyalar shaxs va emotsiya nazariyalarida. Affekt va motivlarni psixoanalitik kontseptsiyasi. O'lchovli yondoshuv. Emotsiya va xulq-atvorning aktivatsion nazariyalari. Noverbal emotsiyaning namoyon bo'lishi.

Hissiyot biologik jarayonlar mahsuli sifatida. Hissiyot moslashuv asosi sifatida. Kognitiv-affektiv yondoshuv. Hissiyotga differentsial yondoshuv nazariyalari Emotsional psixologik tiplar.

Onililik kontseptualizatsiyasi. Ong fikrlar manbai sifatida. Sezgi, emotsiya va ong. Affektlar va ongililik darajasi. Yarimsharlar funktsiyasi va emotsiyalar.

Shaxsning emotsional jabhasini o'rganish metodlari

Emotsional holatlarni tashxis etishning metodologik masalalari. Emotsiyalarning fiziologik ko'rsatgichlari va tashxisi. Nutq taxlili orqali

emotsiyalarni taxlil etish. Emotsional holatlarning subyektiv mezonlari Emotsional holatlar tashxisiga kompleks yondashuv o'rniga tizimli yondashuvni qo'llash. Inson emotsional olami xususiyatlarining psixologik tashxisi. Savolnomalardan foydalanish. Yuz ifodasi orqali emotsiyalarni tashxis etish. Ranglar testidan foydalanish.

Iroda haqida umumiy tushuncha. Ichki irodaviy boshqaruv

Irodaviy harakatlar va irodaviy jarayonlar tavsifi. Irodaning asosiy xususiyatlari. Xulq-atvorni irodaviy boshqaruv Shaxs irodasining shakllanishi. Iroda mexanizmlari. Iroda ixtiyori hissiyot sifatida. Irodaviy xususiyatlarni o'rganishga yo'naltirilgan metodlar (Ivannikov V.A.) Irodaviy harakatlarning buzilishi. Iroda va burch. Iroda psixologik boshqaruvning alohida turkumi sifatida.

Irodaviy xususiyatlarni o'rganish metodlari.

Irodani kuchini baholash metodi (Ivannikov V.A.). Irodaning sifat va darajasini o'rganish muommolari (V.K. Kalin). Irodaviy xususiyatlarni tahlilga yo'naltirilgan metodlar. Ekstensiv metod irodaviy faollikka yo'naltirilganligi. Umumlashtirish metodi tavsifnoma asosida. O'zaro baholash metodi. O'zini baholash metodi (E.S.Maxlax. Rappoport I.A.). Laboratoriya eksperimenti. Qat'iyatlikning diagnostikasi. Botirlikning darajasini diagnostikasi (Kadashnikov G.A.). Sabrlilik (qanoat) eksperimental diagnostikasi.

Irodani buzilishi. Irodasizlik xulq-atvori.

Ixtiyoriy diqqatning buzilishi. Ixtiyoriy xotiraning buzilishi. Maqsadli faoliyatni yo'nalganligini buzulishi (Luriya A.R.) Ixtiyoriy xatti-harakatlarning buzilishi.

Yosh va jins xususiyatlari faollikdagi ixtiyorilikka tasiri.

Ontogeneza ixtiyoriy ta'sirchanlikning shakllanishi. Yoshga qarab irodaviy xususiyatlarni namoyon bo'lib borishi. Yosh va jins xususiyatlari asosida irodaviy sifatlarning o'ziga xos ko'rinishlar.

Psixologik o'lchov.

O'lchov shkalalarining turlari. Psixologik o'lchovlarining turlari. Test va o'lchov nazariyalari. Dastlabki ma'lumotlarni natijalarni qayta ishlash va dastlabki xulosalar. Natijalarni izoxlash va taqdim etish.

Sensor deprivatsiyasi.

Sensor deprivatsiya tushunchasi. Sensor deprivatsiyasining namoyon bo'lish shart-sharoitlari. Sensor deprivatsiya sharoitida psixik o'zgarishlar. Sensor deprivatsiyasi eksperimental o'rganish metodlar.

Sezgi psixofizikasi.

Sezgi pog'onalari va analizatorlarning sezgirligi. Absolyut va differentsial sezgirlik. Absolyut sezgirlikni o'lchash. Sezgining subyektiv va obyektiv

ko'rsatgichlari. Differentsial sezgirlikni o'lchash. P.Buger-E.Veber. T.Fexner qonunlari.

Ko'rish sezgisi va idrokning o'rganish metodlari.

Ko'rish analizatorining tuzilishi. Ko'rish analizatorining nerv yo'llari. Markaziy apparatlari. Birlamchi va ikkilamchi ko'rish miya markazlari. Ko'rish idroki va ko'z xatti harakati.

Ko'rish sezgisini mutloq chegarasini aniqlash. Ko'rish sezgisining kenglik darajasi va tanlovchanlik hususiyati. Ketma-ket obrazlarni o'rganish.

Ko'rish o'tkirligi. Ko'rish o'tkirligini o'rganish. Ko'rish burchagi. Ko'rish o'tkirligi va to'r pardada jo'ylashishi.

Pertseptiv timsollarning tashkil topishi: o'rganish metodlari.

Sezgi va idrok, ularning farqlari. Idrok turlari. Idrok timsollarining xususiyatlari: predmetli, yaxlitlik, konstantlik, kategoryalik, idrok xajmini o'rganish.

Ranglarni idrok qilish: o'rganish metodlari.

Ko'rish spektri. Appertur ranglar. Rang xususiyatlari. Rang nazariyalari. Ranglarni ko'rishning buzulishi. Ranglarning psixofiziologik ta'siri. Lyusher testi. Ketma-ket rang kontrastini o'rganish.

Idrok illyuziyasi.

Ko'rish illyuziyasi. Idrokda illyuziya xajmi. Aristotel illyuziyasi. Idrok illyuziyasini o'rganish.

Idrokning murakkab shakllari va ularni o'rganish metodlari.

Makonni ko'rish orqali idrok etish. Stereoskopik idrok. Vaqtni idrok qilish. Harakatni idrok etish. Vaqtni idrok qilishni o'rganish. Shaxsning psixologik yoshi. Kuzatuvchanlikni o'rganaish. Idrokda bilishni nazorat qilishni o'rganish.

Diqqat kontsentratsiyasini eksperimental o'rganish

Diqqat kontsentratsiyasining o'quv jarayonidagi o'rnini o'rganish va kontsentratsiya qobiliyatni baholash. Diqqatni charchashi va kontsentratsiyasini beqarorligini o'rganish. Ixtiyorsiz diqqatning ko'chuvchanligi va bo'lunuvchanlik xususiyatlari. Natijani qayta ishlash va tahlil etish. Natijalarni hisoblash va tahlil qilish.

Diqqatning barqarorligini o'rganish xususiyatlari.

Diqqatning barqarorligi va bo'linuvchanligini o'rganish. Kuzatish tartibi tadqiqotining yo'nalganligi. Natijalarni hisoblash va tahlil qilish.

Diqqatning ko'chuvchanligi va taqsimlanishini o'rganish.

Zarur axborotni faol tanlashda diqqatning ko'chuvchanligini o'rganish (Shulte jadval bo'yicha). Diqqatning taqsimlanish tezligini o'rganish. Turli sharoitlarda yangi ma'lumotlarni tanlash va ularni mashq asosida avvalgilari bilan solishtirish.

Intelektual mashq asosida ixtiyoriy diqqatning xususiyatlarini o'rganish. Diqqatning ko'chuvchanligini o'rganish.

Qisqa muddatli xotiraning xajmini o'rganish.

Qisqa muddatli ko'rish xotirasini o'rganish. Qisqa muddatli ko'rish xotirasini baholash. Qisqa muddatli obrazli xotirani o'rganish. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotira. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotirani diagnostikasi.

Operativ xotirani o'rganish

Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotira. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotirani diagnostika qilish. Ixtiyorsiz esda olib qolishni o'rganish. Qisqa muddatli xotirani ko'lamini va hajmini o'lchash. Qisqa muddatli xotira hajmi va axborotlar ko'lamini o'rganish. Operativ xotira hajmini o'rganish.

So'z-mantiqiy va obrazli xotirani o'rganish metodikasi

Mexanik va mantiqiy xotirani o'zaro bog'liqligini o'rganish. Ikki qator so'zni eslab qolish metodikasi. Mexanik va mantiqiy xotirani o'rganish uchun zarur materiallar. Mexanik va mantiqiy xotirani o'rganish natijalarini hisoblash va tahlil. Qisqa muddatli ko'rish xotirasini baholash. Obrazli xotirani o'rganish.

Tafakkur va nutq haqida umumiy tushuncha va xususiyati

Tafakkur va nutq bog'liqligi muammosi. Tafakkur va nutq tushunchalari, operatsiyalari va turlari tavsifi. Tafakkur va nutqning fiziologik asoslari. Nutq funktsiyalari. Tafakkurning asosiy turlari va shakllari. Tafakkur va nutqni o'rganish bo'yicha eksperimental tadqiqotlar.

Tafakkur jarayoniga psixologik omillarning ta'siri

Masalani angash va uni to'g'ri yechimini topishga yordam beruvchi va to'sqinlik qiluvchi shart-sharoitlar. Muayyan darajadagi motivatsiya va o'tmish tajribaning aktualizatsiyasi. Yo'nalganlik va ustanovkaning ta'siri. V.Kyoler, G.Berch, N.Mayer. M Vertgaymer va b tadqiqotlari. Masalalarni yechishda oldingi tajribalarning tanlovchan ta'siri. Axborot selektivligi Yu.F.Polyakovning tajribatari. K.Dunker va A.Lachins tajribalari.

Ovoz chiqarib muloxaza yuritish metodi va masalalarni yechish jarayoni tahlili va metodlari

Vyursburg maktabi. O'z-o'zini kuzatish. O'z-o'zini kuzatishda kamchiliklari. Geshtaltpsixologiya, ovoz chiqarib mulohaza yuritish metodi. Fikrlash jarayoni eksteriorizatsiyasi. De.Grot tadqiqotlari. Ovoz chiqarib mulohaza yuritish metodinish kamchiliklari. L.Ansifarova. T.Meleshko, L. Sekey tadqiqotlari

Tafakkurni eksperimental usullar yordamida tadqiq etish. Tafakkurni o'rganishda nazariy-axborotli yonlashuv.

Nazariy-axborotli yondashuvning mohiyati. Inson miyasi va tafakkur: tuzilma va faollikni o'rganish. Rezolventsia tamoyili, evristika, E.Xant va I.Uinston tadqiqotlari M.Minskiyning freymlar nazariyasi, D.Pospelov va Yu.Klikov tadqiqotlari. Dj.Miller va b. tadqiqotlari. N.Axning sun'iy tushunchalarni o'rganish metodi. L.S.Vigotskiy va L.S.Saxarov metodikasi.

Tafakkurning tahliliyligi **va** refleksivligini o'rganish

Tafakkur shakllari. Tafakkurning bilish bosqichlari. Tafakkur operatsiyalari. Tafakkurning tahliliyligi va refleksivligi.

Tafakkur va intellektual qobiliyatlar

Intellekt tushunchasi. Intellekt nazariyalari. Spirmen, Kettel, Bine, Gilford va b. tadqiqotlari. Intellektual rivojlanishni o'rganish metodlari.

Nutqni eksperimental o'rganish metodlari va amaliy tarixi

Nutq va til, ularning tavsifi. Nutqni tadqiq etishning eksperimental rejalari. Sekey, Vigotskiy, Leontyev va b. tadqiqotlari. Og'zaki va yozma nutq.

Dj.Millerning **jumlalarni** tuzish va tushunish transformatsion **modeli**

Iboralar tuzish va tushunish muammosi. Til vositalari. Jumlalarni tuzish va tushunishning leksik va grammatik jixatlari. Jumlalarning morfem tuzilishini tuzish va tushunish modellari. Nazariy kommunikatsion model, "bevosita-komponentlar bo'yicha model, transformatsion model.

Semantik differensial metodi bo'yicha nutq birliklari semantivasini o'rganish Semantikaga nazariy qarashlar. Mazmun turlari: signifikativ, denotativ, tuzilmaviy, pragmatik. Ch.Morris, A.Chyorch, De Sossyur, Ch. Osgud. F.Podan, L.S.Vigotskiy, A.N.Leontyev tadqiqotlari. "Ma'no" va "mohiyat" tushunchalari. Nutq mazmuni komponentlari, so'zlarning affektiv bo'yoqdorligi. Ch.Osgudning semantik differensial metodi.

"EKSPERIMENTAL PSIXILOGIYA VA PRAKTIKUM" fanidan savollar

1. Ekspernmental psixologiyaning tarixi.
2. Fiziologik psixologiya paydo bo'lishining tarixiy shart-sharoitlari.
3. G.Gelmgolts-psixofiziologiyaning asoschisi sifatida.
4. Psixofizika fani paydo bo'lishi va shakllanishida E.Veber va T.Fexnerning tadqiqotlarining o'rni.
5. V.Vundtning eksperimental psixologiya va yo'nalishiga doir, amaliy izlanishlarning mohiyati va E.Titchenerning laboratoriya metodlari.
6. Bilish jarayonlarni eksperimental tarzida tahlil etishning murakkab qirralari.
7. Ebbingauz, Brayyan va Xarterlarning eksperimental psixologiya nuqtai

- nazaridan olib borgan tadqiqotlari.
8. Psixologiyaning eksperimental asoslari
 9. Psixologiya fani metodologiyasi.
 10. Eksperimental psixologiyaning xozirgi davrdagi paradigmasi.
 11. Ilmiy tadqiqotning bosqichlari, turlari.
 12. Nazariya va uning tarkibiy tuzilishi.
 13. Asosiy umumilmiy tadqiqot metodlari.
 14. Eksperimental tadqiqotning tarkibiy tuzilish
 15. Muammoning amaliy jixatdan o'rganish mohiyati.
 16. Kuzatish dastlabki manbalarni to'plash metodi sifatida.
 17. Ilmiy farazlarning shakllantirilishi.
 18. Laboratoriya eksperimentining o'ziga xosligi.
 19. Tajribani rejalashtirish.
 20. To'plangan ma'lumotlarni qayta ishlash.
 21. Psixologik tadqiqot metodlari klassifikatsiyasi
 22. Noeksperimental psixologik metodlar.
 23. Noeksperimental metodlar, so'rovnomalar bilan uzviy bog'liqligi.
 24. Psixologik tajribalarda so'rovnomalar metodlari.
 25. Psixologik metodlarning asosiy mohiyati.
 26. Psixologik tadqiqotning metodlari.
 27. Psixologik metodlarning umumilmiy klassifikatsiyasi.
 28. Psixologik tadqiqotlar nazariy metodlar
 29. Adabiyotlar bilan ishlash va uni tizimga keltirish.
 30. Eksperimental tadqiqotni tajriba sinovini tashkillashtirish.
 31. Abstraktsiya va konkretizatsiya.
 32. Induktsiya va deduktsiya.
 33. Analiz va sintez.
 34. Klassifikatsiya, taqqoslash va umumlashtirish.
 35. Ehtiyoj faolligini yuzaga keltiruvchi turtki sifatida va ehtiyoj o'rganish metodlari
 36. Ehtiyoj muammosi.
 37. Ehtiyoj va zaruriyatning tushunchasi.
 38. Ehtiyoj zaruriyatning qondirish manbai.
 39. Ehtiyoj tushunchasi, muvofaqiyatga intilish manbai sifatida.
 40. Ehtiyoj boylik sifatida.
 41. Ehtiyoj zaruriyat sifatida.
 42. Ehtiyoj holat sifatida.
 43. Shaxsning ehtiyoji muntazam reaksiya sifatida.
 44. Ehtiyojning biologik va psixologik komponentlari.

45. Shaxsning ikkinchi darajali ehtiyojlari.
46. Shaxsning Ehtiyojlarni rivojlanish bosqichlari.
47. Ehtiyojlar klassifikatsiyasi.
48. Ehtiyojlarning namoyon bo'lishini o'ziga xos harakteri.
49. Ehtiyoj o'rganish metodlari.
50. Motivatsiya va motivlarni o'rganish metodlari
51. Motivatsiya haqida umumiy tushuncha.
52. Motivatsiyaning ontogenetik jihatlari.
53. Motiv va motivatsiyani tadqiq etish muommolari.
54. Motivatsiya tadqiqot obyekti sifatida.
55. Motiv va motivatsiya.
56. Motiv va ehtiyoj.
57. Motivatsiya indikatori.
58. Shaxs xulq-atvorida namoyon bo'luvchi o'ziga xos motivlar.
59. Shaxsiy xususiyatlar va uning motivatsiyaga ta'siri.
60. Yo'naltirilgan metodikalar.
61. Proyektiv metodikalar.
62. L. Frank proyektiv metodikalari klassifikatsiyasi.
63. Motivirovka va motivatorlarni o'rganish – suhbat, so'rov, anketa.
64. Shaxs xatti-harakatlarini kuzatish.
65. Motivlarni aniqlashga qaratilgan eksperimental metodlar.
66. Motivatsiya va motivlarni o'rganish metodlari.
67. Muvaffaqiyatga erishish va muvaffaqiyatsizlikdan qochish motivatsiyasini o'rganish metodikalari.
68. Shaxsning emotsional jabhasi
69. Hissiyotning yuzaga kelishi.
70. Fiziologik harakat va hissiyot.
71. Affektiv va kognitiv tuzilma.
72. Ongsizlik va emotsiyalar.
73. Emotsiyalarning tavsifi.
74. Emotsiyaning shaxsga ta'siri.
75. Hissiyot va bilish jarayonlari.
76. Hissiyot vazifalari.
77. Hissiyot klassifikatsiyasi.
78. Hissiyotning fiziologik mexanizmlari.
79. Hissiyot nazariyasi.
80. Emotsiyalar shaxs va emotsiya nazariyalarida.
81. Affekt va motivlarni psixoanalitik kontseptsiyasi.
82. O'lchovli yondoshuv.

83. Emotsiya va xulq-atvorning aktivatsion nazariyalari.
84. Noverbal emotsiyaning namoyon bo'lishi.
85. Hissiyot biologik jarayonlar mahsuli sifatida.
86. Hissiyot moslashuv asosi sifatida.
87. Kognitiv-affektiv yondoshuv.
88. Hissiyotga differentsial yondoshuv nazariyalari
89. Emotsional psixologik tiplar.
90. Onlilik kontseptualizatsiyasi.
91. Ong fikrlar manbai sifatida.
92. Sezgi, emotsiya va ong.
93. Affyektlar va onglilik darajasi.
94. Yarimsharlar funktsiyasi va emotsiyalar.
95. Shaxsning emotsional jabhasi o'rganish metodlari
96. Iroda haqida umumny tushuncha. Ichki irodaviy boshqaruv
97. Irodaviy xususiyatlarni o'rganish metodlari
98. Irodani buzilishi. Irodasizlik xulq-atvori
99. Irodaviy harakatlar va irodaviy jarayonlar tavsifi.
100. Irodaning asosiy xususiyatlari.
101. Xulq-atvorni irodaviy boshqaruv
102. Shaxs irodasining shakllanishi.
103. Iroda mexanizmlari.
104. Iroda ixtiyori hissiyot sifatida.
105. Irodaviy xususiyatlarni o'rganishga yo'naltirilgan metodlar
(Ivannikov V.A.)
106. Irodaviy harakatlarning buzilishi.
107. Iroda va burch.
108. Iroda psixologik boshqaruvning alohida turkumi sifatida.
109. Yosh va jins xususiyatlari faollikdagi ixtiyorilikga ta'siri
110. Psixologik o'lchov
111. Sensor deprivatsiyasi
112. Sezgi psixofizikasi
113. Ko'rish sezgisi va idrokning o'rganish metodlari
114. Pertseptiv timsollarining tashkil topish: o'rganish metodlari
115. Ranglarni idrok qilish: o'rganish metodlari
116. Idrok illyuziyasi
117. Idrokning murakkab shakllari va ularni o'rganish metodlari
118. Diqqat kontsentratsiyasini eksperimental o'rganish
119. Diqqatning barqarorligini o'rganish xususiyaglari
120. Diqqatning ko'chuvchanligi va taqsimlanishini o'rganish

121. Diqqat kontsentratsiyasining o'quv jarayonidagi o'rnini o'rganish va kontsentratsiya qobiliyatni baholash.
122. Diqqatni charchashi va kontsentratsiyasini beqarorligini o'rganish.
123. Ixtiyorsiz diqqatning ko'chuvchanligi va bo'lunuvchanlik xususatlari.
124. Natijani qayta ishlash va tahlil etish.
125. Natijalarni hisoblash va tahlil qilish.
126. Qisqa muddatli ko'rish xotirasini o'rganish.
127. Qisqa muddatli ko'rish xotirasini baholash.
128. Qisqa muddatli obrazli xotirani o'rganish.
129. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotira.
130. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotirani diagnostikasi.
131. Qisqa muddatli xotiraning xajmini o'rganish.
132. Operativ xotirani o'rganish
133. So'z-mantiqiy va obrazli xotirani o'rganish bo'yicha tadqiqotlar
134. Tafakkur psixologik tadqiqot predmeti sifatida.
135. Tafakkur bilish jarayonlar tizimida.
136. Tafakkur va faoliyat.
137. Tafakkur va ong.
138. Tafakkur va muloqot.
139. Tafakkur psixologiya tadqiqotlarining nazariy va amaliy ahamiyati.
140. Tafakkur turlari.
141. Tafakkur faoliyatining shaxsiy va vaziyatli determinantlari.
142. Tafakkurning individual xususiyatlari.
143. Tafakkur tiplari.
144. Tafakkurni o'rganish metodlari.
- 145. Tafakkur faoliyatida onglilik va ongsizlik.**
- 146. Tafakkur va o'z-o'zini anglash.**
147. Tafakkur va nutq bog'liqligi: asosiy yondashuvlar
148. Nutqni o'rganish metodlari

ASOSIY ADABIYOTLAR

1. Davis S. F. Handbook of Research Methods in Experimental Psychology. – Blackwell Publishing Ltd, 2003. – 515 p.
2. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология. – 2-е изд., перераб. и доп. – СПб: Изд-во “Питер”, 2000. – 320 с.
3. Глуханюк Н. С. Практикум по общей психологии: Учеб. пособие /Н. С. Глуханюк, Е. В. Дяченко, С. Л. Семенова. - 3-е изд. - М.: Издательство

Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЕК», 2006. - 224 с.

4. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии: Учеб. пособие/В. Д. Балин, В. К. Гайда, В. К. Горбачевский и др. Под общей ред. А. А. Крылова, С. А. Маничева. – СПб: Питер, 2000. - 560с.

5. Экспериментальная психология: Практикум: Учебное пособие для вузов/Т. Г. Богданова, Ю. Б. Гиппенрейтер, Е. Л. Григоренко и др.; Под ред. С. Д. Смирнова, Т. В. Корниловой.- М.: Аспект Пресс, 2002.- 383 с.

Qo‘shimcha adabiyotlar

6. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat - yengilmas kuch. T.-Ma’naviyat. 2008.

7. Karimov I.A. “Ona yurtimiz baxtu iqboli va buyuk kelajagi yo‘lida xizmat qilish — eng oliy saodatdir”. -T.: O‘zbekiston. 2015.

8. G‘oziev E.G‘. Umumiy psixologiya. - T.: O‘qituvchi, 2010.

9. G‘oziev E.G‘. Psixologiya. -T., O‘zMU “Universitet”, 2003.

10. Андреев О.А. Тренируем свое внимание /Серия “Психологический практикум”.-Ростов н/Д: “Феникс”, 2004

11. Андреев О.А. Тренируем свою память/ Серия “Психологический практикум”.-Ростов н/Д: “Феникс”, 2004

12. Аткинсон Р. Человеческая память и процесс обучения. - М., 1980.

13. Галперин П. Я., Кабылнитская С. Л. Экспериментальное формирование внимания. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1999.

14. Ганзен В.А., Балин В.Д. Теория и методология психологического исследования: Практическое руководство. СПб.: СПбГУ, 1991.

15. Дружинин В. Н. Структура и логика психологического исследования. М.: ИП РАН, 1994.

16. Дуранов М.Е., Гостев А.Г. Исследовательский подход к профессионально-педагогической деятельности.- Челябинск: Челяб. гос. ун-т, 1996.- 72 с.

17. Забродин Ю.М. Психологический эксперимент: специфика, проблемы, перспективы развития//История становления и развития экспериментальной психологии в России. М.: Наука, 1990.

18. Изард К. Эмоции человека. М., 2001.

19. Илин Е. Психология индивидуальных различий. М., 2003.

20. Илин Е. П. Мотивация и мотивы. – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.

21. Илин Е. П. Психология воли. 2-е изд. – СПб.: Питер, 2009. – 368

22. Илин Е.П. Эмоции и чувства. - СПб: Питер, 2001. - 752 с.

23. Куликов Л.В. Введение в психологическое исследование. - СПб., 1994.

24. Пашукова Т.И., Допира А.И., Дяконов Г.В. Практикум по общей психологии. Учеб. пособие. - М.: Издательство "Институт практической психологии", 1996.
25. Куликов Л.В. Психологическое исследование. СПб.: Наука, 1994.
26. Мартин Д. Психологические эксперименты. Секреты механизмов психики. - СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2004.
27. Новиков А.М. Научно-экспериментальная работа в образовательном учреждении: Деловые советы. – 2-е изд., доп. – М.: АПО РАО, 1998. – 134 с.
28. Практикум по общей психологии/Под ред. А.И.Щербакова. М., 1990.
29. Психологическая диагностика: Учеб. пособие / Под ред. К.М.Гуревича. Е.М.Борисовой. – М.: Изд-во УРАО, 1997. – 304 с.
30. Рабочая книга школьного психолога/Под ред. И.В.Дубровиной. М.: Просвещение, 1994.
31. Тихомиров О.К. Психология. М., 2006.
32. Усманова Э.З. Мотивационно-эмоциональная регуляция мышления в условиях интеллектуального конфликта. - Ташкент: О'қитувчи, 1993.
33. Хрестоматия по вниманию/ Под ред. А. Н. Леонтева, А. А. Пузырея, В. Я. Романова. М.: Питер, 2004.
34. Хрестоматия по общей психологии. Психология памяти. Под. ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В. Я. Романова. М.: Изд-во Моск. ун-та, 2001.

Internet-resurslar

- <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/47851/1/153.pdf>
- http://ipkfp.nspu.ru/file.php/1/Druzhinin_V.N._EHksperimentalnaja_psikhologija.pdf
- <https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/27973/1/978-5-7996-0604-6.pdf>
- <http://www.anovikov.ru/books/nauch.pdf>
- <http://osp.kgsu.ru/library/PDF/327.pdf>

INDIVIDUAL VA GURUXDY KONSULTATSIYA O'QUV FAN BO'YICHA

O'quv fanining dolzarbligi va oliy ta'limdagi o'rni

Individual va guruxiy konsultatsiya sistemali tarzda amalga oshirish zarurligi, talabalarni asosiy nazariy yondashuvlar va tushunchalar bilan, shuningdek, ularni psixologik konsultatsiyaning universal (umumiy) tamoyillari, uni o'tkazish texnikasi va mulojalari bilan tanishtirish.

Xozirgi kunda guruxiy va individual konsultatsiyaga ko'p insonlarning extiyoji mavjud, shu sababli bu dastur eng dolzarb muammolardan biri bo'lib xisoblanmoqda.

O'quv faninig maqsadi va vazifasi

Professional aloqa o'rnatish va yordam berish sharoitlari, asosiy insoniy muammolarni psixologik tushunish, shuningdek, kasbiy ko'nikmalarini takomillashtirish to'grisida ma'lumotlar berish;

- konsultativ psixologik yondashuvning ko'pqirraliligi, uning ijobiy va salbiy tomonlarini ko'rsatish; psixologik amaliyotda xal qilinayotgan vazifaning uziga xosligi, muayyan individuaplikka mos kelishining u yoki bu konsepsiyani tanlashdagi ahamiyatini ta'kidlash;
- insonning real psixik xususiyatlarini psixolog kasbiy tafakkurini shakllantirish orkali faollashtirish zarurati;
- individual psixologik konsultatsiya (konsultant, patsiyent, kuzatuvchi-supervizor)ga triadik yondashishga oid ***tasavvur va tushunchalarga ega bo'lishi***;
- guruxiy va individual konsultatsiyaning maqsadi to'grisidagi zamonaviy tushunchalarga; zamonaviy psixologik yo'nalishlarning nazariy tamoyillari; konsultatsiya va psixokorreksiya jarayonining strukturasi; konsultant shaxsiga qo'yiladigan talablarni, konsultativ a'loqa o'rnatishdagi zamonaviy tasavvurlar to'grisida; "yonish sindromi"ni bartaraf etish usullari; psixologik konsultatsiyani o'rganish metodlarini ***bilishivaulardan foydalana olishi***;
- terapevtik muxitni yaratish; konsultativ psixologiya va korreksiyaning o'tkazish vaqtini tuzish; konsultativ a'loqani ushlab turish; konsultatsiyani tashkil etishda o'tkazish va ko'chirish qoidasiga amal qilish; psixologik konsultatsiya jarayonini tashkil qila olish ***malakasiga*** ega bo'lishi;
- individual va guruxiy psixologik konsultatsiya va psixokorreksiya; konsultatsiyani tashkil etishdagi turli psixologik yondashuvlar taxlili; konsultatsiya jarayonini tashkil qilish; psixologik konsultatsiya va korreksiya texnikasini o'tkazish ***ko'nikmalariqa*** ega bulishi kerak.

Sosnal-psixologik trening xakida umumiy tushuicha

Psixologik faoliyatda guruxiy jixatdan ishlashning tarixi. Sotsial psixologik trening xakida umumiy tushuncha. "Trening", "Guruxiy psixologik faoliyat". "Guruxiy psixoterapiya", "Psixoterapevtik gurux" tushunchalarning mazmuni va bog'liqligi. Sotsial psixologik treningni assiy tiplari va ko'rinishlari. Psixologik faoliyatda guruxiy usulning afzaliklari va kamchiliklari.

Guruxiy konsultantning shaxei va kvalifikatsiyasi.

Trening boshlovchsini shaxsiga va tayyorligiga qo'yiladigav talablar. Yangi ish boshlagan trenerning muammolari va qiyinchiliklari. Guruxni boshqarishning asosiy usullari Trening guruxda boshlovchi xatti xarakatini asosiy tamoynlari. Guruxiy konsultantning kasbiy ko'nikmalari

Guruxiy konsultantning axlokiy me'yorlari

Gurux ishtirokchilarining xuquqlari. Guruxda ishtirok etishning psixologik xavfi. Guruxiy konsultant faoliyatining axlokiy jixatlari. Konsultantning gurux qadriyatlariga ta'siri. Guruxiy texnik vositalarni noto'g'ri va to'g'ri ishlatish xolatlari. Guruxiy konsultantning kompetentligi.

Guruxiy psixologik konsultatsiyaning asosiy boskichlarn va guruxiy dinamika jarayonlari.

Guruxiy dinamika xakida umumiy tushuncha. Guruxiy dinamikada guruxning tuzilishi asosiy element sifatida. Guruxiy dinamikada sotsiometriya asosiy usul sifatida. Guruxiy axillik. Guruxiy axillikni okibatlari. Guruxiy axillikni vujudga keltiruvchi sabablar. Qarshilik kursatish. Sotsial psixologik treningda xatti-xarakatlar nazariyasi (Forverg, Albert). Guruxda rivojlanish boskichlari. Sotsial psixologik treningni tashkil kilish va paydo bo'lishi. Sotsial psixologik treningni asosiy usullari.

Guruxga psixoanalitik jixatdan yondoshuv..

Bazaviy texnikalar. Guruxiy konsultantning roli va funksiyalari. Guruxiy faoliyatning rivojlanish boskichlari va tadbiqu. Psixoanalitik faoliyatda zamonaviy tendensiyalar.

Adler talkinidagi guruxiy konsultatsiya.

Asosiy tushunchalar. Konsultantning roli va funksiyalari. Guruxiy faoliyatda Adler tamoyillarini qo'llash. Guruxiy kechinmalarda Adlarning faoliyati va prinsiplari.

Psixodrama

Psixodrammaning tarixi va rivojlanishi. Ya.L.Moreno psixodrammani asoschisi sifatida. Psixodramaning asosiy tushunchalarn. Rolli o'yinlar. Spontanlik. Tele. Katarsis. Insayt. Psixodrammada asosiy funksional rollar. Saxnalashtiruvchi rejnsyor. Protogonist. Yordamchi o'yinlar. Psixodrammaning asosiy fazasi. Psixodrammatik faoliyatda ishlatiladigai metodikalar.

Guruxga ekzistensial yondoshuv

Ekzistensial terapiyaning maqsadi. Ekzistensial guruxning asosiy vazifalari. Ekzistensial terapiyadagi cheklovlar. Ekzistensial terapiyada boshlovchining funksiyalari. Ekzistensial yondoshuning samaradorligi.

Shaxsiy yo'naltirilgan yondoshuv

Guruxiy uchrashuvlarning tarixi va rivojlanishi. Guruxiy uchrashuvlarga Karl Rodgers va Vilyam Shyutsning qushgan xissalari. Guruxiy uchrashuvlarning asosiy tushunchalarini. "Ochiqlik", "tug'riso'zlik" o'zini va fiziologik menini anglash, "u'ziga bo'lgan mas'uliyatni xis qilish", "xissiyotlarga e'tiborlilik" va shu yerda xozir tamoyili. Guruxiy uchrashuvlarning asosiy jarayonlari. Kontakt urnatish. Ishonchli muxitni yaratish. Mojarolarni urganish. Qarshilik ko'rsatishni Urganish. Xamdardlik bildirish va qullab-quvvatlash. Guruxiy uchrashuvlarning asosiy tendensiyasi va fazasi.

Guruxiy faoliyatda geshtalt yondoshuv

Fris Perlz geshtalt terapiyaning asoschisi sifatida. Ekzistensial falsafa, geshtalt psixologiya, Vilgelm Rayxning psixologik o'zgarishlarga fiziologiyaning ta'siri nazariyasi. Bu yondoshuvning asosiy tushunchalarn: figura va fon munosabatlari. Hozirgi vaqtga diqqatni qaratish va anglash, va aksincha. Ximoya funksiyalari va yetuklik. Organizsdagi uzini boshkarish jarayonlari. Ximoya funksiyasi. Patologik qo'shilish, retrofleksiya, introyeksiya va proyeksiya

Tranzaksional taxlil

Tarixi va rivojlanishi. Erik Bern tranzakt taxlilning asoschisi sifatida. Asosiy tushunchalar. Obyektiv munosabatlar nazariyasi. Ota-ona, Bola, Katta odam. Tranzaksiyadan men xolati o'yinlar va ssenariylar. Ssenariyparning o'zgarishi. Dramatik uchburchak. Asosiy jarayon va texnikalar.

“PSIXOLOGIK MA'LUMOTLARNI QAYTA ISHLASH METODLARI VA TEXNOLOGIYALARI” O'QUV FANI BO'YICHA

Psixologiyada matematik metodlarni qo'llanish tarixi

Psixologiyada o'lchov an'analarining tarixi. Falsafa va psixologiya fanlarida sifat va miqdor tushunchalarining o'zaro aloqadorligi. Psixologiya fanida miqdordan sifatga o'zaro o'tish. Hozirgi zamon fanida va psixologiyada o'lchov tushunchasi.

Matematik statistikaning asosiy tushunchalari

Matematik statistika, tavsiflovchi va induktiv statistika tushunchalari. Ko'plik haqida tushuncha. Bosh ko'plik, tanlama va reprezentativlik tushunchalari. O'lchov shkalalari, o'zgaruvchilar va ularning turlari.

Malumotlarni tavsiflash va ularning eng sodda tahlil metodlari

Variatsion qator tushunchasi. Variatsion qatorni tartiblash. Limit, ranjirovka, mediana, moda va kvartillar. Variatsion qatorni tasniflash. Natijalarni grafik usulda taqdim yetish.

Markazga intilish va markazdan qochish tendentsiyalarini aniqlash

Normal taqsimlanish qonuni to'g'risida umumiy tushuncha. Moda, mediana va o'rtacha qiymat orasidagi o'zaro bog'liqlik. Dispersiya va standart og'ish. Variativlik koeffitsiyenti va standart xatoni hisoblash.

Normal taqsimlanish parametrlarni baxolashning statistik metodlari.

Boksplot tuzish. Taqsimlanish asimmetriyasi va yekstsess ko'rsatkichlarini hisoblash. Yempirik taqsimlanishning yehtimollar nazariyasi bilan bog'liqligi.

Normal taqsimlanish nazariyasining amaliy jihatlari

Standart normal taqsimlanish tushunchasi. Bosh ko'plik o'rtachasi uchun ishonchlilik chegaralari. Parametrik va noparametrik mezonlar to'g'risida umumiy tushuncha.

O'zaro bog'liq bo'lmagan ikki tanlanmani taqqoslash uchun Styudent T mezonini

Parametrik va noparametrik ma'lumotlarni taqqoslash mezonlari. O'zaro bog'liq bo'lmagan guruhlarda Styudent t mezonini qo'llash. Dispersiyalar gomogenligi aniqlanganda ikki tanlamaning o'rtacha qiymatlarini taqqoslash.

Dispersiyalar har xil, ammo tanlama hajmlari bir xil bo'lganda guruhlarining o'rtacha qiymatlarini taqqoslash. Dispersiyalari va tanlama hajmlari turlicha bo'lgan guruhlarining o'rtacha qiymatlarini taqqoslash.

O'zaro bog'liq bo'lmagan ikki tanlanmani taqqoslash uchun Mann-Uitni U mezoni

O'zaro bog'liq bo'lmagan tanlamalar uchun Mann-Uitni U mezoni. Mann-Uitni U mezonini qo'llash sohasi. Mann-Uitni U mezonini hisoblash jarayoni va formulasi. Mann-Uitni U mezoni bo'yicha xulosa chiqarish qoidasi.

Kruskal-Uollis mezoni

Bir nechta bog'liq bo'lmagan tanlamalarni o'zaro taqqoslashning parametrik va noparametrik mezonlari. Kruskal-Uollis mezonidan foydalanish tamoyillari. Kruskal-Uollis mezonini hisoblash jarayoni va formulasi. Kruskal-Uollis mezoni bo'yicha xulosa chiqarish qoidalari.

Pirson korrelyatsiyasi mezoni

Parametrik va noparametrik malumotlarning korrelyatsion tahlil mezonlari. Pirson korrelyatsiyasi mezonidan foydalanish tamoyillari. Pirson korrelyatsiyasini hisoblash jarayoni va formulasi. Pirson korrelyatsiyasi bo'yicha xulosa chiqarish qoidalari.

Spirman korrelyatsiyasi mezoni

Spirman korrelyatsiyasi haqida umumiy tushuncha. Spirman korrelyatsiyasi mezonidan foydalanish tamoyillari. Spirman korrelyatsiyasini hisoblash jarayoni va formulasi. Spirman korrelyatsiyasi bo'yicha xulosa chiqarish qoidalari.

Regression tahlil mezoni

Regression tahlil mezoni haqida umumiy tushuncha. Regression tahlil mezonidan foydalanish tamoyillari. Determinatsiya koeffitsiyenti tushunchasi. Regressiya tenglamasi va regression chiziqni aniqlash jarayoni va formulasi. Regression tahlil bo'yicha xulosa chiqarish qoidalari.

Psixologik tashxisni kompyuterlashtirish

Kompyuterlashtirilgan psixodagnostik metodlarni qo'llashning qog'oz-qalam usuliga nisbatan afzallik jihatlari. Psixodagnostik faoliyatning barcha bosqichlarini to'liq kompyuterlashtirishning kamchiliklari. Psixodagnostikada kompyuterlardan foydalanish uchun yangi imkoniyatlarning ochilishi. Sinov-tashxis ishlarini kompyuterlashtirishning istiqbollari.

Windows uchun Excel dasturining elektron jadvali

Asosiy qoidalar. Yacheyka. Uskunalar paneli. Uskunalar panelini sozlash. Ma'lumotlarni kiritish va tahrir qilish. Ma'lumotlarni shakllantirish. Ma'lumotlarni takdim etish uslubi. Ma'lumotlar qatorlari. Formula tushunchasi. Funktsiya tushunchasi. Funktsiyalar ustasi. Formulalarni ko'chirish va ko'paytirish. Diagrammalar va grafiklar. Ma'lumotlar zaxirasi. Ma'lumotlar zaxirasini tartiblash. Ro'yxatdagi ma'lumotlarni filtrlash. Yexsel oynalari. Funktsional klavishlar.

IBM SPSS Statistics dasturiga kirish

SPSS dasturini ishga tushirish, ish parametrlarini o'rnatish. Ma'lumotlar fayllarini ochish. Taxlil jarayonlarini ishga tushirish. Uskunalar paneli. Ma'lumotlarni tahrir qilish oynasi. Taxdil jarayonlarini ishga tushirish. Chiqarish oynasi. Chiqarish elementlarini ko'chirish. Chiqarish elementlarini o'chirish. Chiqarish elementlarini sozlash yaproqsimon diagrammalar. Qiymatlarni standartlashtirish. Normal taqsimlanish qonuni. Taqsimlanishning normalligini tekshirish. Taqsimlanishning normalligini aniqlash testi. Guruhlar bo'yicha dispersiyalarning o'zaro tengligini aniqlash testi. Normallashtiruvchi o'zgartirishlar. M-baholash, protsentillar va uzoqlashuvchi qiymatlarni hisoblash.

Excel dasturida korrelyatsiyani xisoblash

Spirman ranglar korrelyatsiya koefitsiyenti. Spirman ranglar korrelyatsiya koefitsiyentini hisoblash formulasi? Spirman ranglar korrelyatsiya koefitsiyentini hisoblash. Pirson korrelyatsiya koefitsiyenti. Pirson korrelyatsiya koefitsiyentini hisoblash formulasi. Pirson korrelyatsiya koefitsiyentini hisoblash. Excel ma'lumotlar taxdilida Pirson korrelyatsiyasini hisoblab topish.

SPSSda mikdoriy ko'rsatgichlar orasidagi statistik bog'liqlikni aniqlash

Bog'liqlik turlarining tasnifi. Taqsimlanish diagrammalari. Pirson korrelyatsiya koefitsiyenti. Juft korrelyatsiyalarni amalga oshirish. Rang korrelyatsiya koefitsiyentlari. Qisman korrelyatsiya koefitsiyentlari. Qisman korrelyatsiyalarni hisoblash jarayoni. Bog'liqlikning ahamiyatlilik darajasi

Excel dasturida Student t mezonini xisoblash

Bir tanlama uchun t mezonini. T mezonini hisoblash formulasi. Ma'lumotlarni tayyorlash. Dispersiyani hisoblash. T va p-qiymatlarini hisoblash. Natijaparni takdim etish. Bog'liq bo'lmagan guruhlarda t mezonini hisoblash. Olingan ma'lumotlarni takdim etish. Takroriy o'lchovlar uchun t mezonini. Hisoblash formulalari.

SPSS dasturida o'rtacha qiymatlarni taqqoslash

Bog'liq va bog'liq bo'lmagan tanlamalar. O'rtacha qiymatlarni taqqoslash bo'yicha farazlar. O'rtacha qiymatlar amali. Bir tanlama uchun T mezonini. Bog'liq bo'lmagan guruhlar uchun T mezonini. Juft (o'zaro bog'liq) tanlamalar uchun T mezonini

Bir va ikki bir xil turdagi topshiriqlar uchun noparametrik mezonlar

Bog'liq bo'lmagan tanlamalar uchun Mann-Uitni U mezonini. Mann-Uitni U mezonini tanlash uchun asoslar. Mann-Uitni U mezonini qo'llashdagi asosiy tamoyillar. Mann-Uitni U mezonini Yexse1 dasturi yordamida hisoblab topish bo'yicha yo'riqnoma. Mann-Uitni U mezonini statistik paketlar dasturi yordamida hisoblab topish. O'zaro bog'liq tanlamalar uchun Vilkokson mezonini (Takroriy o'lchovlar sxemasi). Vilkokson mezonini

“Psixologiya tadqiqot ma'lumotlarini qayta ishlash metodlari va texnologiyalari” fanidan savollar

1. Psixologiyada o'lchov an'alarining tarixi.
2. Falsafa va psixologiya fanlarida sifat va miqdor tushunchalarining o'zaro aloqadorligi.
3. Psixologiya fanida miqdordan sifatga o'zaro o'tish.
4. Hozirgi zamon fanida va psixologiyada o'lchov tushunchasi.
5. Matematik statistika, tavsiflovchi va induktiv statistika tushunchalari.
6. Ko'plik haqida tushuncha. Bosh ko'plik, tanlama va reprezentativlik tushunchalari.
7. O'lchov shkalalari, o'zgaruvchilar va ularning turlari.
8. Variatsion qator tushunchasi. Variatsion qatorni tartiblash.
9. Limit, ranjirovka, mediana, moda va kvartillar.
10. Boksplot tuzish.
11. Taqsimlanish asimmetriyasi va yekstsess ko'rsatkichlarini hisoblash.
12. Empirik taqsimlanishning yehtimollar nazariyasi bilan bog'liqligi.
13. Parametrik va noparametrik ma'lumotlarni taqqoslash mezonlari.
14. O'zaro bog'liq bo'lmagan guruhlarda Styudent t mezonini qo'llash.
15. Dispersiyalar gomogenligi aniqlanganda ikki tanlamaning o'rtacha qiymatlarini taqqoslash.
16. Dispersiyalar har xil, ammo tanlama hajmlari bir xil bo'lganda guruhlarining o'rtacha qiymatlarini taqqoslash.
17. O'zaro bog'liq bo'lmagan tanlamalar uchun Mann-Uitni U mezonini.
18. Mann-Uitni U mezonini qo'llash sohasi.
19. Mann-Uitni U mezonini hisoblash jarayoni va formulasi.
20. Mann-Uitni U mezonini bo'yicha xulosa chiqarish qoidasi.
21. Parametrik va noparametrik ma'lumotlarning korrelyatsion tahlil mezonlari.
22. Pirson korrelyatsiyasi mezonidan foydalanish tamoyillari.
23. Pirson korrelyatsiyasini hisoblash jarayoni va formulasi.
24. Regression tahlil mezonini

25. Psixologik tashxisni kompyuterlashtirish
26. Windows uchun Yexse1 dasturining elektron jadvali
27. IBM SPSS Statistics dasturiga kirish
28. Excel dasturida korrelyatsiyani xisoblash
29. SPSSda mikdoriy ko'rsatgichlar orasidagi statistik bog'liqlikni aniqlash
30. Excel dasturida Styudent t mezonini xisoblash
31. SPSS dasturida o'rtacha qiymatlarni taqqoslash
32. Bir va ikki bir xil turdagi topshiriqlar uchun noparametrik mezonlar

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari **Rahbariy adabiyotlar**

1. Howitt D., Cramer D. Introduction to SPSS Statistics in Psychology. For version 19 and earlier. 5th edition. Pearson Education Limited. 2011. — 624pp.
2. Гласс Дж., Стенли Дж. Статистические методы в педагогике и психологии. Пер. с англ. Л. И. Хайрусовой под ред. Ю. П. Адлера. - М.: Прогресс, 1976. 495с.
3. Митина О.В. Математические методы в психологии. Практикум. - М.: Аспект Пресс, 2008. - 238 с.
4. Наследов А.Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация данных. СПб: «Реч», (2004г. - 1-е изд., 2011 г. - 4-е изд.). Гриф УМО.
5. Червинская, К.Р. Компьютерная психодиагностика: Учеб. пособие / К.Р. Червинская, - СПб, Реч, 2004, - 336 с.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq faravonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruzasi//O'zbekiston adabiyoti va san'ati gazetasi 2016 y 8 dekabr.
2. Karimov I.A. Asarlar to'plami 1-24 jildlar. Toshkent. "O'zbekiston", 1996-2015
3. Берк К., Кейри П. Анализ данных с помощью Microsoft Эхсэл: Пер. с англ. — М.: Издательский дом "Вильямс", 2005. — 560 с.
2. Калинин С. И. Компьютерная обработка данных для психологов. - СПб.: Речь, 2002.- 134 с.
3. Аристова, О.Н. Специфика психологических методов в условиях использования компьютера / О.Н.Аристова, Л.Н.Бабинин, А.Е.Войскунский.- М.:изд-во Моск. ун-та, 1995. - 109 с.
4. Болсуновская Н.А. Новые практики организации школьной психологической службы в свете информатизации системы образования//www.com.фио.ру.

5. Бьюль А., ТСёфель П. СПСС: Искусство обработки информации. М., 2002.
6. Вассерман, Л.И. Психологическая диагностика и новые информационные технологии / Л.И.Вассерман, В.А.Дюк, Б.В.Иовлев, К.Р.Червинская. СПб.: Питер, 1997.- 203с.
7. Глантс С. Медико-биологическая статистика. Пер. с англ. — М., Практика, 1998. — 459 с.
8. Гусев А.Н. Дисперсионный анализ в экспериментальной психологии. М. 2000.
9. Долгов, Ю. Н. Задачи на применение методов математической обработки данных в психологии: учебно-метод. пособие / Ю. Н. Долгов. — Балашов : изд-во «Фомичев», 2006. — 48 с.
10. Дюк, В.А. Компьютерная психодиагностика В.А.Дюк.- СПб., изд-во "Братство", 1994.- 364 с.
11. Калинин С. И. Компьютерная обработка данных для психологов. - СПб.: Речь, 2002.- 134 с.
12. Кричевец А. Н., Шикин Е.В., Дьячков А.Г. Математика для психологов: Учебник. М., 2003.
13. Кулаичев А.П. Методы и средства комплексного анализа данных. М.: Форум - Инфра-М. 2006.
14. Методические указания к практическим работам по курсу «Применение ПЕВМ в психологии» для студентов-психологов / Сост. Я. В. Солнцев. - Владивосток: Мор. гос. ун-т, 2003. - 31 с;
15. Минько А. А. Статистический анализ в Microsoft Оффисэ Эхсэл. Профессиональная работа, М.: Диалектика. 2004
16. Олейникова Е.В. В ногу со временем: опыт использования в практике школьного психолога информационных компьютерных технологий. Вторая Всероссийская неделя школьной психологии // www.точкапсй.ру
17. Рокитский П.Ф. Биологическая статистика. Изд. 3-е, испр. Минск, «Вышейш. школа», 1973. 320 стр. с илл.
18. Статистические методы в психологии: учебно-методический комплекс/ сост. Ю.В.Насонова. - Витебск: «ВГУ им. П.М.Машерова», 2010. - 237 с.
19. Тихомиров, О. К. Анализ этапов компьютеризированной психодиагностики (на примере MMP1) // Вопросы психологии.- 1990.- № 2.- С. 136- 143.
20. Тюрин Ю.Н., Макаров А.А. Анализ данных на компьютере. М. 2003.

Internet resurslari

- <https://www.amazon.com/Introduction-SPSS-Statistics-Psychology-version/dp/0273734261>

- http://pzs.dstu.dp.ua/DataMining/multidim/bibl/2004_Matematicheskie_metody_psikhologicheskogo_i.pdf
- https://elenamaticchina.ucoz.net/literatura/ovcharova_r-v-o_35_prakticheskaja_psixologija_obr.pdf
- <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%91%D1%8E%D1%8E%D0%BB%D1%8C.pdf>

TARAQQIYOT PSIXOLOGIYASI VA DIFFERENSIAL PSIXOLOGIYA FANINING MAZMUNI

Taraqqiyot psixologiyasi fani predmeti.

Asosiy tushunchalar. Inson taraqqiyotini tushunishga yondashuvlar. Irsiyat va muhit. Perinatal rivojlanish va insonning dunyoga kelishi. Taraqqiyot psixologiyasi va differensial psixologiya fanlari haqida tushuncha. Taraqqiyot psixologiyasining fanlararo tutgan o‘rni. Taraqqiyot tushunchasiga ta’rif. “O‘sish”, “rivojlanish”, “yetilish”, “yosh” tushunchalari. Inson psixik taraqqiyotining hayvonlar psixik taraqqiyoti bilan qiyosiy tahlili. Filogenez, antropogenez, ontogenez, hayot yuli tushunchalari. Taraqqiyot psixologiyasi predmeti. Bolalik tushunchasining tarixiy tahlili. Bolalik tarixi va madaniyatda bolalikning ijtimoiy-tarixiy fenomen sifatida aks etishi. Bola haqidagi fan predmetining tarixiy o‘zgarishi — fenomenologiyadan sababiy tushuntirishga o‘tish. Bolalar psixologiyasining tarixiy shakllanishi (CH.Darvin, J.-J.Russo, V.Preyyer, G.Stenli-Xoll). Xronologik, biologik, ijtimoiy va psixologik yosh o‘zaro mutanosibligi. Taraqqiyot vazifalari (R.Xevigxerst). Taraqqiyot psixologiyasi bo‘limlari: perinatal psixologiya, bolalar psixologiyasi, o‘smirlik va o‘spirinlik davrlari psixologiyasi, yetuklik davri psixologiyasi, gerontopsixologiya. Taraqqiyot psixologiyasining nazariy va amaliy vazifalari: inson psixik taraqqiyotini harakatlantiruvchi kuchlari, mexanizm va omillarini o‘rganish, ontogenezda psixik taraqqiyotni davrlashtirish, har bir bosqichda psixik taraqqiyotning sifat jihatidan o‘ziga xosligini o‘rganish, psixik taraqqiyotni ta’lim va tarbiya imkoniyatlari asosida korreksiya qilish va mu’tadillashtirish. Taraqqiyot psixologiyasining zamonaviy ilmiy bilim tizimidagi urni. Psixik taraqqiyot qonuniyatlari. Psixik taraqqiyot butunligi, tuzilmaviyligi va bosqichliligi. Taraqqiyot bosqichlarining ketma ketligi. Taraqqiyotda geteroxronlik va nomutanosiblik. Akseleratsiya va retardatsiya. Taraqqiyotda sensitiv va inqirozli davrlar. Inson umrida normativ inqirozlar. Umr taraqqiyoti dinamikasini o‘rganish metodlari. Tadqiqotning metodologik prinsiplari. Umr davrlari psixologiyasida qo‘llaniladigan asosiy metodlar. «Metod» va «metodika» tushunchalari. Tadqiqotlar o‘tkazishning asosiy tamoyillari va bosqichlari. Taraqqiyot psixologiyada metodlarni qo‘llashning o‘ziga xos xususiyatlari. Metodlar klassifikatsiyasi.

Inson psixik taraqqiyotini tushuntirishga asosiy nazariy yondashuvlar.

Psixik taraqqiyot qonuniyatlariga biogenetik yondashuv. Rekapitulyatsiya konsepsiyasi. (St. Xoll). Taraqqiyotda tarixiylik va individuallik o'zaro a'loqadorligi muammosi. Taraqqiyot shakllarining takrorlanish qonuni. Rekapitulyatsiya qonuni tanqidi (L. S. Vigotskiy, S. L. Rubinshteyn). Ontogenezda psixik taraqqiyotni harakatlantiruvchi kuchlarni tushunishga omilli yondashuvlar. Nativizm va empirizm. Preformizm nazariyasi. Uch bosqich nazariyasi (K. Byuler). Yetilish nazariyasi. (A. Gezell). Bola psixik taraqqiyotiga normativ yondashuv. Psixik taraqqiyot maromining so'nishi. (A. Gezell, A. Bine, L. Termen). Biologik yetilish nazariyalarining zamonaviy ko'rinishlari (N. Xomskiy). Klassik assotsianizm (Dj. Lokk) taraqqiyotda muxit va tajribaning roli xakida. Bixeviorizm va neobixeviorizm taraqqiyot muammosi (D. Uotson, E. Torndayk, K. Xall, B. Skinner). O'rgatish va taraqqiyot nazariyalari. Ijtimoiy o'rgatish nazariyasi (A. Bandura, R. Uolters). Konvergensiya nazariyasi (V. Shtern). Taraqqiyotni tushuntirishda psixodinamik nazariyalar. Psixoanaliz va taraqqiyot nazariyalari (Z. Freyd). Yetishmovchilik kompleksi va sotsial hissiyot taraqqiyotni harakatlantiruvchi kuch sifatida. Sibling maqomi va taraqqiyot xususiyatlari (A. Adler). Shaxs taraqqiyoti muammolari K. Yung, E. Fromm, K. Xorni talqinida. Bolalik psixoanalizi (M. Kleyn, A. Freyd, D. Vinnikot, M. Maler). Shaxs taraqqiyotini tushuntirishda epigenetik konsepsiya (E. Erikson). Shaxs psixosotsial rivojlanish bosqichlari. Bolaning intellektual rivojlanishi konsepsiyasi (J. Pijae). Egotsentrik nutq va egotsentrik tafakkur. Bola bilish jarayonlarining rivojlanishiga kognitiv yondashuv. (R. Sigler, Dj. Paskual-Leone, R. Keys). Taraqqiyotni tushuntirishda antropologik va subyektilik yondashuvi. B.G. Ananyev sensitiv davrlar haqida. Taraqqiyot psixologiyasida madaniy-tarixiy konsepsiya. (L.S. Vigotskiy). Yosh tuzilmasi va dinamikasi. Rivojlanishning ijtimoiy vaziyati tushunchasi. Psixik taraqqiyot dinamikasi muqim va inqirozli davrlarning navbatma navbat kechishi sifatida. Umr inqirozlari, ularning xususiyatlari va ahamiyati. Oliy psixik funksiyalar tushunchasi. Oliy psixik funksiyalar rivojlanish qonuni va uning nazariy ahamiyati. Psixik taraqqiyotda muxitning roli. Bola rivojlanishida o'qitish muammosi. Rivojlanishning yaqin zonasi tushunchasi, uning nazariy va amaliy ahamiyati. Inson psixik taraqqiyotini tushuntirishga ijtimoiy-madaniy yondashuv (A. Vallon). Ekologik tizimlar modeli (U. Bronfenbrenner).

Perinatal davr va chaqaloqlik davri.

Perinatal davr: xomilaning sensor, motor va reflektor faolligi. Tug'ilish aktining psixologik xarakteristikasi (O. Rank, S. Grof). Chaqaloqlik davrining umumiy fiziologik xususiyatlari. Apgar shkalasi bo'yicha fiziologik holatni

baholash. Chaqaloqlik davrining psixologik xarakteristikasi. Chaqaloqlik davri inqirozi. Jonlanish kompleksi.

Go'daklik davri.

Go'daklik davrida rivojlanishning ijtimoiy vaziyati va yetakchi faoliyat. Go'daklik davrining psixologik xususiyatlari. Manipulyativ faoliyat, psixik funksiyalar. Emotsional muomala yetakchi faoliyat sifatida. Nutqning vujudga kelishi. Passiv nutq. Aktiv nutq. Avtonom nutq. Shtern qonuni. Kognitiv o'zgarishlar, psixosotsial rivojlanish. Predmetli faoliyat va o'yin manbalari. Go'daklik davrida aqliy rivojlanish. 1 yoshdagi inqiroz.

Ilk bolalik davri.

Ilk bolalik davrida bolalarda jismoniy rivojlanishning o'ziga xos xususiyatlari. Rivojlanishning ijtimoiy vaziyati. O'yin - yetakchi faoliyat sifatida. O'yin turlari. O'yin atributlari. O'yin vazifalarining shakllanishi va transformatsiyasi. Didaktik o'yinlar. Bolalar o'yinlarining ijtimoiy mazmuni. Bolaning ijtimoiy yetilishi. Ilk bolalik davrida emotsional rivojlanish. Bolaning individual hissiyotlari. Bolalardagi qo'rquv uning yuzaga kelish sabablari va omillari. Bolalardagi qo'rquvning ikki shakli to'g'risidagi ta'limot. Bolalarda jahl. Uch yosh inqirozi. Individual va ijtimoiy uyat hissiyoti. Ilk bolalik davrida nutqning rivojlanishi. Nutq rivojlanishining psixofiziologik nuqtai-nazardan talqini. Maktabgacha yoshdagi davrda aqliy taraqqiyotning o'ziga xos xususiyatlari. Piaje tajribalari. Bolaning maktabga ruhiy tayyorgarligi muammosi. Kommunikativ tayyorgarlik. Kognitiv tayyorgarlik. 6-7 yosh inqirozi. Taraqqiyoti sustlashgan bolalar psixologiyasi. Psixik infantilizm, uning kelib chiqish omillari, ko'rinishlari. Bolalardagi diqqatning yetishmovchiligi sindromi. Giperdinamik va gipodinamik sindromlar. Muxina tadqiqotlari. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tadqiq etishda qo'llaniladigan asosiy psixodiyagnostik metodikalar. Maktabgacha yoshdagi bolalarda shaxslararo munosabatlar diagnostikasi. Rene-Jil metodikasi. «Oila rasmi» metodikasi. Bolaning estetik xayoti, uning umumiy qirralari. Estetik qissiyotlar. Bolalar tafakkuri mifologizmi.

Kichik maktab yoshi davri.

Kichik maktab yoshidagi bolalarning jismoniy rivojlanishidagi o'ziga xos xususiyatlar va anatomik-fiziologik o'zgarishlar. Rivojlanishning ijtimoiy vaziyati. Motivlarning buysundirilishi, axloqiy normalarning qabul qilinishi, xatti-harakatning ichki rejasini shakllantirishi - muvaffaqiyatli o'qitishning omili sifatida. 7 yosh inqirozi: yuzaga kelish sabablari, simptomlari. O'quv faoliyati - kichik maktab yoshidagi bolaning yetakchi faoliyati sifatida. O'quv faoliyati komponentlari: o'quv topshiriqlari, o'quv xatti harakatlari, o'zini-o'zi nazorat qilish va o'zini o'zi baholash. A.I.Lipkina, T.Y.Andryushenko, L.V.Zankov, N.A.Menchinskaya tadqiqotlari. Motiv va maqsad tushunchalari. A.N.Leontyev

tadqiqotlari. L.I.Bojovich kuzatuvlari. O'rganish va tafakkur. Motivatsiya va baholash. O'rta bolalik davrida ijtimoiy-psixologik rivojlanish. Emotsional rivojlanish va uning o'ziga xos xususiyatlari. Maktabga moslashish davridagi qiyinchiliklar. O'zlashtira olmaslik pedagogik-psixologik muammo sifatida. Disleksiya, disgrafiya va ularni psixologik korreksiyasi. Bolalar va ota-onalar munosabatlari muammosi. Oila tiplari. Avtoritar oila. Demokratik oila. Liberal oila. Oila tiplarining tanqidiy tahlili.

O'smirlik davri.

O'smirlik davri inson taraqqiyotidagi tub burilish davri sifatida. O'smirlik davridagi asosiy fiziologik va neyroqumoral o'zgarishlar. O'g'il va qiz bolalarda o'smirlik davrida jismoniy rivojlanishdagi farqlar. Akseleratsiya va uning o'ziga xosligi. Retardatsiya. O'smirlik davrida kuzatiladigan asosiy psixologik o'zgarishlar. Pubertat inqirozi. Rivojlanish masalalari. Shaxs kamolotining o'ziga xos xususiyatlari. Psixik funksiyalarning mukammallashuvi. O'smirlik davridagi shaxslararo munosabatlar. O'smirlik davri bo'yicha chet el nazariyalari. Biogenetik, sotsiogenetik, psixogenetik nazariyalar. O'smirlik davrida xulq-atvorda kuzatiladigan o'zgarishlar. Xarakter aksentuatsiyasi. O'smirlik davrida dominant ehtiyojlar, o'z-o'zini tasdiqlashga bo'lgan ehtiyoj. O'smirlik davrida o'zini-o'zi baholash dinamikasi va uni tadqiq etish usullari. Deviant xulq-atvor va uning kelib chiqish sabablari. Biologik manbalari. Oilaviy tarbiyadagi xatoliklar. O'smirning emotsional xususiyatlari. O'smirlik davrida ijtimoiylashuv jarayonining o'ziga xosligi. O'smirlar submadaniyati.

O'spirinlik davri.

Rivojlanish masalalari. Psixik jarayonlarning uziga xos xususiyatlari. O'spirinlik davri inqirozi. Dunyoqarashning kamol topishi. Kasbga yo'naltirish va hayotiy istiqbol. Kasb tanlash nazariyalari (Ginzberg, Golland). Jinsiy rollar omili va kasb tanlash. Kasbga layoqatlilik va alohida qobiliyatlar. Madaniy to'siqlar. Kasb tanlash motivatsiyasi. O'spirinlik davrining turli ilmiy nazariyalardagi talqini. E. Erikson nazariyasi va aynanlik. D. Marsia va psixosotsial moratoriy. Aynanlik komponentlari. Robert Selman ijtimoiy bilish nazariyasi.

Yetuklik davri psixologiyasi.

Yetuklik davrining tabaqalanishi. Erta yetuklik, o'rta yetuklik va kechki yetuklik davrlari. Rivojlanishning ijtimoiy vaziyati. Yetuklik davrining uch fazaga bo'linishi. Yetuklik davrida yuz beradigan asosiy fiziologik o'zgarishlar. Yetuklik davrida aqliy bilish jarayonlari rivojlanishi masalalari. Ijtimoiy vaziyatning o'ziga xosligi. Erta yetuklik davrining jismoniy, psixosotsial va kognitiv rivojlanish xususiyatlari. Normativ va nonormativ hodisalar. «Umr soati» tushunchasi. «O'rta yoshlar» inqirozi. Urta yetuklik davrida kognitiv imkoniyatlarning o'zgarishi va saklanib kolishi. Psixosotsial rivojlanishdagi shaxslararo munosabatlar jabxasi,

kasbiy hayot samaradorligi. Salomatlik masalasi yetuklik davrining asosiy muammosi sifatida. Yetuklik davrida tafakkurning bir maromliligi. Joriy intellekt. Kristallashgan intellekt. Yetuklik davrida qadriyatlar tizimi va undagi o'rin almashinishlar. Motivatsiya insirozi. Ijtimoiy mavqe muammosi.

Gerontopsixologiya.

Gerontopsixologiyaning fan sifatida shakllanishi. Hozirgi davrning asosiy ijtimoiy-gerontologik muammolari. Keksalik va qarish. Qarilik davrining anatomik-fiziologik xususiyatlari va asosiy jismoniy o'zgarishlari. Qarilik davrining o'ziga xos psixologik xususiyatlari. Qarilik davrida kognitiv sohaning o'ziga xosligi. Qarish nazariyalari. Qarilik davridagi intellektual salohiyatning o'ziga xosligi. Qarilik davrining ijtimoiy muammolari. Emotsional yetishmovchilik sindromi. Eydjizm. Gerontopsixologiyada shaxslararo munosabatlar muammosi. Karilik davrining asosiy emotsional xususiyatlari. Moslashuv va yolg'izlik muammolari. «Yolg'izlik hissi» kompleksi va uning o'ziga xos xususiyatlari. Qarilarni ijgimoiy-psixologik jihatdan qo'llab-quvvatlash muammolari. Uzoq umr ko'ruvchilar psixologiyasi. Uzoq umr ko'rishning biologik ijtimoiy va psixologik omillari. Ijodiy salohiyat. Qariyalar bilan psixologik-konsultatsiya tadbirlarini olib borish xususiyatlari. Qariyalar uyida psixolog faoliyati va uni takomillashtirish tadbirlarini ishlab chiqish.

Differensial psixologiya. «Differensial psixologiya psixologiya tarmog'i sifatida.

Differensial psixologiyaning yuzaga kelish tarixi. Psixologik bilimlar tuzilmasida differensial psixologiyaning o'rni. Differensial psixologiya metodologiyasi. Inson xususiyatlari bo'yicha nazariyalarda individual tafovutlarga yondashuvlar. Differensial psixologiyaga xos individual xulq-atvorning biologik asoslarini o'rganadigan fan sifida, inson individualligi to'g'risidagi masalasini turli psixologik tadqiqot maktablarda o'rganilishi (V.Merlin, B.Ananyev, B.Teplov, V.Nebilitsin karashlari). Differensial psixofiziologiya psixik ilmlar sistemasida ekanligi. Differensial-psixologik qarashlarning rivojlanish tarixi: Primitiv (sodda) xulq-atvor tipologiyasi: Goroskop, astrologiya, xiromantiya, fiziognomika, ijtimoiy ong va ishlab chiqarishga ongli munosabatning rivojlanishiga amaliy talablar. Berilgan materiallarni matematik statistika metodlari yordamida ishlab chiqish.

Individuallik strukturasi.

«Xoslik va farq», «Mazmun va mohiyat», «Konyunktiv va dizyunktiv» prinsiplari- individuallik strukturasi o'rganish koordinatlari sifatida. Ilmiy anglashning asosiy yo'nalishlari. Psixik holatning mazmun va mohiyat jabhalarining o'zaro o'tish xususiyatlari. Xususiylikdan umumiylikka o'tish va

uning aksi. Individning individualligi va uning tipologiyasi. Ijtimoiy jismoniy parametr. (S.L.Rubinshteyn, V.M.Rusalov).

Kognitiv sohani o'rganishga differensial yondashuv.

Intellektual sohaning bir omilli, ko'p omilli, iyerarxik tuzilmasi o'zaro mutanosibligi. Intellekt va kognitiv jarayonlar (Dj.Kerrol). Ko'p intellektlar nazariyasi (G.Gardner). Mental reprezentatsiyalar: kognitiv maromlar (M.A.Xolodnaya). Intellekt saqlagan holatda o'qitishga moyillikning pasayishi. Kognitiv xususiyatlarning individual va guruhviy tuzilmalari. Sotsial, amaliy, emotsional intellekt va ularning psixometrik intellekt bilan mutanosibligi.

Indivitsual psixologik tafovuglarning umumiy va maxsus nazariyalari.

Individuallikning tuzilishi. Uning bosqichlari: ichki va bosqichlararo aloqalarning ko'rinishi, individual-psixologik tafovutlarning rasman, dinamik va sermazmun ta'rifi. Inson konstitutsiyasi haqida tushuncha. Umumiy va xususiy konstitutsiyalar. Krechmer va Sheldonlarning somatik tipologiyasi, ularning tankidiv tahlili. Psixofiziologik tizimda jinsiy farqlar. Yosh davrlarda psixik xususiyatlarning jinsiy differensiatsiyasi.

DAK TOPSHIRIQLARI TARAQQIYOT PSIXOLOGIYASI VA DIFFERENSIAL PSIXOLOGIYA

1. Taraqqiyot psixologiyasining predmeti nimadan iborat?
2. "O'sish", "rivojlanish", "yetilish", "yosh" tushunchalarini izohlab bering.
3. Xronologik, biologik, ijtimoiy va psixologik yosh o'zaro mutanosibligi.
4. Taraqqiyotni tushuntirishda psixodinamik nazariyalar. Psixoanaliz va taraqqiyot nazariyalari (Z.Freyd).
5. Perinatal davr: xomilaning sensor, motor va reflektor faolligi.
6. Chaqaloqlik davrining psixologik xarakteristikasi. Jonlanish kompleksi haqida tushuncha.
7. Go'daklik davrida nutqning ifodalanishi (Passiv nutq. Aktiv nutq. Avtonom nutq).
8. O'smirlik davrining psixologik xususiyatlari.
9. Bolalardagi qo'rquv: uning yuzaga kelish sabablari va omillari.
10. Bolalik davrida o'yin yetakchi faoliyat sifatida.
11. Maktabgacha yoshdagi davrda aqliy taraqqiyotning o'ziga xos xususiyatlari (Piaje tajribalari)
12. «O'rta yoshlar» inqirozi tushunchasini izohlang.
13. Kichik maktab yoshidagi bolalarning jismoniy rivojlanishidagi o'ziga xos xususiyatlar va anatomik-fiziologik o'zgarishlar.
14. 7 yosh inqirozi: yuzaga kelish sabablari, belgilari.

15. O'zlashtira olmaslik pedagogik-psixologik muammo sifatida (Disleksiya, disgrafiya va ularning psixologik korreksiyasi).
16. Oila tiplari (Avtoritar oila. Demokratik oila. Liberal oila) haqida ma'lumot bering.
17. O'g'il va qiz bolalarda o'smirlik davrida jismoniy rivojlanishdagi farqlar.
18. Akseleratsiya va uning o'ziga xosligi. Retardatsiya.
19. O'smirlik davridagi shaxslararo munosabatlar.
20. O'smirlik davrida xulq-atvorda kuzatiladigan o'zgarishlar. Xarakter aksentuatsiyasi.
21. Deviant xulq-atvor va uning kelib chiqish sabablari.
22. O'spirinlik davrida kasbga yo'naltirish va hayotiy istiqbol.
23. O'spirinlik davrining turli ilmiy nazariyalardagi talqini (E.Erikson nazariyasi, D.Marsia nazariyasi, Robert Selman nazariyasi)
24. Yetuklik davrining tabaqalanishi (Erta yetuklik, o'rta yetuklik, kechki yetuklik).
25. Salomatlik masalasi yetuklik davrining asosiy muammosi sifatida.
26. Yetuklik davrida qadriyatlar tizimi va undagi o'rin almashinishlar.
27. Gerontopsixologiyaning fan sifatida shakllanishi.
28. Keksalik va qarish. Qarilik davrining anatomik-fiziologik xususiyatlari va asosiy jismoniy o'zgarishlari.
29. Eydjizm - qarilik davrining muammosi sifatida.
30. Keksalik davrida «Yolg'izlik hissi» kompleksi va uning o'ziga xos xususiyatlari.
31. Uzoq umr ko'ruvchilar psixologiyasi.
32. Differensial psixologiya metodologiyasi.
33. Inson individualligining turli psixologik tadqiqot maktablarida o'rganilishi (V.Merlin, B.Ananyev, B.Teplov, V.Nebilitsin karashlari).
34. «Xoslik va farq», «Mazmun va mohiyat», «Konyunktiv va dizyunktiv» prinsiplari - individuallik strukturasi o'rganish koordinatlari sifatida.
35. Individdning individualligi va uning tipologiyasi.
36. Krechmer va Sheldonlarning somatik tipologiyasi, ularning tahlili.
37. Taraqqiyot psixologiyasi va differensial psixologiya fanlari haqida tushuncha.
38. Insonning morfosomatik, bioximik va neyrodinamik tavsiflari, jinsiy deformizm.
39. Primitiv (sodda) xulq-atvor tipologiyasi: Goroskop, astrologiya, xiromantiya, fiziognomika.
40. Qariyalar uyida psixolog faoliyati va uni takomillashtirish tadbirlari.
41. Inson psixik taraqqiyotining hayvonlar psixik taraqqiyoti bilan qiyosiy tahlili (filogenez, antropogenez, ontogenez, hayot yuli).

42. Bolalar psixologiyasining tarixiy shakllanishi (CH.Darvin, J.-J.Russo, V.Preyyer, G.Stenli-Xoll).
43. Taraqqiyot psixologiyasining nazariy va amaliy vazifalari: inson psixik taraqqiyotini harakatlantiruvchi kuchlari.
44. Umr taraqqiyoti dinamikasini o'rganish metodlari klassifikatsiyasi.
45. Psixik taraqqiyot qonuniyatlariga biogenetik yondashuv. Rekapitulyatsiya konsepsiyasi. (St. Xoll).
46. Shaxs taraqqiyoti muammolari K.Yung, E.Fromm, K.Xorni talqinida.
47. Taraqqiyot psixologiyasida madaniy-tarixiy konsepsiya (L.S.Vigotskiy).
48. Umr inqirozlari, ularning xususiyatlari va ahamiyati.
49. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tadqiq etishda qo'llaniladigan asosiy psixodiagnostik metodikalar (Rene-Jil metodikasi. «Oila rasmi» metodikasi).
50. Yosh davrlarda psixik xususiyatlarning jinsiy differentsiatsiyasi (ontogenez, balog'at, qarish).

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari **Rahbariy adabiyotlar**

1. Developmental Psychology: Childhood and Adolescence. Fourth Canadian Edition by David R.Shaffer, Katherine Kipp, Eileen Wood and Teena Willough by Nelson Education Ltd. Toronto, Ontario.
2. G'oziyev E.G'. "Ontogenez psixologiyasi".-T. 2010
3. Психология развития личности (средний возраст, старение, смерть). Под ред. А.А.Реана
4. Крайг Г., Бокум Д. Психология развития. СПб. 2010

Qo'shimcha adabiyotlar:

5. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyasi qabul qilinganligining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimidagi ma'ruzasi// T.- "O'zbekiston", 2017 yil.
6. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti nutqi. // Xalq so'zi gazetasi, 2017.16 yanvar, №11
7. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. T. "O'zbekiston", 2016 – 56 b.

8. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. T. "O'zbekiston", 2017 – 488 b
9. Эриксон Э. Детство и общество. М. 2017
10. Карабанова О.А. Психология развития и возрастная психология. М. 2014
11. Райс Ф. Психология подросткового и юношеского возраста – М.2005
12. Nishonova Z.T. Bolalar psixodiagnostikasi. – M., 2005

Internet saytlari:

- http://elibrary.bsu.edu.az/files/books_163/N_44.pdf
- http://ipkfp.nspu.ru/file.php/1/Kraig_Psikhologiya_razvitija.pdf
- https://constitution.uz/uploads/constitution_oz.pdf
- http://psychoanalysis.by/wp-content/uploads/2018/04/detstvo_i_obshestvo.output.pdf

BAHOLASH MEZONI

I. 5210200 - Psixologiya (umumiy psixologiya) yo'nalishi talabalariga mutaxassislik fanlaridan Davlat attestatsiyasini yozma shaklda o'tkazish tartibi va baholash mezon

Bitiruvchi kurs talabarlari Umumiy psixologiya, Sotsial psixologiya, Eksperemental psixilogiya va praktikum, Psixologiya tadqiqot ma'lumotlarini qayta ishlash metodlari va texnologiyalari, Taraqqiyot psixologiyasi va differensial psixologiya fanlaridan Davlat attestatsiyasi ko'p variantli yozma shaklda o'tkaziladi. "Yozma" variantlarning har bir savol uchun javob 20 ball bilan baholanadi.

Davlat attestatsiyasida har bir yozma javoblar quyidagi mezon asosida baholanadi:

- berilgan savolga to'g'ri va to'liq javob yozilsa, savolning mazmuni, mohiyati to'g'ri va izchil yoritilsa, shuningdek, ijodiy yondashilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilsa o'zlashtirish ko'rsatkichi **17,1 - 20 ball** oralig'ida baholanadi;
- berilgan savolga to'g'ri javob yozilsa, savolning mazmuni to'liq yoritilgan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi **14,1 - 17 ball** oralig'ida baholanadi;
- berilgan savolga og'zaki javob noto'g'ri yoki yuzaki yozilgan bo'lsa, biroq berilgan savolning mazmuni to'liq yoritilmagan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi **11-14,1 ball** oralig'ida baholanadi;

- berilgan savolga javob noto'g'ri yoki yuzaki javob berilsa, qo'yilgan masalaning mohiyati mazmuni ochib berilmasa, unda o'zlashtirish ko'rsatkichi 0 - 10,9 ball oralig'ida baholanadi. (17,1-20 ball - a'lo, 14-17 ball - yaxshi, 11-14,1 ball - qoniqarli, 0-10,9 ball - qoniqarsiz).

II. 5210200 - Psixologiya (umumiy psixologiya) yo'nalishi talabalariga mutaxassislik fanlaridan Davlat attestatsiyasi test sinovi shaklida o'tkazish tartibi va baholash mezonlari

Umumiy psixologiya, Sotsial psixologiya, Eksperemental psixologiya va praktikum, Psixologiya tadqiqot ma'lumotlarini qayta ishlash metodlari va texnologiyalari, Taraqqiyot psixologiyasi va differensial psixologiya fanlaridan ko'p variantli test sinovi shaklida o'tkazilsa har bir variant 100 ta yoki 50 ta test savollaridan iborat bo'ladi. Test sinovini baholash 5 ballik tizim asosida amalga oshiriladi.

Baholash usullari	Test topshiriqlari, yozma ish, tahlil uchun misollar, taqdimotlar
Baholash mezonlari	5 (a'lo) – fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtira olish; – fanga oid ko'rsatkichlarni tahlil qilishda ijodiy fikrlay olish; – o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish; – o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to'la baho berish; – tahlil natijalari asosida vaziyatga to'g'ri va xolisona baho berish; – o'rganilayotgan jarayonlarni analitik jadvallar orqali tahlil etish va tegishli qarorlar qabul qilish. 4 (yaxshi) – o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish; – tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish; – o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to'la baho berish; – o'rganilayotgan jarayonlarni jadvallar orqali tahlil etish va tegishli qarorlar qabul qilish. 3 (qoniqarli) – o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to'la baho berish; – o'rganilayotgan jarayonlarni analitik jadvallar orqali tahlil etish.

	– qaror qabul qilish haqida umumiy biliga ega bo'lish 2 (qoniqarsiz) – o'tilgan fanning nazariy va uslubiy asoslarini bilmaslik; o'tilayotgan fan qonuniyatlarini o'zlashtirishmaslikni bilmaslik
--	---

Umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan Davlat attestatsiyasi bo'yicha umumiy o'zlashtirish ko'rsatkichi 2 dan 5 balgacha baholanadi (5 baho – a'lo, 4 baho – yaxshi, 3 baho – qoniqarli, 2 baho – qoniqarsiz) yoki baholash 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkaziladi.

Baholashni 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkazish jadvali

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

ESLATMA: Yakuniy davlat attestatsiya jarayonida qo'yilgan bahodan norozi bo'lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi ballari e'lon qilingan kundan e'tiboran uch kun muddat ichida appelyatsiya komissiyasiga murojaat qilishga haqli. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasi va talaba o'rtasida baholash ballari bo'yicha yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar maxsus appelyatsiya komissiyasi tomonidan ko'rib chiqiladi hamda DAK raisi bilan kelishilgan holda xulosa qilinadi.

